

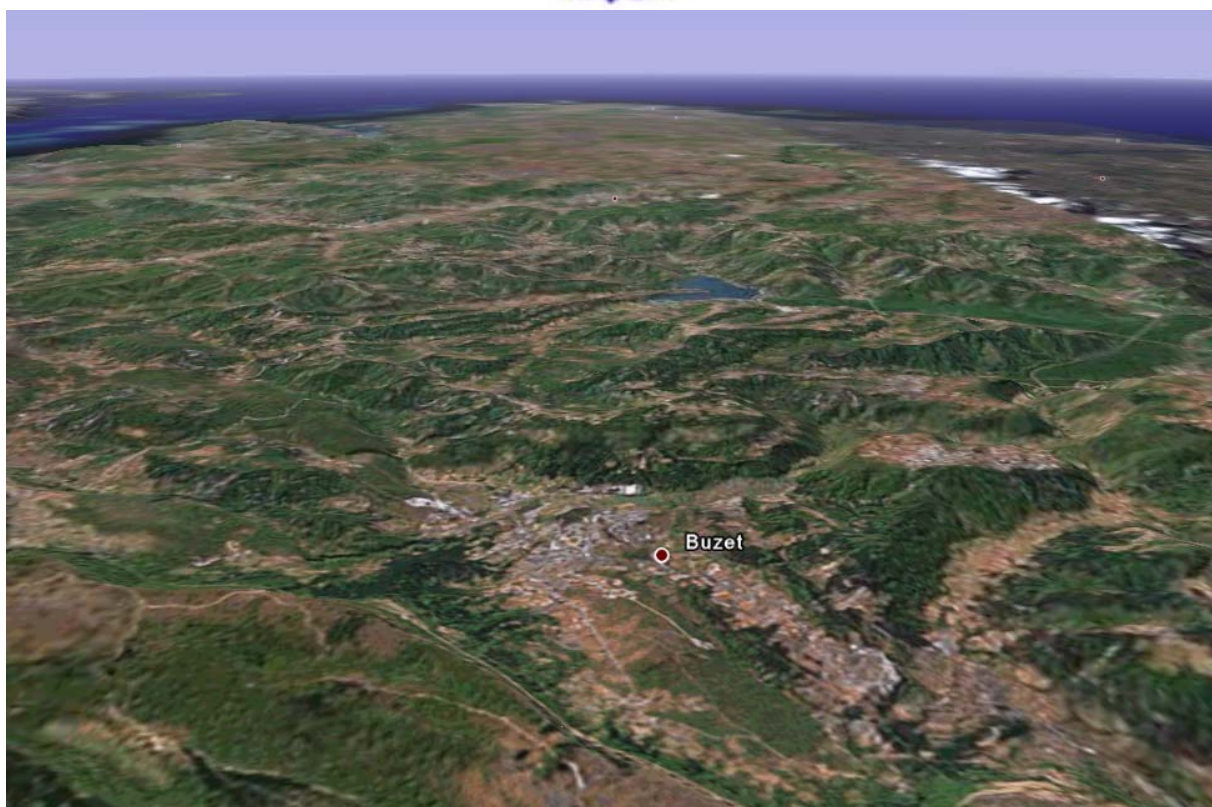
Project Management Consulting

društvo s ograničenom odgovornošću za izradu marketinških, finansijskih i ekonomskih analiza i prognoza

Baštijanova 9, 51000 Rijeka, Ured: Riva Boduli/VI kat, Tel. (0)51 338 683, GSM 098 472 730, Fax. 051227 530

www.pmc-sailing.hr E-mail: pmc@ri.htnet.hr

PROJEKT UKUPNOG RAZVOJA GRADA BUZETA 2006. – 2011. SAŽETAK

Buzet, rujan 2006. – lipanj 2007. godine

SADRŽAJ

Naziv	Str.
Riječ autora	3
Riječ gradonačelnika Grada Buzeta	6
A) Uvodni dio	7
1. Uvod	7
2. Regionalni razvoj i regionalna politika	9
3. Razvojni problemi i razvojna ograničenja	14
4. Područni kapital	22
5. JLS u poticanju razvoja gospodarstva	62
B) Razvoj gospodarstva – resursi i modeli razvoja	67
1. Razvoj trgovine, ugostiteljstva, cijelogodišnjeg turizma, agro i seoskog turizma, te zdravstvenog turizma	69
2. Razvoj poljoprivrede, proizvodnja hrane	92
3. Razvoj industrije, proizvodnih, obrtničkih i servisnih djelatnosti	99
4. Razvoj šumarstva i lovnog gospodarstva	119
5. Razvoj intelektualnih, financijskih i drugih usluga	133
C) Provedbeni plan PUR-a	139
D) Plan razvojne kampanje	145
Vizija, ciljevi, prioriteti, mjere	150
Popis projekata čija je realizacija je od osobitog društvenog i gospodarskog interesa za razvoj Grada Buzeta	153

RIJEČ AUTORA

U Gradu Buzet su nositelji ukupnog razvoja lokalni, a zatim i ostali hrvatski i inozemni poduzetnici, poduzetničke udruge, grupe poduzetnika interesno povezanih na pojedinom projektu.

Poslovi koje bi nositelji ukupnog razvoja trebali obavljati u razvoja gospodarstva su

- istraživanje vlastitih potreba poduzetnika
- kontinuirano praćenje vlastitog razvoja – financijski i društveni učinci razvoja
- koordinacija vlastitog razvoja sa JLS
- participiranje u ulaganju u infrastrukturu
- promocija i marketing aktivnosti
- ocjena gospodarskih učinaka - "after care" program

Uloga Grada Buzet kao subjekta konkretnog razvoja gospodarstva se definira sa slijedećim konkretnim poslovima – zaduženjima:

- osiguravanje prostorno-planskih pretpostavki za razvoj
- koordinacija razvoja JLS sa županijom, ministarstvima i EU kroz izradu PUR-a i ROP-a i druge aktivnosti
- osiguranje financijskih sredstava
- provedba javnih natječaja
- izgradnja glavne - zajedničke infrastrukture za poslovne i turističke – sportsko rekreacione zone, te
- nadzor nad namjenskim trošenjem financijskih sredstava JLS

Uloge ostalih subjekata razvoja gospodarstva su: Županija: osiguranje financijskih sredstava za razvoj, promocija razvoja svih JLS, Ministarstva: osiguranje financijskih sredstava, EU: osiguranje financijskih sredstava, Javna poduzeća: participiranje u izgradnji infrastrukture, Financijskog sektora: plasman kreditnih sredstava.

Grad Buzet se u zadnjim godinama razvija kao turistička, industrijsko - obrtnička i trgovačka destinacija. Evidentan je problem neadekvatne iskorištenosti turističkog značaja Grada Buzet, kao i spori razvoj poljoprivrednih i turističkih kapaciteta, te kapaciteta servisnih i uslužnih djelatnosti.

Grad Buzet ima velike šanse za održivi gospodarski razvoj, ali razvoj mora krenuti u razvojnom smjeru turističke, poljoprivredne, servisne i uslužne destinacije kroz izgradnju turističkih i rekreativnih zona, izgradnju smještajnih kapaciteta seoskog ruralnog turizma, te kroz povećanje kvalitete svih usluga i servisa.

Prostor za ukupni razvoj Grada Buzet je vrlo vrijedan i logičan slijed razvoja mora biti u što boljoj iskorištenosti postojećeg prostora urbaniziranih zona, poljoprivrednog zemljišta, sportsko rekreacijskih i turističkih zona, što će rezultirati sa još većom zaposlenosti te većim ukupnim prihodima.

Grad Buzet je brdsko planinska i pogranična JLS koja se mora razvijati u smjeru održivog razvoja cijelogodišnjeg, izletničkog, seoskog, lovnog, ribolovnog, sportskog, zdravstvenog i kulturnog turizma, kao i u smjeru održivog razvoja poljoprivrede u sinergiji sa turizmom. U razvoju turizma potrebno je najviše osloniti se na autohtoni ekološki turistički proizvod: tradiciju, organizaciju izleta, ugostiteljstvo - gastro brand, agro turizam, igre i kulturne događaje – koncerte, te ostale kulturne događaje u Buzetu, kao i na području ostalih naselja Grada Buzeta i okolnih gradova i općina.

Daljnji razvoj industrije, proizvodnje dijelova i pribora za motorna vozila, građevinskih materijala, proizvoda i modula, stolarije, namještaja, prehrambene industrije, proizvodnje piva i ostalih pića, te ostalih povezanih obrtničkih, proizvodnih i servisnih djelatnosti se očekuje kroz kapacitete postojećih poslovnih zona i postojećih pogona u naseljima.

Za razvoj industrije i obrtništva, te cijelogodišnjeg, izletničkog, seoskog, lovnog, ribolovnog, sportskog, zdravstvenog i kulturnog turizma nisu potrebna velika sredstva i ulaganja. Najveća ulaganja su potrebna u kvalitetan management.

Radnici za potrebe turističkih i industrijskih - obrtničkih proizvodnih djelatnosti postoje kako u Gradu Buzetu, tako i u obližnjim gradovima i općinama, Istarske i Primorsko goranske županije. Međutim u industriji te u ostalim proizvodnim djelatnostima nedostaju visokostručni radnici koji su potrebni za razvoj finalnih industrijskih proizvoda, stolarije, namještaja itd. Za razvoj cijelogodišnjeg, izletničkog, seoskog, lovnog, ribolovnog, sportskog, zdravstvenog i kulturnog turizma potrebna su ulaganja u doškolovanje domaćeg stanovništva - turističkih radnika iz svih zanimanja.

U razvoju poljoprivrede potrebno je najviše osloniti se na proizvodnju autohtonih ekoloških finalnih prehrambenih proizvoda, mesa, mliječnih proizvoda, voća, povrća, meda, gljiva, itd, koji se mogu plasirati u turizmu Grada Buzet, široj regiji Istre i Primorja, te u hrvatskim trgovačkim lancima.

Zaključno postoje svi preduvjeti za kvalitetan održivi razvoj Grada Buzet, povećanje gospodarskih aktivnosti, povećanje standarda lokalnog stanovništva i najznačajnije obnovu Grada Buzeta kao mondene i ugodne destinacije za rad i stanovanje.

mr. oec. Miran Cofek, dipl. ing.

RIJEČ GRADONAČELNIKA GRADA BUZETA

Grad Buzet je grad tartufa, ali ujedno i mali dinamičan grad koji postaje glavni grad sjeverne Istre odnosno grad vode, tradicionalnog ugostiteljstva, i industrije, te se u navedenim smjerovima mora odvijati i budući razvoj grada. U sveopćoj globalizaciji poslovanja gradovi imaju sve značajniju ulogu u stvaranju dobrih uvjeta za razvoj gospodarstva, poljoprivrede i turizma, a s druge strane upravo su to centri odnosno pokretačke snage za inovaciju, rast i zapošljavanje jednog područja tj. grada ili općine. U takvoj konstalaciji događanja prema mom uvjerenju postoje velike šanse za povećanje gospodarskih aktivnosti, povećanje standarda lokalnog stanovništva i najznačajnije demografsku obnovu naselja na području Grada Buzeta, kroz razvoj turističke, smještajne i izletničke djelatnosti kao vodećih djelatnosti u suradnji s poljoprivredom i proizvodnjom hrane, te postojećih industrijskih, obrtničkih i servisnih djelatnosti.

Cilj razvoja Grada u slijedećih 10 godina treba postaviti vrlo visoko, na način da Grad Buzet mora dostići u razvoju najrazvijenija naselja u EU do 2017. godine. Jedini način da se navedeno postigne je realizacija svih razvojnih projekata Grada Buzeta, naročito projekata razvoja turističkih, rekreativnih i poslovnih zona, te obnova i zaštita povijesnih sklopova i građevina i tradicijske infrastrukture i spomenika. Na taj način Grad Buzet postaje centar izvrsnosti koji će promovirati značaj razvoja poduzetništva, inovacija i znanja na svom području uz poštivanje načela održivosti razvoja na zadovoljstvo svih svojih stanovnika.

GRADONAČELNIK
mr.sc. Valter Flego

A) UVODNI DIO

1. UVOD

Istraživanju i izradi Projekta ukupnog razvoja (PUR-a) Grada Buzeta prišlo se u prvom redu radi ispunjenja temeljne misije svakog stanovnika Grada Buzeta: sukladan i brži gospodarski i društveni razvitak Grada u Istarskoj županiji i u Republici Hrvatskoj.

Prilikom istraživanja i izrade studije postavljeni su slijedeći glavni ciljevi koji se moraju ispuniti u budućem razvoju Grada Buzeta:

Kvalitativno:

- povećanje kvalitete života u Gradu Buzetu
- dugoročna sigurnost prihoda Grada Buzeta
- dugoročna sigurnost prihoda gospodarstva Grada Buzeta
- dugoročna sigurnost radnih mjesta u gospodarstvu Grada Buzeta

Kvantitativno:

- povećanje prihoda Grada Buzeta
- povećanje prihoda gospodarskih subjekata, pravnih i fizičkih osoba, u Gradu Buzetu
- povećanje zaposlenosti lokalnog stanovništva

Sadržaj istraživanja i analiza koje su provedene u ovoj studiji je:

- Uvod i definiranje istraživanja s ukratko opisanom misijom projekta, ciljevima, metodama istraživanja, financijskim metodama i prognozama.
- Istraživanje i analiza sadašnjeg sustava korištenja zemljišta i objekata Grada Buzeta od strane gospodarstva (privatna i državna).
- Istraživanje i analiza poslovanja gospodarstva Grada Buzeta u zadnje 2 godine i prognoza poslovanja gospodarstva Grada Buzeta za razdoblje od 2006. do 2011. godine bez promjena u razvoju gospodarstva Grada Buzeta. Područje istraživanja su gospodarski subjekti, pravne osobe: mala, srednja i velika poduzeća i obrtnici (fizičke osobe) u sadašnjim administrativnim granicama Grada Buzeta.

- Prijedlog scenarija razvoja gospodarstva Grada Buzeta:
  1. Razvoj trgovine, ugostiteljstva, cijelogodišnjeg turizma, agro i seoskog turizma, te zdravstvenog turizma
  2. Razvoj poljoprivrede, proizvodnja hrane
  3. Razvoj industrije – poduzetničke zone
  4. Razvoj šumarstva i lovnog gospodarstva
  5. Razvoj intelektualnih, financijskih i drugih usluga
- Istraživanje i analiza razvoja gospodarstva Grada Buzeta za predložena razvojna scenarija za razdoblje od 2006. do 2011. godine
- Zaključci, preporuke i planovi realizacije promjena u gospodarstvu Grada Buzeta

PUR-a je temeljni dokument za donošenje gradske politike gospodarenja prostorom čija je uloga da dosegne kvalitativno i kvantitativno poboljšanje uvjeta života i poslovanja gospodarstva u Gradu Buzetu u slijedećih 6 godina.

Istraživanje i analize se rade prema znanstvenoj metodologiji strategijskog managementa i metodologiji izrade PUR-a usvojenoj od Uprave za regionalni razvoj Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka.

U studiji se koriste metode istraživanja tržišta, financijske metode i ekonomske prognoze koje su uobičajene kod analiza gospodarske opravdanosti investicija prema domaćoj i stranoj literaturi:

1. A. Bazala "Istraživanja vezana uz prodaju i distribuciju"
2. Kotler, P. "Marketing Management; Analysis, Planning and Control"
3. Manual for the Preparation of Industrial Feasibility Studies, UNIDO Vienna 1991.
4. Investing in Development, Warren C. Baum Stokes M. Tolbert, World Bank, Washington 1985
5. Guidelines for Project Appraisal, Arie Kuyvenhoven and L.B.M. Mennes, Government printing office, The Hague 1989

Za prikupljanje tržišnih informacija korištene su pismene, telefonske, intervju i statističko-informatičke metode istraživanja tržišta.

2. REGIONALNI RAZVOJ I REGIONALNA POLITIKA

Temeljni dokumenti regionalnog razvoja i regionalne politike su Regionalni operativni plan (ROP) Istarske županije čija je izrada u završnoj fazi, te budući Projekti ukupnog razvoja Grada Buzeta, te okolnih općina i gradova.

Vizija, ciljevi, prioriteti i mjere iz ROP-a Istarske županije:

VIZIJA

Istarska županija je:

- *Moderna, otvorena i gospodarski konkurentna regija,*
- *Visokog društvenog standarda u okvirima uravnoteženog i održivog razvoja,*
- *Prepoznatljive kulturne i prirodne baštine*

MJERE POSLOŽENE PREMA PRIORITETIMA I CILJEVIMA RAZVOJA ISTARSKE ŽUPANIJE

CILJ 1. KONKURENTNO GOSPODARSTVO

PRIORITET 1.1. Poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva i stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo

MJERE

1.1.1. Stvaranje povoljnog financijskog okruženja za razvoj gospodarstva

1.1.2. Razvoj poduzetničke infrastrukture

1.1.3. Privlačenje stranih ulaganja

1.1.4. Razvoj poslovnih zona

1.1.5. Razvoj klastera

1.1.6. Razvoj financijskih institucija i mehanizama za regionalni i lokalni razvoj

PRIORITET 1.2. Poticanje primjene i razvoja visokih (suvremenih) tehnologija te inovacija i znanja

MJERE

1.2.1. Razvoj tehnološkog parka

1.2.2. Potpora korištenju znanja i inovacija u gospodarstvu (komercijalizaciji inovacija i povezivanje gospodarstva i razvojnih institucija)

1.2.3. Podizanje stupnja racionalizacije korištenja sirovina i energenata u proizvodnim procesima i edukacija

PRIORITET 1.3. Razvoj informacijskog društva

MJERE

1.3.1. Informatizacija županijske uprave i jedincima lokalne

1.3.2. Informatizacija javnih ustanova

PRIORITET 1.4. Restrukturiranje i repositioniranje turističkog gospodarstva

MJERE

1.4.1. Produženje turističke sezone

1.4.2. Razvoj selektivnih turističkih programa u Istri

1.4.3. Unapređenje znanja i vještina ljudskih resursa u turizmu

1.4.4. Promocija Istre kao turističke regije

1.4.5. Unapređenje turističkih proizvoda i usluga

1.4.6. Specijalizacija/diversifikacija turističkih proizvoda i usluga prekogranične suradnje

PRIORITET 1.5. Razvoj održive poljoprivrede na tradicijskim osnovama i razvoj ribarstva

MJERE

1.5.1. Unapređenje infrastrukture za razvoj poljoprivrede i ribarstva

1.5.2. Razvoj ruralnog prostora; razvoj poduzetništva na selu; razvoj agroturizma

1.5.3. Vrednovanje i unapređenje proizvodnje i prerade visokokvalitetnih autohtonih proizvoda

1.5.4. Razvoj ribarstva

CILJ 2. RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA VISOKI DRUŠTVENI STANDARD

PRIORITET 2.1. Osiguranje pune zaposlenosti

MJERE

2.1.1. Razvoj lokalnog tržišta rada

2.1.2. Regionalni akcijski plan zapošljavanja

PRIORITET 2.2. Visoki stupanj zdravstvene i socijalne zaštite

MJERE

2.2.1. Unapređenje uvjeta i kvalitete rada u zdravstvenoj djelatnosti

2.2.2. Prevencija, rano otkrivanje i liječenje bolesti koje su prepoznate kao županijski prioriteti

2.2.3. Unapređenje socio-zdravstvene zaštite starijih osoba

PRIORITET 2.3. Razvoj ljudskih resursa

MJERE

2.3.1. Visoka razina odgoja i obrazovanja

2.3.2. Unapređenje predškolskog osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja

2.3.3. Razvoj visokog obrazovanja

2.3.4. Jačanje znanstvenih istraživanja

2.3.5. Razvoj ljudskih resursa u skladu sa potrebama gospodarstva

2.3.6. Cijeloživotno učenje

2.3.7. Stjecanje znanja i iskustava na međunarodnoj razini

2.3.8. Demografski poticaji (potpora roditeljima u podizanju djece) nacionalnih manjina

PRIORITET 2.4. Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem

MJERE

2.4.1. Jačanje kapaciteta područne (regionalne) samouprave

2.4.2. Jačanje kapaciteta lokalne samouprave

2.4.3. Jačanje suradnje sa uredom državne uprave i drugim institucijama centralne uprave

2.4.4. Jačanje međužupanijske i prekogranične suradnje

2.4.5. Jačanje područja sa razvojnim poteškoćama

2.4.6. Unapređenje upravljanja imovinom i prihodima zaštite i spašavanja

PRIORITET 2.5. Razvoj civilnog društva

MJERE

2.5.1. Razvoj institucionalnih mehanizama za suradnju i koordinaciju između tijela županijske i lokalne samouprave i civilnog društva

CILJ 3. URAVNOTEŽENI I ODRŽIVI RAZVOJ

PRIORITET 3.1. Uspostava integriranog sustava gospodarenja okolišem

MJERE

- 3.1.1. Unapređenje sustava praćenja kakvoće okoliša
- 3.1.2. Uspostava županijskog informacijskog sustava o okolišu
- 3.1.3. Zaštita obalnog pojasa urbanim mjerama

PRIORITET 3.2. Unapređenje infrastrukturnih sustava

MJERE

- 3.2.1. Izgradnja integriranog sustava gospodarenja otpadom
- 3.2.2. Izgradnja i unapređenje sustava vodoopskrbe
- 3.2.3. Izgradnja i unapređenje sustava odvodnje
- 3.2.4. Korištenje obnovljivih izvora energije
- 3.2.5. Izgradnja i održavanje sustava prometne infrastrukture

PRIORITET 3.3. Ravnomjerni razvoj unutrašnjosti i priobalja

MJERE

- 3.3.1. Poticaji za razvojne projekte u unutrašnjosti

PRIORITET 3.4. Razvoj sustava zaštite i spašavanja ljudstva i imovine

MJERE

- 3.4.1. Razvoj operativno komunikacijskog sustava hitnih službi
- 3.4.2. Edukacija stanovništva, unapređenje/opremanje sustava zaštite i spašavanja, zaštita i spašavanje na moru
- 3.4.3. Regionalna suradnja sustava zaštite i spašavanja

CILJ 4. PREPOZNATLJIVOST ISTRASKOG IDENTITETA

PRIORITET 4.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja

MJERE

- 4.1.1. Valorizacija i zaštita prirodnih vrijednosti
- 4.1.2. Jačanje institucija u području zaštite prirode

PRIORITET 4.2. Očuvanje kulturne baštine u funkciji razvoja

MJERE

4.2.1. Osnivanje i umrežavanje institucija važnih za kulturni razvitak i prepoznatljivi istarski identitet

4.2.2. Očuvanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine

4.2.3. Obrazovanje za njegovanje istarskog identiteta i njegove prepoznatljivosti

PRIORITET 4.3. Razvoj multikulturalizma

MJERE

4.3.1. Unapređenje rada institucija i udruga samouprave

GRAD BUZET

Položaj Grada Buzeta u regionalnom razvoju i regionalnoj politici mora biti adekvatan značaju Grada Buzeta koji je do sada zauzimao u Istarskoj županiji i Republici Hrvatskoj. Stoga Grad Buzet mora imati i adekvatnu ulogu u definiranju regionalnog razvoja i regionalne politike kako kroz izradu i provedbu ROP-a županije tako i kroz definiranje svoga Projekta ukupnog razvoja - PUR-a koji će imati utjecaja i na izgled i provedbu ROP-a Istarske županije.

Projekti koje je Grad Buzet prijavio u ROP Istarske županije i čija je realizacija je od osobitog društvenog i gospodarskog interesa za razvoj Grada Buzeta:

Naziv projekta	Promotor projekta	Lokacija projekta	Ukupna investicija
1. Izgradnja oborinske i fekalne kanalizacije stare jezgre Grada Buzeta	Grad Buzet	Grad Buzet	8,000,000 kn
2. Dogradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda s postrojenjem za dehidraciju mulja	Grad Buzet	Grad Buzet	4,100,000 kn
3. Sustav javne odvodnje i zaštita voda Istarske županije	IVS d.o.o.	Grad Buzet	567,000,000 kn
4. Pojačano održavanje i asfaltiranje nerazvrstanih i lokalnih cesta	Grad Buzet	Grad Buzet	7,400,000 kn

3. RAZVOJNI PROBLEMI I RAZVOJNA OGRANIČANJA

Razvojni problemi Grada Buzeta:

- neiskorišteni prirodni resursi
- nedostatno istraživanje prirodnih fenomena
- nedovoljni smještajni kapaciteti
- 50 % neobrađene zemlje
- zastarjela poljoprivredna mehanizacija i oprema
- neujednačena naseljenost – nedostatak komunalne infrastrukture
- neriješeni vlasnički odnosi
- zemljišne knjige
- usitnjenost zemljišta
- šumsko-gosp. osnove – treba ih revidirati
- nema/nedovoljno poslovnih partnera
- neosigurano tržište
- nedovoljna zainteresiranost građana
- nepoznavanje onoga što nam integracijski procesi nose (EU) – prednosti i nedostaci

Razvojna ograničenja Grada Buzeta:

- česte promjene zakonskih propisa
- Zakonodavstvo RH, npr. Zakon o poljoprivrednom zemljištu i ostali
- kvote (jaka konkurencija na EU tržištu)
- neobjedinjavanje komparativnih prednosti jedinica LS i uklapanje u strategiju RH
- država ne ulaže u infrastrukturu (komunalnu, socijalnu i poslovnu)

OSVRT NA PRIJEDLOG STRATEGIJE REGIONALNOG RAZVOJA REPUBLIKE HRVATSKE TO JEST NA PRIJEDLOG ZAKONA O REGIONALNOM RAZVOJU REPUBLIKE HRVATSKE I NA NOVI PRISTUP U OCJENJIVANJU I KATEGORIZACIJI TERITORIJALNIH JEDINICA PREMA RAZVIJENOSTI

U prijedlogu strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske (web stranica [http://www.mmtpr.hr/UserDocsImages/CARDS_2002%20\(D\)/documents.html](http://www.mmtpr.hr/UserDocsImages/CARDS_2002%20(D)/documents.html)) napravljen je Prijedlog zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske «Prilog 1» a na temelju «Priloga 4: Novi pristup u ocjenjivanju i kategorizaciji teritorijalnih jedinica prema razvijenosti»

U navedenom prijedlogu zakona i «novom pristupu» veliki broj JLS Primorsko goranske, Krapinsko zagorske i Istarske županije gube status nerazvijenih područja - brdsko planinskog i pograničnog područja, što se vidi u nastavku.

str. 21. i 22. «Priloga 4: Novi pristup u ocjenjivanju i kategorizaciji teritorijalnih jedinica prema razvijenosti» :

Tablica 5. Rezultati ocjenjivanja na županijskoj razini

<i>Županija</i>	<i>Stanovništvo pokriveno sustavom</i>	<i>Udjel površine jedinica koje ulaze u sustav</i>	<i>Udjel lokalnih jedinica koje ulaze u sustav</i>	<i>Promjena broja jedinica uključenih u sustav u odnosu na postojeće stanje</i>
<i>Bjelovarsko-bilogorska</i>	<i>50%</i>	<i>82%</i>	<i>88%</i>	<i>+13</i>
<i>Brodsko-posavska</i>	<i>63%</i>	<i>97%</i>	<i>96%</i>	<i>+13</i>
<i>Dubrovačko-neretvanska</i>	<i>8%</i>	<i>13%</i>	<i>23%</i>	<i>-1</i>
<i>Istarska</i>	<i>0%</i>	<i>0%</i>	<i>0%</i>	<i>-8</i>
<i>Karlovačka</i>	<i>37%</i>	<i>70%</i>	<i>82%</i>	<i>+2</i>
<i>Koprivničko-križevačka</i>	<i>40%</i>	<i>59%</i>	<i>68%</i>	<i>+15</i>
<i>Krapinsko-zagorska</i>	<i>3%</i>	<i>6%</i>	<i>6%</i>	<i>-7</i>
<i>Ličko-senjska</i>	<i>45%</i>	<i>50%</i>	<i>42%</i>	<i>-6</i>
<i>Međimurska</i>	<i>22%</i>	<i>29%</i>	<i>32%</i>	<i>+6</i>
<i>Osječko-baranjska</i>	<i>50%</i>	<i>82%</i>	<i>83%</i>	<i>+13</i>
<i>Požeško-slavonska</i>	<i>67%</i>	<i>93%</i>	<i>90%</i>	<i>+3</i>
<i>Primorsko-goranska</i>	<i>0%</i>	<i>2%</i>	<i>3%</i>	<i>-13</i>
<i>Šibensko-kninska</i>	<i>37%</i>	<i>62%</i>	<i>63%</i>	<i>0</i>
<i>Sisačko-moslavačka</i>	<i>23%</i>	<i>55%</i>	<i>40%</i>	<i>+1</i>
<i>Splitsko-dalmatinska</i>	<i>35%</i>	<i>72%</i>	<i>63%</i>	<i>+1</i>
<i>Varaždinska</i>	<i>14%</i>	<i>25%</i>	<i>24%</i>	<i>+2</i>
<i>Virovitičko-podravska</i>	<i>70%</i>	<i>85%</i>	<i>88%</i>	<i>+5</i>
<i>Vukovarsko-srijemska</i>	<i>82%</i>	<i>96%</i>	<i>97%</i>	<i>+9</i>
<i>Zadarska</i>	<i>25%</i>	<i>63%</i>	<i>36%</i>	<i>-3</i>

Zagrebačka	6%	18%	21%	+3
Republika Hrvatska	25%	54%	48%	+48

Izvor: Izračun autora

Rezultati ocjenjivanja na županijskoj razini potkrepljuju prethodne rezultate prema kojima su slavonske županije razvojno najugroženije. Kod svih šest slavonskih županija uključenost stanovništva u sustav je iznad 50%, a gledano prema površini i broju jedinica postotak se penje na iznad 80%. Rezultati također potvrđuju da je najbolja situacija u Istarskoj i Primorsko-goranskoj županiji.

U posljednjem stupcu prikazani su podaci o promjeni broja jedinica uključenih u sustav područja o kojima država posebno skrbi. Podaci se odnose na jedinice koje su trenutno uključene u Područja posebne državne skrbi i Brdsko-planinska područja. Može se uočiti da bi se u slučaju primjene nove kategorizacije broj jedinica uključenih u sustav najviše povećao u Koprivničko-križevačkoj (+15), Bjelovarsko-bilogorskoj (+13), Osječko-baranjskoj (+13) i Brodsko-posavskoj (+13). S druge strane, broj jedinica bi se najviše smanjio u Primorsko-goranskoj (-13), Istarskoj (-8) i Krapinsko-zagorskoj županiji (-7). Ovakav rezultat sugerira da se znatan broj jedinica sa značajnim socio-ekonomskim poteškoćama trenutno nalazi izvan sustava, dok je s druge strane značajan broj jedinica uključen premda njihove socio-ekonomske poteškoće nisu takve prirode da zaslužuju ostajanje u sustavu. Tome u prilog idu podaci da se većina jedinica koje trebaju steći status područja sa razvojnim poteškoćama nalazi na području Slavonije koja po svim pokazateljima značajno zaostaje za državnim prosjekom. Istovremeno, najveći dio jedinica koje trebaju izgubiti status se nalazi na području natprosječno razvijenih županija.

str. 15. «Priloga 4: Novi pristup u ocjenjivanju i kategorizaciji teritorijalnih jedinica prema razvijenosti» :

Tablica 2. Kategorizacija županija prema razvijenosti

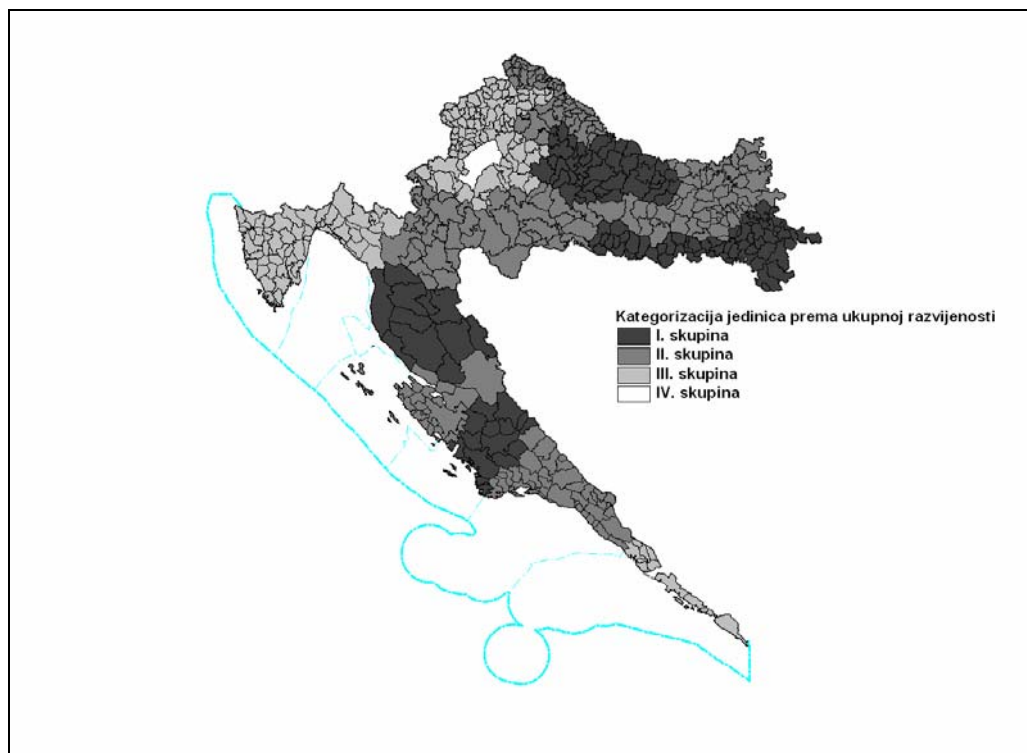
	<i>Kriteriji za ulazak</i>
<i>I SKUPINA</i>	<i>- županije koje imaju vrijednost ekonomskog indeksa ispod 75% nacionalnog prosjeka - županije koje imaju vrijednost demografskog indeksa ispod 75%, a čija vrijednost ekonomskog indeksa ne prelazi nac. prosjek</i>
<i>II SKUPINA</i>	<i>- županije koje imaju vrijednost ekonomskog indeksa između 75% i 100% nac. prosjeka - gradovi i općine koji imaju vrijednost demografskog indeksa između 75% i 100%, a čija vrijednost ekon. indeksa ne prelazi nac. prosjek</i>
<i>III SKUPINA</i>	<i>- županije koje imaju vrijednost ekonomskog indeksa između 100% i 125% nac. prosjeka - gradovi i općine koji imaju vrijednost demografskog indeksa između 100% i 125%</i>
<i>IV SKUPINA</i>	<i>- županije koje imaju vrijednost ekonomskog indeksa iznad 125% nacionalnog prosjeka - županije koje imaju vrijednost ekonomskog indeksa iznad 125% demografskog prosjeka</i>

U slučaju da jedinica zadovoljava kriterije za ulazak u dvije skupine, razvrstava se u nižu skupinu. Tako npr. Ličko-senjska županija prema indeksu ekonomske razvijenosti ulazi u drugu skupinu, dok prema demografskom indeksu ulazi u prvu skupinu, pa u konačnoj kategorizaciji prema ukupnoj razvijenosti ulazi u prvu skupinu.

Treba uočiti da za ulazak jedinica u prve dvije skupine prema demografskom indeksu vrijedi dodatan uvjet da jedinica ne smije imati vrijednost ekonomskog indeksa iznad nacionalnog prosjeka. Ovo ograničenje je uvedeno jer se na taj način željela izbjeći situacija u kojoj bi natprosječno ekonomski razvijene jedinice stekle povoljniji status isključivo na temelju lošijih demografskih pokazatelja.

Rezultati konačne kategorizacije županija prikazani su na karti 3.

Karta 3. Grupiranje županijskih jedinica prema ukupnoj razvijenosti

Izvor: Podaci različitih državnih tijela, izračun autora

Navedeni rezultati analize su nastali prema slijedećim pokazateljima na str. 8, 9 i 10. «Priloga 4: Novi pristup u ocjenjivanju i kategorizaciji teritorijalnih jedinica prema razvijenosti»:

4.1. Osnovni pokazatelji

Za potrebe ocjenjivanja odabrano je šest osnovnih pokazatelja razvijenosti. Vrijednosti osnovnih pokazatelja predstavljaju ulazne vrijednosti za formiranje vrijednosti indeksa na osnovu kojih se potom provodi kategorizacija jedinica. Objašnjenja korištenih pokazatelja prema pripadajućim indeksima slijede u nastavku.

1. Indeks ekonomske razvijenosti

a) dohodak po stanovniku

$$P_1 = \frac{D_{(ST.)}}{P_0}$$

Izvor podataka: Ministarstvo financija RH (Izvešće o ostvarenim netto dohocima stanovništva po općinama/gradovima), Državni zavod za statistiku (Popis stanovništva 2001.g.)

Obrazloženje:

Od Ministarstva financija pribavljeni su podaci o netto isplaćenim dohocima zaposlenika, obrtnika i umirovljenika, prema općinama i gradovima prebivališta. U nedostatku sintetičkog pokazatelja kao što je to BDP, ovo je jedan od ključnih pokazatelja razvijenosti.

b) stopa nezaposlenosti

$$P_2 = \frac{N_{(0)}}{R S_0}$$

Izvor podataka: Hrvatski zavod za zapošljavanje (broj registriranih nezaposlenih osoba), Ministarstvo financija (broj zaposlenih - Izvješće o ostvarenim netto dohocima stanovništva po općinama/gradovima)

Obrazloženje:

Radi se o standardnom pokazatelju za identificiranje tzv. «problemskih» područja. Stopa nezaposlenosti jedan je od najvažnijih pokazatelja socio-ekonomskih problema.

c) izvorni prihodi općinskih i gradskih proračuna po stanovniku

$$P_3 = \frac{I_{(0)}}{P_0}$$

Izvor podataka: Ministarstvo financija RH (Ostvarenje prihoda jedinica lokalne samouprave), Državni zavod za statistiku (Popis stanovništva 2001.g.)

Obrazloženje:

Izvorni prihodi trebaju dati što objektivniju sliku relativne financijske snage lokalnih proračuna. Mjere se tekućim приходima proračuna umanjnim za sve vrste pomoći, donacija te za ustupljene prihode središnje države od poreza na dobit i dohodak. Pri računanju nacionalnog prosjeka izostavljeni su podaci za grad Zagreb zbog izrazito velikog utjecaja vrijednosti proračuna grada Zagreba na izračun prosječnih vrijednosti.

2. Demografski indeks

a) Međupopisna promjena broja stanovnika

$$P_4 = \frac{P_{2001.}}{P_{1991.}}$$

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku (popis stanovništva 2001.g. i 1991. godine)

Obrazloženje:

Kretanje stanovništva predstavlja jedan od najvažnijih demografskih pa tako i razvojnih pokazatelja. Podaci korišteni za primjenu ovog pokazatelja preuzeti su od Državnog zavoda za

statistiku koji je izradio tablicu sa metodološki usporedivim podacima o broju stanovnika za 1991. i 2001. godinu.

b) Gustoća naseljenosti (broj stanovnika na četvorni km)

$$P_5 = \frac{P_{(0)}}{P_{(km^2)}}$$

Izvor podataka:: Državni zavod za statistiku (Popis stanovništva 2001.), Državni geodetski zavod (Podaci o površini općina i gradova).

Obrazloženje:

Suvremeni pristup problematici razvitka i razmještaja stanovništva pretpostavlja razmatranje povezanosti i međuzavisnosti demografskih procesa i društveno-gospodarskog razvoja. Negdje je visoka gustoća naseljenosti gotovo sinonim za nerazvijenost, drugdje pak obilježava visoko razvijena urbana društva. U našim uvjetima dugotrajne depopulacije rurisa možemo ustvrditi da su rjeđe naseljeni prostori ujedno i slabije razvijeni.

c) Stopa obrazovanosti

$$P_6 = \frac{P_{(SSS \text{ i više})}}{P_{(15 \text{ god. i više})}}$$

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2001.g.

Obrazloženje:

Obrazovni sastav stanovništva je značajno obilježje s gledišta općeg razvoja, a posebice gospodarskog. Budući da je osmogodišnja osnovna škola obvezatna, pod školovanošću (u užem smislu) možemo razumijevati SSS, VŠS i VSS. Dakle, ova kategorija obuhvaća sve osobe sa srednjim, višim i visokim obrazovanjem (udio se dobije u odnosu na ukupno stanovništvo u dobi 15 i više godina).

Temeljni utjecaj na ovaj prijedlog nove slike razvijenosti Republike Hrvatske ima pristup analizi po županijama, a ne po općinama i gradovima, tako da Gorski Kotar, unutrašnjost Istre i ruralni prostor Krapinsko zagorske županije gube status nerazvijenosti, zbog visoke razvijenosti pojedinih gradova u tim županijama.

Sa druge strane veliki utjecaj ima i stavka c) izvorni prihodi općinskih i gradskih proračuna po stanovniku

$$P_3 = \frac{I_{(0)}}{P_0}$$

koja pri računanju nacionalnog prosjeka izostavlja podatke za grad Zagreb kako piše «*zbog izrazito velikog utjecaja vrijednosti proračuna grada Zagreba na izračun prosječnih vrijednosti*»

Navedeni način analize i prijedlozi su nepovoljni za pojedine nerazvijene JLS jer se ocjenjuje ukupna razvijenost županije a ne same JLS iako u pojedinim županijama postoje velike razlike u razvijenosti između susjednih JLS, a sa druge strane u analizu nije uzet proračun Grada Zagreba koji bi morao biti uključen jer grad Zagreb ima ravnopravan pravni status sa svim županijama RH.

Kada bi grad Zagreb bio uključen u analizu vjerojatno bi sve ostale županije bile na manje od 75% prosjeka razvijenosti RH.

Zaključno, može se reći da je analiza razvijenosti RH napravljena na specifičan način koji je rezultirao zaključcima o većoj razvijenosti (od stvarne razvijenosti) pojedinih općina i gradova u Primorsko goranskoj, Krapinsko zagorskoj i Istarskoj županiji, kao i prijedlogom zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske koji je za njih nepovoljan. Grad Buzet bi sa predloženim zakonom izgubio status nerazvijenosti, te se predlaže da Grad Buzet i Istarska županija ne daju potporu ovom prijedlogu zakona već da predlože analizu nerazvijenosti po općinama a ne po županijama, te da se i Grad Zagreb uključi u analizu.

4. PODRUČNI KAPITAL

4.1. UVOD

Grad Buzet je ustrojen kao jedinica lokalne samouprave 1993. godine temeljem Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Pored Grada Buzeta, na području Buzeštine nastale su Općina Lanišće i Općina Oprtalj (dio). Dugogodišnja geografska, funkcionalna i organizacijska jedinstvenost područja uvjetovala je povezanost, unatoč izvjesnim razlikama u gospodarskom razvoju pojedinih dijelova.

Grad Buzet, kao sastavni dio Istarske županije, graniči sa susjednim općinama Oprtalj na zapadu, Lanišće na sjeveroistoku, Lupoglav na istoku, Motovun i Cerovlje na jugu, te Gradom Pazinom na jugu.

Položaj karakterizira blizina graničnog prijelaza Požane, te dobra cestovna i željeznička povezanost sa razvijenijim gradskim središtima (Rijeka, Pula, Zagreb).

U sastavu Grada Buzeta, danas se nalaze sljedeća naselja: Buzet, Baredine, Bartolići, Barušići, Benčići, Blatna Vas, Brnobići, Cunj, Čiritež, Črnica, Duričići, Erkovčići, Forčići, Gornja Nugla, Hum, Juradi, Juričići, Kajini, Klarići, Kotli, Kras, Krkuž, Kompanj, Kosoriga, Krbavčići, Krti, Krušvari, Mala Huba, Mali Mlun, Marinci, Martinci, Medveje, Negnar, Paladini, Peničići, Pengari, Perci, Počekaji, Podkuk, Podrebar, Pračana, Prodani, Račice, Račićki Breg, Rim, Rimnjak, Roč, Ročko Polje, Salež, Selca, Seljaci, Senj, Sirotići, Sovinjak, Sovinjska Brda, Sovinjsko Polje, Stanica Roč, Strana, Sušići, Sveti Donat, Sveti Ivan, Sveti Martin, Šćulci, Škuljari, Štrped, Ugrini, Veli Mlun, Vrh, Zonti. U sklopu teritorija pomenutih naselja nalazi se veći broj zaseoka koji se tretiraju kao dijelovi naselja.

Prostor koji pripada Gradu Buzetu nalazi se u sjevernom dijelu istarskog poluotoka i Istarske županije, a ujedno i zapadnom dijelu Republike Hrvatske. Smješten je južno od obronaka Ćićarije, te se proteže do akumulacijskog jezera Butoniga na jugu njegovog teritorija.

Zahvaljujući svom području koje je dislocirano od obalnog pojasa procesi urbanizacije napredovali su sporije nego u priobalnim dijelovima Istarske županije, što se posebno očitava u dobro sačuvanoj slici krajobraza, uz značajno zastupljenom industrijskom djelatnošću prvenstveno u Buzetu i njegovoj okolici.

Prednost smještaja Grada Buzeta je blizina zemalja srednje i zapadne Evrope, no prednost pograničnog položaja još nije došla do afirmacije, uglavnom zbog raznih neriješenih međudržavnih odnosa, koji prethode stvaranju pozitivnog ozračja za međugranični promet i gospodarsku suradnju.

Postojeće prometne veze u Gradu Buzetu mogu se klasificirati u cestovne i željezničke. Obzirom na geografski položaj, morfologiju, broj naselja i stanovnika, područje Grada Buzeta relativno je slabo prometno povezano, jer povoljnost položaja uvjetovana razmjerno malim udaljenostima od važnijih destinacija, u znatnoj mjeri narušava slaba kvaliteta prometnica. Njime prolazi dio državnih cesta D44 Lupoglav – Ponteporton i D201 Buzet - Požane te županijske ceste Ž5013 Buzet – Cerovlje i Ž5011 Buzet – Brest – Dane, a razgranata je i mreža lokalnih cesta. Područjem Grada Buzeta prolaze željezničke pruge I reda Pula – Pazin – Lupoglav i Lupoglav – Rakitovec (Republika Slovenija).

Gradu Buzetu najbliže međunarodne zračne luke na području Republike Hrvatske su u Puli i na Krku (Rijeka), udaljene oko 90km, kao i sportska zračna luka za male zrakoplove s mogućnošću komercijalnog korištenja kod Vrsara. Najbliža zračna luka je ona na teritoriju Republike Slovenije i to međunarodna zračna luka za male zrakoplove Portorož, udaljena oko 50km od Buzeta.

4.2. STANOVNIŠTVO

Grad Buzet	BROJ STANOVNIKA							index
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2001	01/91
Baredine	89	72	51	34	32	34	34	100
Bartolići	340	294	219	130	102	60	59	98
Barušići	135	131	117	102	100	107	101	94
Benčići	101	92	43	23	15	7	-	-
Blatna Vas	187	169	114	41	20	12	8	67
Brnobići	148	132	123	88	58	62	59	95
Buzet	567	444	472	486	500	506	1698	336
Cunj	64	58	36	16	12	16	17	106
Čiritež	99	96	64	63	62	50	74	148
Črnica	195	173	104	79	72	54	37	69
Duričići	88	89	59	33	22	12	4	33
Erkovčići	119	123	91	70	54	49	41	84
Fontana	142	170	179	167	1242	1348	-	-
Forčići	90	77	42	40	28	25	27	108
Gornja Nugla	218	192	150	119	115	83	76	92
Hum	86	67	40	24	32	23	17	74
Juradi	154	140	132	99	94	84	69	82
Juričići	150	128	122	119	112	101	106	105
Kajini	66	64	43	31	24	17	14	82
Klarići	145	137	112	78	66	52	45	87
Kompanj	173	153	130	90	60	43	37	86
Kosoriga	91	91	43	28	30	29	26	90
Kotli	96	94	44	14	6	-	1	-
Kras	93	93	76	50	30	27	21	78
Krbavčići	96	96	81	89	71	57	57	100
Krkuž	85	80	62	44	31	29	13	45
Krti	118	117	102	66	42	49	74	151
Krušvari	176	163	119	97	94	81	80	99
Mala Huba	82	59	55	47	55	55	55	100
Mali Mlun	136	131	97	73	66	63	55	87
Marčenigla	169	173	139	127	110	102	111	109
Marinci	81	93	79	71	54	57	66	116
Martinci	110	93	61	32	33	20	22	110
Medveje	79	75	58	43	40	45	32	71
Negnar	50	48	44	30	28	26	24	92
Paladini	63	68	65	70	56	48	58	121
Pengari	44	44	39	32	26	20	20	100
Peničići	61	56	51	42	39	47	40	85

Perci	135	127	99	87	75	62	58	94
Počekaji	77	83	67	59	32	42	35	83
Podkuk	47	43	32	22	6	3	1	33
Podrebar	58	55	48	47	22	18	17	94
Pračana	198	215	193	147	122	116	95	82
Prodani	158	159	126	103	105	88	78	89
Račice	81	71	57	37	27	24	23	96
Račički Brijeg	107	103	70	54	42	52	48	92
Rim	79	63	47	36	26	21	26	124
Rimnjak	59	50	38	27	26	31	26	84
Roč	149	139	157	162	161	178	147	83
Ročko polje	307	305	277	235	202	200	186	93
Salež	121	106	62	45	32	20	17	85
Selca	63	58	48	36	41	60	54	90
Seljaci	111	104	82	42	33	23	23	100
Senj	81	74	61	41	40	38	34	89
Širotići	92	83	70	55	36	25	18	72
Sovinjak	150	111	85	67	39	34	27	79
Sovinjska Brda	249	211	196	131	82	66	35	53
Sovinjsko Polje	85	98	62	45	51	33	27	82
Stanica Roč	65	86	70	65	88	97	75	77
Strana	145	120	89	64	54	43	45	105
Sušići	45	34	23	20	14	13	5	38
Sv. Donat	230	218	159	101	107	94	77	82
Sv. Ivan	206	191	160	144	128	191	195	102
Sv. Martin	343	316	279	289	297	593	799	135
Ščulci	78	76	74	59	50	51	43	84
Škuljari	83	84	56	60	58	60	53	88
Štrped	298	272	183	163	175	181	174	96
Ugrini	200	190	117	93	69	61	61	100
Veli Mlun	144	133	101	96	82	68	59	87
Vrh	152	151	134	89	128	137	117	85
Zonti	139	134	109	87	85	72	58	81
UKUPNO	9425	8744	7045	5681	6162	6295	6008	95

Buzeština predstavlja izrazito područje na kojemu je iseljavanje stanovništva iz političkih ili socijalnih razloga bilo stalno prisutno. Od 70 naselja koliko ih ima u Gradu Buzetu samo 15 (21%) naselja bilježi rast broja stanovnika dok 38 (54%) su u stalnom višegodišnjem padu. Negativni trendovi kretanja stanovništva po naseljima još uvijek nisu zaustavljeni, iako je očito da je na onim

područjima i mjestima gdje je došlo do gospodarskog prosperiteta i stvaranja uvjeta za zapošljavanje pad stanovnika zaustavljen odnosno počeo se lagano povećavati. Tako je, naprimjer, povećano stanovništvo u Buzetu, Juričići, Sv. Ivanu, Sv. Martinu i Strani, nekolicini naselja uz državne ceste i to Cunj, Čiritež, Forčići, Juričići i Rim, naselja uz županijsku cestu Marinci, Martinci, naselja uz akumulaciju Butoniga Krti, Marčenigla i Paladini. Ostala naselja stagniraju odnosno imaju negativno do izrazito negativno kretanje broja stanovnika, dok naselje Benčići danas nema niti jednog stanovnika.

Prema popisu stanovništva iz 2001. godine došlo je do ponovnog pada broja stanovnika i to nakon 20-tak godina blagog porasta. Gledajući na kretanje broja stanovnika, on od 1948. bilježi stalni pad do 1971. (3744 stanovnika, odnosno index 60, odnosno 40%-tni pad). Od 1971. pokreće se gospodarski razvoj u većim naseljima te započinje i rast broja stanovnika, 1981. za 481, a 1991. za narednih 133 stanovnika, no 2001. dolazi do ponovnog smanjenja za 287 stanovnika.

Iz svih pokazatelja može se zaključiti:

- da područje Grada Buzet predstavlja depopulacijsko područje,
- da se demografska slika stabilizirala zahvaljujući boljim gospodarskim prilikama i mehaničkom prilivu,
- da postoji tendencija napuštanja ruralnih prostora i naseljavanja u urbanim sredinama (uz glavne magistralne i regionalne, cestovne i željezničke pravce),
- da je do ponovnog pada došlo kao posljedica ratnih zbivanja i socijalne nestabilnosti šireg područja,
- da se u narednom vremenskom periodu može očekivati zaustavljanje daljnjeg smanjenja stanovništva u ruralnim prostorima samo uz svekoliku pomoć i čvrstu politiku (dugoročnu) olakšica na svim nivoima.

Stanovništvo Grada Buzeta razmješteno je u 70 naselja. Razmještaj stanovništva definiran je u odnosu na gravitacijske centre Buzet, Roč i Vrh. Upravo ovi centri su i naselja kojima gravitiraju ostala naselja. Tako se može reći da Buzetu gravitiraju 39 naselje sa 4399 stanovnika (73%), Roču 19 naselja sa 834 (14%), a Vrhu 12 naselja i 775 stanovnika (13%).

Gledajući gravitirajuće područje grada Buzeta sam Buzet (Buzet, Sv. Ivan, Sv. Martin, Mala Huba) ima 2747 stanovnika, odnosno 46% ukupnog broja stanovnika Grada Buzeta, dok ostala gravitirajuća naselja čine 1652 stanovnika (27%) ukupnog broja stanovnika u 35 naselja. Gledajući gustoću naseljenosti područja Grada Buzeta ona iznosi oko 36 stanovnika/km².

4.3. BUZET – GRAD VODE

Na području Grada Buzeta može se izdvojiti više hidrogeoloških cjelina. Jednu cjelinu predstavlja sliv izvora Sv. Ivan, drugu sliv potoka Bračana, zatim sliv rijeke Pivke i Rečine, dolina rijeke Mirne od izvora Sv. Ivan do utoka Butonige i sliv Butonige. Izvor Sv. Ivan nalazi se u dnu ljevkaste doline rijeke Mirne, oko 1km jugoistočno od Buzeta. Širina doline iznosi oko 500m, a nadmorska visina je oko 49m. Izvor je kaptiran i od 1935. godine uključen u vodoopskrbni sustav Istre u sklopu regionalnog vodovoda Istre (Veronese, 1939). Kaptajna armirano-betonska građevina iznad izvora kružnoga je oblika s polumjerom od 22m, a utemeljena je u laporima na oko 4-5m ispod razine terena. Iz zahvatne građevine voda se odvodi pomoću cijevi na oko 4m ispod razine terena do zgrade za kondicioniranje vode. U njoj su ugrađene crpke s usisnom košarom na oko 4m dubine, pa takvo rješenje zahvata omogućuje ostvarenje sniženja u sušnim razdobljima.

Izdašnost izvora Sv. Ivan je relativno ravnomjerna. Maksimalna izdašnost povremeno premašuje 2000l/s, dok u sušnom razdoblju opadne na crpnu količinu koja se kreće u rasponu od 150 do 220l/s.

Sliv potoka Bračane drenira fliško područje sjeverozapadno od Buzeta do granice sa Slovenijom. Većim dijelom pripada Gradu Buzetu. Prema zapadu graniči sa slivom izvora Bulaž. Srednji tok vodotoka Bračana pojačan je sa izvorskom skupinom (izvorišnom zonom) Črnica, odnosno poznatija kao Mlini (ime dobilo po istoimenom selu). Izvorišna zona se sastoji od tri izvora: Ara, Sopot i Sušec /Slapi/Mlini. Izvor Ara i Sopot nalaze se na nadmorskoj visini 110m, a izvor Sušec na 90m n.m. Od navedenih izvora samo je jedan stalan, dok su druga dva povremeni krški izvori, odnosno prorade samo kod velikih voda. Tada voda izbija iz spilje koja se nalazi ispod ceste Buzet-Koper. U periodu malih i srednjih voda, voda izvire samo ispod spilje u blizini sela Mlini (Urumović i dr., 1995.).

Na izvoru je napravljena kaptaža, ali izvor nije uključen u vodoopskrbni sustav Istre, već ga mještani sela Mlini sami koriste ta vodoopskrbu. Podaci o minimalnoj izdašnosti izvora kreću se od 13,5 do 150l/s, dok maksimalna izdašnost iznosi oko 3.000l/s.

Rijeka Pivka drenira vode sa fliškog područja površine oko 7km² i dio krškog područja koje pripada slivu izvora Sv. Ivan. Rijeka Pivka na kontaktu s vapnencima ulazi u kanjon i nastavlja tok kao rijeka Draga.

Rijeka Rečina odvodi vode s fliškog područja između mjesta Hum i izvora Sv. Ivan, odnosno drenira područje uz jugozapadnu granicu pretežitog priljevnog područja izvora Sv. Ivan. Ulaskom u vapnenjački kanjon, u donjem toku, Rečina ulazi u sliv izvora Sv. Ivan. Izlaskom iz kanjona spaja se s rijekom Dragom i dalje teku pod imenom rijeka Mirna. Kod malih dotoka (15 - 20l/s) voda se u kanjonskom dijelu gubi i pojavljuje na izvoru. Kod velikih voda podzemlje je saturirano, ponorsko područje poplavljeno i voda teče u rijeku Mirnu. Sliv Rečine je u cjelosti unutar gradske granice. Prije izlaska iz kanjona rijeka Rečina i Draga pregrađene su betonskim branama. Danas su brane do krune ispunjene nanosom i muljem.

Od izvora Sv. Ivan do utoka Butonige, sjeverozapadno od Drage (Pivke) i Rečine pojavljuju se dvije uzvodne pritoke rijeke Mirne. To su potok Sušak i Rečica.

Potok Sušak drenira vode između Sv. Križa na sjeveru i Griža i Zajčine na jugu i pokraj samog izvora Sv. Ivan ulijeva se u rijeku Mirnu. Uzvodni dio sliva izgrađuju fliške naslage. Kod Griža potok naglo mijenja smjer prema sjeverozapadu slijedeći rasjednu granicu između fliša i foraminiferskih vapnenaca.

Potok Rečica drenira vode između Martina i Sv. Križa, a u Mirnu se ulijeva kraj Buzeta, nizvodno od izvora Sv. Ivan. Cijeli sliv izgrađen je od fliških naslaga. U njegovim pritokama postupno se procjeđuje voda pa količina protjecanja u donjim dijelovima doseže do 3-5l/s.

Rijeka Mirna od Kamenih vrata, zapadno od Buzeta, do Istarskih toplica teče kroz vapnenjački kanjon dužine oko 5km.

Rijeka Butoniga nastaje spajanjem triju potoka: Račićki, Dragučki i Grdoselski potok. Slivno područje Butonige izgrađeno je pretežito od fliških naslaga - lapora i pješčenjaka, a manjim dijelom od krednih i paleogenskih vapnenaca. Dolinski dijelovi ispunjeni su aluvijalnim glinovito - pjeskovitim nanosima. U fliškim naslagama razvijena je površinska hidrografska mreža s površinskim otjecanjem. Vode se u potoke slijevaju preko brojnih jaruga koje su uglavnom okomite na glavni potok, a sežu do samih grebena. Voda teče za vrijeme kiša u vidu bujica. U ljetnom periodu jaruge su suhe ili vlažne od procijeđivanja iz pripovršinskih dijelova flišolikih sedimenata.

Kada se govori o Butonigi svakako treba istaći i akumulaciju Butoniga izgrađenu za poboljšanje vodoopskrbne situacije u Istri. Nalazi se na uzvodnom dijelu doline potoka Butoniga s pritokama i pregradnim mjestom, odnosno nasutom branom kod naselja Šćulci. Sliv akumulacije je isključivo površinski, unutar fliškog bazena središnjeg dijela poluotoka (Magdalenić, 1990.). Površina sliva iznosi 73km². Od toga više od 80% otpada na fliš, oko 10% na aluvijalne tvorevine i oko 4% površine izgrađuju vapnenci. Grad Buzet obuhvaća lijevu stranu sliva rijeke Butonige, od rijeke Mirne do brane, i dio akumulacije sa slivom Račićkog potoka. Područje je ograničeno naseljima Sovinjak - Sv. Donat - Prodani - Račićki brijeg - Juradi.

Ukupni volumen akumulacije je oko 20 mil. m³, a projektirani kapacitet za vodoopskrbu 1945l/s, što je za ljetna sušna razdoblja vrlo značajna rezerva pitke vode za zapadni dio Istarskog poluotoka. Ipak, pojave erozijskih "rupa" u flišu s pojavama dobro vodopropusnih karbonatnih stijena u vodotocima prema akumulaciji najvjerojatnije uzrokuju određene nepredviđene gubitke, ali ne takovih dimenzija da bi bitno utjecali na količinu vode u akumulaciji. Ova akumulacija ima ujedno i funkciju kontrole poplavnih valova u dolini rijeke Mirne. Akumulacija Butoniga uključena je u vodoopskrbni sustav Istre.

4.4. SADRŽAJI JAVNIH FUNKCIJA

Odgoj i obrazovanje

Predškolski odgoj

Na području koje teritorijalno pokriva Grad Buzet djeluje jedna predškolska ustanova, dječji vrtić “Grdelin”. Građevina je smještena u centru grada, locirana između stambenih zgrada, zgrade Policijske postaje i zelene površine u zaleđu.

Dječji vrtić “Grdelin” Buzet nema područnih odjela iz razloga što za istim nema potrebe, jer većina radno sposobnog stanovništva dolazi na rad u Buzet, te im je tako i djecu najefektnije smjestiti u jednu građevinu.

Osnovno školstvo

Na području koje je pokrivala bivša Općina Buzet (danas: Grad Buzet, Općina Lanišće i dio Općine Oprtalj) djeluje Osnovna škola “Vazmoslav Gržalja”. Ova škola u svom sastavu ima jednu Matičnu školu koja se nalazi u samom centru grada Buzeta i 4 područne škole: Roč, Vrh, Livade i Lanišće. Osnovna škola “Vazmoslav Gržalja” Buzet ima i sportsku dvoranu za izvođenje nastave tjelesne i zdravstvene kulture.

Postojeće stanje zgrade matične škole ne zadovoljava kapacitete pa je potrebno proširenje, dok su područne škole zadovoljavajućih kapaciteta, ali iziskuju znatna materijalna ulaganja za adaptaciju, osim Područne škole Roč koja je adaptirana 1995. godine. U tijeku je proširenje osnovne škole u suradnji sa Istarskom županijom. U Područnoj školi Roč je ostvaren program Mala glagoljska akademija koji je hvale vrijedan i verificiran od strane Ministarstva.

Srednjoškolsko obrazovanje

Srednjoškolsko obrazovanje na području Grada Buzeta odvija se pri samo jednoj ustanovi, Srednjoj školi Buzet. Obrazovanje se vrši za slijedeće struke:

- Strojarsstvo,
- Elektrotehnika,
- Tekstil (samo obrazovanje odraslih) i

- Opća gimnazija.

Zgrada Srednje škole Buzet locirana je u samom centru grada. Postojeće stanje same zgrade u vanjskom dijelu je relativno dobro, međutim unutrašnjost škole trebalo bi temeljito obnoviti. Kapacitet, s obzirom na trend broja učenika koji se upisuju u srednju školu, neće se bitnije mijenjati u narednom periodu, te s tim u vezi, nema niti potrebe da se škola širi i dograđuje.

Visokoškolsko obrazovanje

U Buzetu se također odvija i područni program visokoškolskog obrazovanja u suradnji s Politehničkim studijem iz Pule.

Kultura

Veličina kulturnih sadržaja na području Grada Buzeta realizira se putem aktivnosti Pučkog otvorenog sveučilišta "Augustin Vivoda" Buzet. Postojeća zgrada navedenog sveučilišta smještena je u centru grada, a sagrađena je 1907. godine, te nedavno obnovljena 2006. godine. Od aktivnosti koje se provode unutar same zgrade Pučkog otvorenog sveučilišta ističu se slijedeće djelatnosti:

- Gradska knjižnica,
- Gradska čitaonica,

U sklopu Pučkog otvorenog sveučilišta djeluje i Zavičajni muzej Grada Buzeta. Zgrada muzeja, sagrađena početkom 17. stoljeća, nalazi se u starom gradu Buzet. U njoj je smještena arheološka zbirka vezana za ovaj kraj i dio etnografske zbirke. Preostali dio zbirke razmješten je u zasebnim prostorijama muzeja, većina također u starom gradu, i to kovačnica, stari obrt postolara, radionica za izradu češljeva, radionica za izradu sirkovih metli, tkalački obrt i pekara.

Pored navedenog postoje i dislocirani Domovi kulture i to u Roču, Svetom Martinu i Krušvarima. U Humu je planirano u staroj zgradi nekadašnje škole urediti prostor za Muzej glagoljice.

Na području Grada Buzeta djeluju Kulturno umjetnička društva, udruga Mali veliki mikrofon i Odbor za revitalizaciju povijesnih jezgri i zaštitu spomenika kulture Grada Buzeta.

Sport i rekreacija

Grad Buzet unazad nekoliko godina ima sve više sportskih kolektiva. Većina sportskih aktivnosti odvija se u školsko-sportskoj dvorani u sklopu Osnovne škole. Veliki problem sportskim kolektivima predstavlja nemogućnost dobivanja kvalitetnog broja sati korištenja sportske dvorane, zbog u prvom redu trajanja nastave, a potom i velikih broja sportskih kolektiva koji traže termine. Sama sportska dvorana u lošem je stanju i hitno je treba temeljito obnoviti.

Pored toga sportske aktivnosti se odvijaju na nogometnom stadionu s atletskim borilištima, koji sa sportskom dvoranom čini cjeloviti sportski kompleks. Za bavljenje rekreacijom postoji igralište na Mostu i staro rukometno igralište u blizini Srednje škole Buzet, površine 1.200m².

Značajan sportski kapacitet Grada Buzeta je i boćarska dvorana Kozari u kojoj se odvijaju razne društvene i sportske djelatnosti..

Zdravstvo

Na području Grada Buzeta vanbolničke zdravstvene usluge pružaju se stanovništvu kao djelatnost opće medicine, djelatnost zaštite predškolske djece, školske djece i trudnica, higijensko-epidemiološka djelatnost, specijalistička djelatnost, laboratorijska i rentgentska djelatnost. Infrastrukturu navedenom čini:

- Dom zdravlja Buzet s ordinacijama opće medicine, hitnom medicinskom pomoći, ordinacijama stomatološke zaštite, dijagnostičkim laboratorijem, RTG-om i ljekarnom,
- Sektorska ambulanta u Roču sa ordinacijom opće medicine (bez stomatološke).

Navedenom infrastrukturom ne pokrivaju se sve potrebe građanstva te postoji iskazana potreba za:

- ginekološkom ambulantom,
- okulističkom ambulantom,

- pedijatrijskom ambulantom,
- ortopedskom ambulantom te
- medicinom rada.

Navedene usluge pružaju se građanstvu putem liječnika specijalista koji povremeno po ugovoru o djelu dolaze u Dom zdravlja kao vanjski suradnici. Viši stupanj vanbolničke zdravstvene zaštite građanstvu Buzeta pruža se kroz polikliničku službu Pula u čijoj se mreži (prema kriterijima nadležnog Ministarstva) nalazi Grad Buzet.

Socijalne djelatnosti

Putem socijalne zaštite Republika Hrvatska osigurava i pruža odgovarajuće oblike pomoći kategorijama građana kojima je ta pomoć neophodno potrebna, odnosno osobama kojima iz objektivnih ili subjektivnih razloga egzistencija nije osigurana radom, ili pak po zakonu nisu obuhvaćeni raznim vidovima zaštite, a ista im je stalno ili povremeno potrebna. Na području Grada Buzeta ova djelatnost obavlja se kroz:

- Centar za socijalni rad Buzet,
- Vijeće za socijalnu politiku Grada Buzeta,
- Crveni križ,
- Dom za starije i nemoćne od 2007. godine.

Općenito se može reći da je ova djelatnost s obzirom na svoju važnost nedovoljno razvijena i (iz objektivnih razloga) usitnjena te manje djelotvorna. Ovu tvrdnju možemo potkrijepiti podatkom da ne postoji niti jedna ustanova socijalno-zaštitnog karaktera za zbrinjavanje socijalno ugroženih osoba i djece, već se koriste usluge zavoda i ustanova na području Županije i šire. Socijalna djelatnost djeluje u vidu:

- materijalnih, stalnih, privremenih i jednokratnih pomoći bilo u novcu ili naturalno,
- pomoći djeci i mladima bez roditelja,
- pomoći osobama ometenih u psihofizičkom razvoju,
- pomoći djeci iz nepotpunih i deficitarnih porodica,
- pomoći osobama s asocijalnim ponašanjem,

- pomoći socijalno ugroženim starijim i nemoćnim osobama,
- pomoći odraslim socijalno ugroženim i invalidnim osobama,
- pomoći građanskim žrtvama II. svjetskog rata,
- pomoći žrtvama Domovinskog rata Republike Hrvatske i njihovim obiteljima.

Broj socijalno ugrožene djece i odraslih osoba opada, međutim kod kategorije starijih osoba zabilježen je blagi rast, što je uzeto u obzir kod nedavno izgrađenog doma za starije osobe, koji će socijalno zaštititi ovu kategoriju korisnika u narednom periodu.

4.5. GOSPODARSTVO

Industrija

Industrija je okosnica razvoja gospodarstva i društvenog razvoja Grada Buzeta. Industrija je koncentrirana, osim ljevaonice u Roču, u gradu Buzetu. Industrijska proizvodnja zastupljena je u sljedećim granama:

- drvena industrija,
- tekstilna industrija,
- metalna industrija,
- prehrambena industrija,
- industrija građevinskog materijala,
- grafička industrija,

a obavlja se u tridesetak tvrtki ili obrtničkih pogona. Prema fizičkom obujmu proizvodnje vodeće grane u ovoj djelatnosti su metalna industrija, drvena industrija te industrija građevinskih materijala. Zbog sveukupne transformacije ove gospodarske grane rade u teškim uvjetima, međutim bez većih oscilacija i na zdravim temeljima.

Drvena industrija

Ova industrijska grana zastupljena je sa više trgovačkih društava i to:

- “Drvoplast” d.d. Buzet,
- “Flego” d.o.o. Štrped te nekoliko obrtničkih pogona,
- Drvotim Buzet,
- Dalmadom Mažinjica
- Prodan
- itd.

Tekstilna industrija

Na području grada Buzeta u ovoj industrijskoj grani djeluju:

- “Marytess” d.o.o. Buzet,
- “Trend-polo” d.o.o. Buzet.

Metalna industrija

U Gradu Buzetu u ovoj gospodarskoj grani djeluju:

- P.P.C. Buzet,
- Ljevaonica Roč
- FS-metal – Buzet

P.P.C. Buzet bavi se proizvodnjom auto dijelova. Planske postavke i veličina prostora u potpunosti zadovoljavaju korisnika te ne postoji potreba za njegovom izmjenom.

Ljevaonica Roč - bavi se proizvodnjom odljevaka iz obojenih metala za autoindustriju.

Prehrambena industrija

Prema broju zaposlenih, vrijednosti osnovnih sredstava i dobiti ova grana spada u grupu značajnijih bužetskog gospodarstva. U ovoj grani postoje slijedeća društva i pogoni:

- “BUP” Buzet
- Delicija d.o.o. Buzet – Štrped
- Pekara “OŠO” Buzet
- Mlinarska industrija:
  - Mlin u Buzetu, Sv. Ivan,
  - Mlin u Roču.

Industrija građevnog materijala

Djelatnost proizvodnje građevinskog materijala je među prvima koja se razvila na području Grada Buzeta. Danas na području Grada Buzeta djeluje dioničko društvo Grading Kuk Buzet.

Grading Kuk se bavi eksploatacijom vapnenca (tehničkog građevnog kamena) u kamenolomima Praščari-Sv. Ivan i Kuk-Čiritež.

Kamenolom Sveti Ivan – Praščari nalazi se u neposrednoj blizini Buzeta i sela Praščari. Od Buzeta je udaljen cca 1.500m prema Rijeci. Cesta Rijeka - Koper prolazi uz sam kamenolom odakle je na kamenolom moguć pristup svim vrstama terenskih vozila u bilo koje doba godine. Kamenolom je otvoren s pravca magistralne ceste Rijeka – Buzet – Koper direktnim pristupom na osnovnu etažu koja se nalazi na koti +110mnv. Eksploataciono polje je nepravilnog oblika sa granicama omeđenim ravnim poligonalnim linijama.

Eksploatacijsko polje kamenoloma Kuk – Čiritež nalazi se jugoistočno od Buzeta u blizini sela Glestonija - Ščaveti - Martinčići - Kuhari. Od Buzeta je udaljeno oko 7,0km i nalazi se na južnoj strani vrha Veli Kuk, na nadmorskoj visini oko +300m. Kamenolom je s glavnom cestom Buzet – Roč – Lupoglav povezan makadamskom cestom dužine oko 6,0km preko sela Čiritež. Geografski položaj kamenoloma u smislu nesmetanog i neograničenog izvođenja rudarskih radova na eksploataciji i preradi je veoma povoljan. Predviđena veličina eksploatacijskog polja zadovoljava za naredni planski period.

Grafička industrija

Grafička industrija je kao uslužna djelatnost ostalih gospodarskih i negospodarskih subjekata ovisna i o njihovu razvitku. Ova gospodarska grana nije doživjela neki zapaženiji razvitak. Na području Grada Buzeta djeluju:

- Buki – studio d.o.o. Sveti Ivan, Buzet,
- Grafomarketing d.o.o. Buzet

Obrt

Obrtništvo na Buzeštini bilo je u najvećem zamahu 70-tih i 80-tih godina, kada su zbog specifičnih općinskih propisa u tadašnjoj državi obrte otvarali obrtnici kako iz drugih općinskih područja, tako i iz susjedne Republike Slovenije. Tada je obrtnika bilo oko 500. Trenutačno se obrtom bavi oko 245 obrtnika i to u prvom redu trgovinom, a zatim i autoprijevozništvom, raznim uslugama u građevinarstvu, obradom metala i plastike, dok se preostali dio obrtnika bavi raznim drugim obrtima, koji su zastupljeni u manjoj mjeri. Točan broj zaposlenih u obrtništvu procjenjuje se na 490 osoba (prosječno dvije osobe po obrtniku).

Obrtnici koji obrt obavljaju u poslovnom prostoru, sjedište obrta imaju u vlastitim građevinama ili u adekvatnim iznajmljenim poslovnim prostorima, te stanovima ukoliko je to dozvoljeno posebnim propisom.

Poljoprivreda

Istarska županija ima površinu od 281.466ha, od čega je poljoprivredno zemljište oko 168.365ha ili 59,79%. Prosječna veličina posjeda u Istri je 6,4ha. Poljoprivredno zemljište u Gradu Buzetu čini ukupnu površinu od 5.800ha, od čega je obradivog 4.046 ha, što uključuje katastarske kulture oranice, vrtove, voćnjake, vinograde i livade. Ostalo je neobrađivo, a odnosi se na pašnjake. Prosječna veličina posjeda je 5,73 ha uključivši i šume, odnosno 3,44ha kada se govori isključivo o poljoprivrednom zemljištu. Uz karakteristične male posjede, valja naglasiti i veliku isparceliranost istih. Na području Grada Buzeta postoji 751 poljoprivredna kućanstva koja koriste oko 1391 ha poljoprivrednog zemljišta Grada Buzeta.

Klima ovog središnjeg dijela Istre pod smanjenim je mediteranskim utjecajem, koji prodire dublje samo u dolinama rijeka, dok je u ostalom dijelu veći utjecaj kontinentalne klime. Oborine imaju nepovoljan raspored, vidljiv je nedostatak u ljetnim mjesecima, a višak je od X-V mjeseca. Konfiguracija terena, koja od izrazito nizinskog u dolini rijeke Mirne i njenih pritoka (cca 40 m.n.v. i niže), preko brdovitog, koje se sunovraćuje u doline s jedne strane, a sa druge se uzdiže prema

planinskom području, uzrokuje karakteristične termičke inverzije, pri čemu se hladni zrak, pošto je teži spušta u nizine, a topliji se diže u više predjele, jer je lakši. Zato su za takve kotline karakteristične u prosjeku niže temperature, nego inače za takva područja.

Tlo je uglavnom smeđe na vapnencu s nerijetko plitkim matičnim supstratom, a u dolinama rijeka i potoka tla su aluvijalna i kao takva spadaju u tip nerazvijenih tala, siromašna na humusu i s nepovoljnim vodozračnim režimom. Na nekim manjim lokalitetima možemo naići na crvenicu na vapnencu, koja nije karakteristična za bijelu Istru.

Na području Grada Buzeta poljoprivredna proizvodnja je oduvijek zauzimala jedno od važnijih mjesta u gospodarstvu, što je uostalom karakteristično i za druga područja u unutrašnjosti Istre. Podaci govore da je na području Istre aktivnog poljoprivrednog stanovništva u ukupnom aktivnom stanovništvu 4,3%, dok ga je prije 35 godina bilo 14%, pa ako to preslikamo na podatke kojima raspolažemo za Bužeštinu, onda je to nešto ispod 100 stanovnika. Dakako, oni nisu jedini koji stvaraju poljoprivredni nacionalni dohodak, već ga stvara i dio aktivnog stanovništva izvan poljoprivrede, kao i ostali koji obavljaju zanimanje na poljoprivredi.

U individualnoj poljoprivrednoj proizvodnji zastupljene su gotovo sve grane poljoprivredne proizvodnje od tradicionalnog vinogradarstva i vinarstva, stočarstva i ratarstva do voćarstva, koje ima nešto manju tradiciju (osim maslinarstva). Osnovne značajke pojedinih jesu:

- vinogradarstvo

Na području Bužeštine vinogradarstvo zauzima važno mjesto kao tradicionalna grana poljoprivredne proizvodnje. U takozvanoj "bijeloj Istri" uspijevaju vinske bijele sorte malvazija, pinot bijeli, muškat žuti, a od crnih najkvalitetniji je teran koji na ovim tlima postiže bolju kvalitetu od terena na crvenici. Prema procjeni pod vinogradima je 139 ha. Prosječne površine veličine su 0,1ha, a prinosi su oko 0,8t/ha, s time da treba uzeti u obzir velik broj čokota po hektaru, kao i stari način rezidbe (istarski i jednokraki Guyot). Proizvođača vina, koji daju vino u promet, odnosno koji proizvode višak proizvodnje je oko 45. Planiranog otkupa nema, tako da su proizvođači prisiljeni sami tražiti tržište.

- voćarstvo

Iako ova grana poljoprivrede ima izuzetne uvjete za uzgoj kako mediteranskih, tako i kontinentalnih vrsta, ona nije raširena sukladno mogućnostima. Trenutno je zasađeno oko 44 ha, a to su većinom jabuke, kruške, breskve, trešnje, šljive i masline. Ukupna proizvodnja procjenjuje se na 260 t voća, bez maslina. U ovoj grani nema većih plantažnih nasada. Veći pomaci su evidentni u obnavljanju maslinika, a posredstvom Poljoprivredno - savjetodavne službe nabavljeno novih 1463 sadnica maslina 2005. godine, 2.450 sadnica maslina 2006. godine, te 3674 sadnica masline 2007. godine. Broj starih stabala procenjen na 5000 komada sa prirodom od 26 tona. Organiziranog otkupa, kao ni prerađivačkih kapaciteta nema.

Podaci o sadnom materijalu za područje Grada Buzeta:

	2005.	2006.	2007.
MASLINE	1.463 KOM	2.450 KOM.	3.674 KOM
VOĆKE	1.215 KOM	294 KOM	928 KOM
VINOVA LOZA	19.130 KOM	14.925 KOM	11.480 KOM

- stočarstvo

Ovaj tradicionalno stočarski kraj gotovo da i nema značajnije stočarske proizvodnje, osim govedarstva zahvaljujući dugogodišnjem osiguranom otkupu mlijeka. Prema postojećim podacima broj krava i junica je oko 650 grla i to većinom smeđeg goveda, od čega su njih 30% pod selekcijom. Od ostalih vrsta stoke najzastupljenije su svinje oko 505 komada, te zanemarivi broj stoke sitnog zuba oko 426 komada. S obzirom da se broj grla krupne i sitne stoke prije 50-tak godina izražavao u desecima tisuća, što zbog migracije stanovništva, burnih političkih i ekonomskih promjena, što zbog sve većih inputa u proizvodnji (ispaša je gotovo napuštena), broj stoke se drastično smanjio. Ove promjene su najviše pogodile središnji (Bužeština) i planinski (Ćićarija) dio Istre.

- ratarstvo

Ratarstvo je grana poljoprivrede u čvrstoj sprezi sa stočarstvom, jer kako je prethodno rečeno proizvodnja skupe stočne hrane povećava inpute u stočarstvu i time poskupljuje proizvodnju. Na ovom području zasijava se prosječno oko 1340ha ratarskih kultura i to žitarica (pšenica, ječam, kukuruz) u površini od 517ha, zatim krmnog bilja i djetelinsko travnatih smjesa u površini od 314ha, krumpira i ostalog povrća 539ha, te pojedinih međusjeka u površini od 202ha. Nema velikih sjetvenih površina, zbog velike usitnjenosti posjeda, tako da najveće površine ne prelaze 2ha. Prosječni prinosi pšenice su 3,2t/ha, ječma 2,8ha, kukuruza 2,9t/ha, krumpira 8t/ha. Najznačajnije ratarske površine se nalaze u dolini rijeke Mirne i Bračane, te na zaravnima brdskog područja, odnosno na terasastim površinama, gdje se ratarske površine uzgajaju kao međukulture. Od prerađivačkih kapaciteta značajna su 2 mlina u privatnom vlasništvu.

- agroekonomika

Za ovaj segment poljoprivredne proizvodnje treba ukratko opisati neke značajne momente. Poznati problemi jesu: poljoprivrednici nemaju registriranu proizvodnju (osim vinogradarstva i vinarstva), ne vode evidenciju o proizvodnji, odnosno evidenciju troškova inputa i prihoda od poljoprivredne proizvodnje. Zato je teško izraditi djelomični proračun gospodarstva, koji bi bio osnova za analizu eventualnih mogućnosti uštede na gospodarstvu. Nadalje, visoke cijene repromaterijala, opreme i mehanizacije u koju se posljednjih godina malo investira, usitnjenost parcela, nedostatak kvalitetnih kreditnih sredstava. Pozitivni momenti su mogućnost prodaje viškova mlijeka, maslinovog ulja, viškova grožđa većim proizvođačima vina, te ostvarivanje kreditnih linija putem Fonda za razvoj poljoprivrede i agroturizma Istre.

Turizam i ugostiteljstvo

Turizam i ugostiteljstvo u privrednoj strukturi Grada Buzeta ne zauzima istaknutije mjesto. U ovoj grani ostvaruju se dosta niski ekonomski i financijski rezultati a zapošljava relativno mali broj ljudi. Bez obzira na komparativne prednosti i uvjete koje područje Grada Buzeta posjeduje za razvoj raznih vidova turizma (seoskog, izletničkog, lovnog, vikend i dr.), ono se nije uspjelo jače uključiti u privredu Bužeštine. Bogatstvo kulturno-povjesnih spomenika, blizina velikih i značajnih

turističkih mjesta, blizina zapadnoevropskog tržišta predstavlja okosnicu za jači razvoj turizma na ovom području. Međutim, nasuprot ovim prednostima zbog objektivnih i subjektivnih razloga, sporog i nedovoljnog rada na valorizaciji kulturno-povjesnih spomenika, prezentaciji ovog područja kao područja bogatog niskom i visokom divljači itd. rezultati su izostali.

Zbog cjelokupne transformacije našeg društva nekadašnji nosioci turističke djelatnosti su transformirani, a pravi nosioci turističke djelatnosti postali su:

- Turistička zajednica Buzet,
- Vlasnici ugostiteljskih građevina,
- Lovačka društva,
- Ribolovno društvo "Mirna" Buzet.

Slijedom toga okosnicu turističkog prometa ne čini više broj noćenja već broj posjetitelja i njihova izvanpansionska potrošnja. Zbog razloga koji su ranije spomenuti i izrazite poduzetničke aktivnosti svih subjekata u ovoj djelatnosti nema sezonskih oscilacija u prometu. No, bez obzira što je područje Buzeštine poznato lovno područje inozemne klijentele, prednosti koje postoje za razvoj ovog vida turizma nisu se jače iskoristile. Dovoljno je napomenuti da na području Grada Buzeta nema niti jedna građevina koja pruža usluge ovoj vrsti turista. Bogatstvo kulturno-povjesnih spomenika pruža mogućnost za razvoj izletničkog i kulturnog turizma i potrebno ih je uključiti u tijeku turističke sezone u dnevne ili poludnevne izlete priobalnih turista.

4. 6. ISTRAŽIVANJE I ANALIZA POSLOVANJA GOSPODARSTVA GRADA BUZET U ZADNJE 2 GODINE I PROGNOZA POSLOVANJA GOSPODARSTVA GRADA BUZETA ZA RAZDOBLJE OD 2006. DO 2011. GODINE BEZ PROMJENA U SADAŠNJOJ POLITICI RAZVOJA

OSNOVNI POKAZATELJI O GOSPODARSTVU GRADA BUZETA

U Gradu Buzetu 2006. godine je poslovalo 192 pravne osobe i 245 obrta sa sjedištem na području Grada.

Grad Buzet – rang lista poduzeća:

Najbolji (novostvorena vrijednost)

1. P. P. C. BUZET, Buzet
2. ISTARSKI VODOVOD, Buzet
3. VSI - VODOVOD BUTONIGA, Sveti Ivan
4. TRIO I, Buzet
5. BUP, Buzet

...

Najveći (ukupni prihodi)

1. P. P. C. BUZET, Buzet
2. ISTARSKI VODOVOD, Buzet
3. CIB COMMERCE, Buzet
4. TRIO I, Buzet
5. LA - VOR TRADE, Buzet

...

Najveći poslodavci

1. P. P. C. BUZET, Buzet
2. ISTARSKI VODOVOD, Buzet
3. DRVOPLAST, Buzet
4. BUP, Buzet
5. TRIO I, Buzet

...

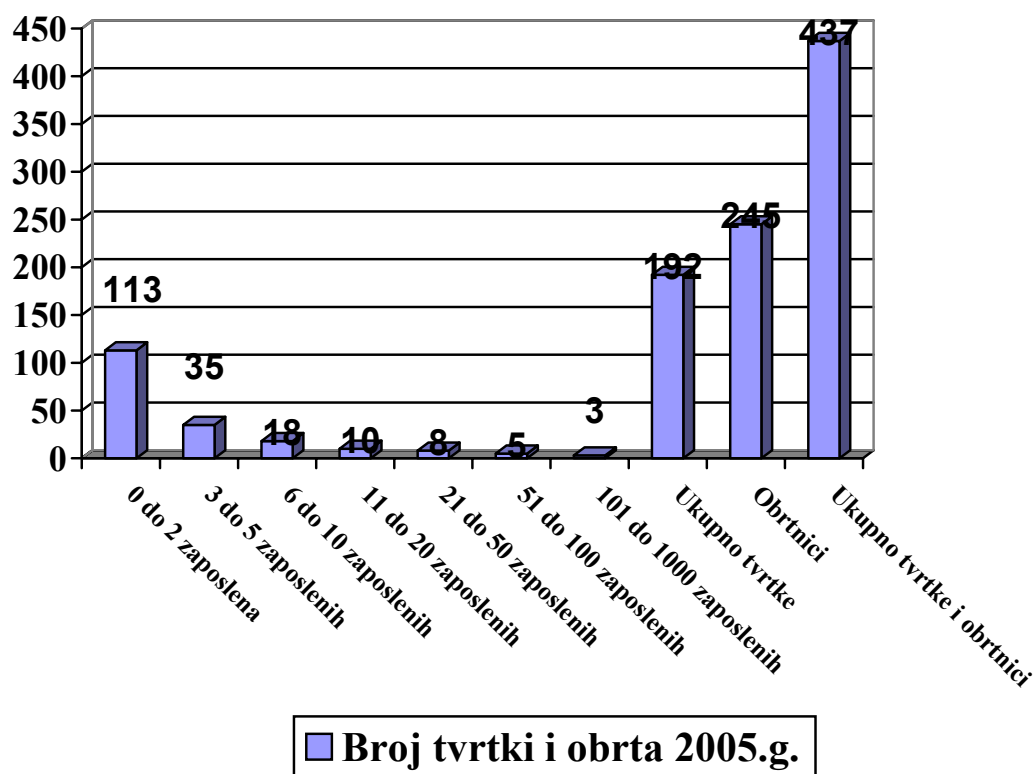

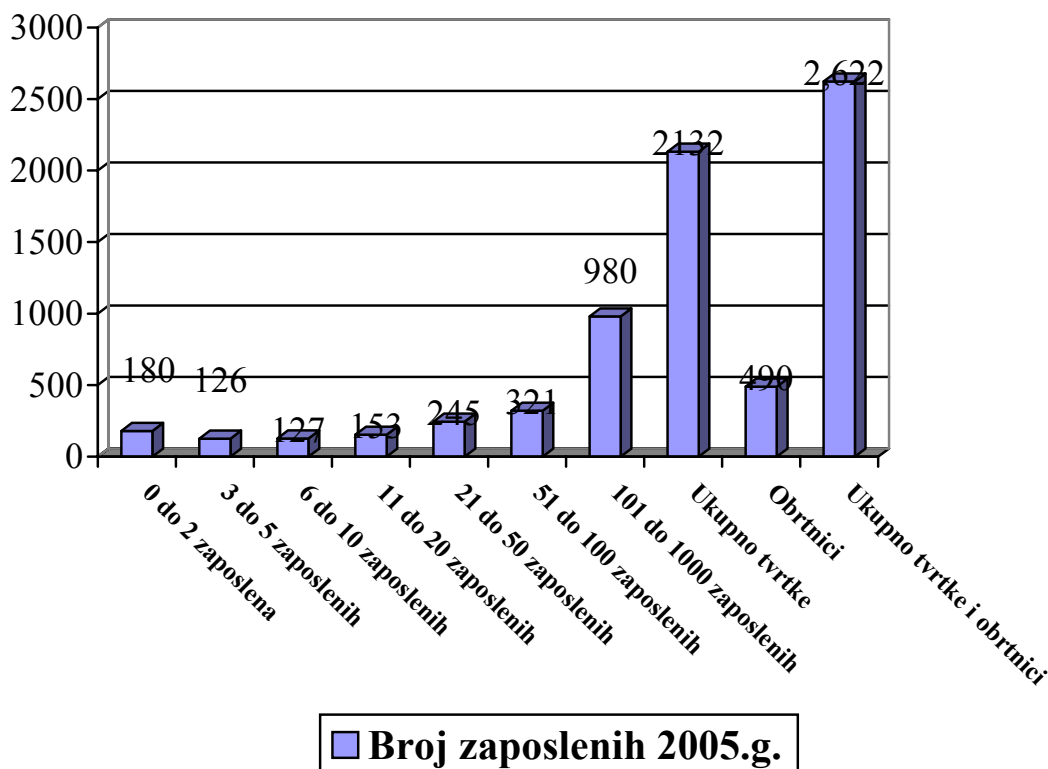
Redosljedni popisi zasnivaju se na dostupnim podacima iz 2005. godine.

Broj poduzetnika i broj zaposlenih:

Kriterij:	Broj tvrtki i obrta 2005.g.	Broj zaposlenih 2005.g.
Tvrtke - pravne osobe		
0 do 2 zaposlena	113	180
3 do 5 zaposlenih	35	126
6 do 10 zaposlenih	18	127
11 do 20 zaposlenih	10	153
21 do 50 zaposlenih	8	245
51 do 100 zaposlenih	5	321
101 do 1000 zaposlenih	3	980
Ukupno tvrtke	192	2132
Obrtnici – prosjek 2 zaposlena	245	490
Ukupno tvrtke i obrtnici	437	2,622

Izvor: FINA, ZAPI, Grad Buzet

Iz gornjih podataka, tablica i dijagrama vidljivo je da je broj zaposlenih u poduzećima i obrtima sa sjedištem u Gradu Buzetu (2622) visok u odnosu na broj stanovnika 6059 (stopa nezaposlenosti Grada Buzeta je vrlo niska oko 2.5 %), ali isto tako navedeni podatak ne pokazuje pravo stanje jer veliki broj zaposlenih ima mjesto prebivališta izvan područja grada u okolnim općinama i gradovima (Istarski vodovod d.o.o. ima 319 zaposlenih i djeluje na području cijele Istre). U svakom slučaju broj zaposlenih je vrlo dobar prema podacima okolnih općina i gradova.

Zastupljenost usluga smještaja i ugostiteljstva, te poljoprivrednih i drugih uslužnih djelatnosti je u financijskim rezultatima mala i nedovoljna za sukladan razvoj Grada Buzet kao i za veću zaposlenost stanovništva.

Stoga Grad Buzet mora u prvom redu nuditi poticajne mjere za osnivanje turističkih djelatnosti, poljoprivrednih djelatnosti, te svih vrsta proizvodnih i uslužnih djelatnosti, kako u turističkim, rekreacijskim i poduzetničkim zonama tako i na cijelom području Grada Buzet, a u cilju većeg zapošljavanja lokalnog stanovništva i smanjenja odlaska mladih u veće gradove i u inozemstvo.

FINANCIJSKA ANALIZA STANJA GOSPODARSTVA - PRAVNIH OSOBA SA SJEDIŠTEM NA PODRUČJU GRADA BUZETA

Ocjenjivanje poslovne i razvojne sposobnosti pravnih osoba Grada Buzeta temelji se na podacima iz proteklih razdoblja 2004. i 2005. godine.

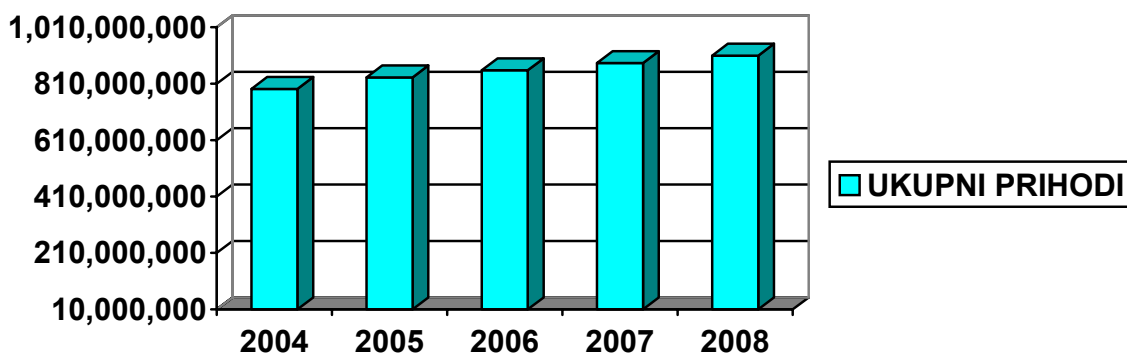
Izvor podataka za izračun odabranih pokazatelja u cilju utvrđivanja učinkovitosti tekućeg poslovanja, sposobnosti stvaranja vlastitih sredstava za buduća ulaganja, značajki ljudskog potencijala, jesu financijski podaci iz FINE to jest njezine agencije ZAPI i iz Statističkih godišnjaka 2004. i 2005. godine. Financijski podaci za ocjenjivanje izraženi su u tekućim cijenama. Zbog zanemarive stope inflacije u promatranom vremenskom periodu nije se išlo na svođenje tekućih cijena na cijene iz određenog vremena.

UKUPNI PRIHODI I MATERIJALNI TROŠKOVI

Prema rezultatima istraživanja u slijedećoj tablici su prikazani prihodi 2004. i 2005. godine te projekcija prihoda od 2006. do 2008. godine za projeciranu stopu rasta prihoda od 3 % godišnje.

u kunama

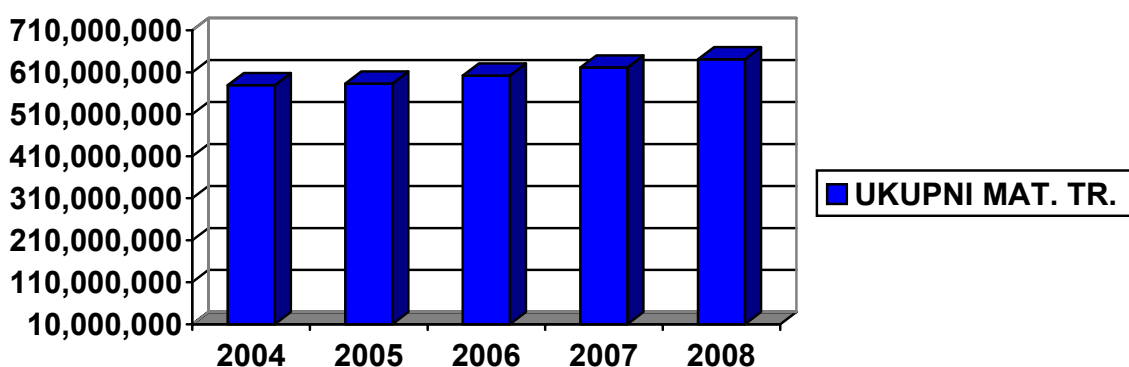
Naziv	2004	2005	2006	2007	2008
UKUPNI PRIHODI	791,466,000	832,353,300	857,323,899	883,043,616	909,534,924

Prema rezultatima istraživanja u slijedećoj tablici su prikazani materijalni troškovi 2004. i 2005. godine te projekcija troškova od 2006. do 2008. godine uz projeciranu stopu rasta od 3 % godišnje.

u kunama

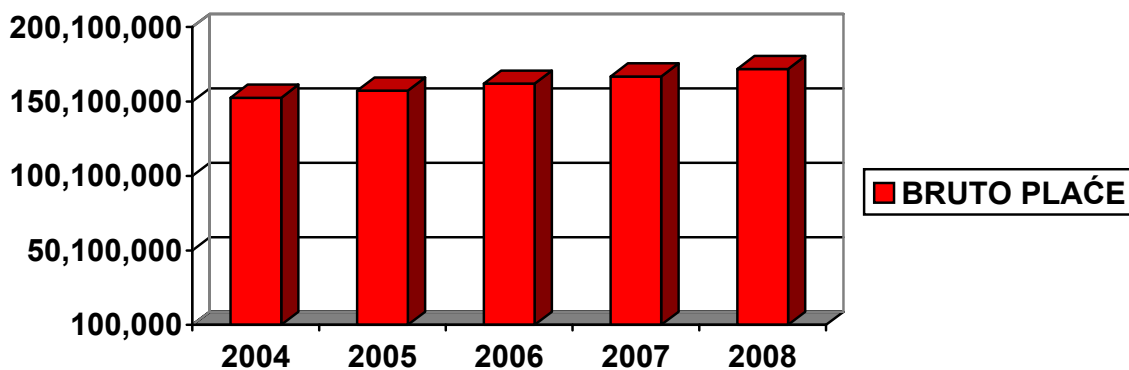
Naziv	2004	2005	2006	2007	2008
Materijalni troškovi	579,207,298	583,261,650	601,936,077	621,170,737	640,982,436

Prema rezultatima istraživanja u slijedećoj tablici su prikazani troškovi bruto plaća 2004. i 2005. godine te projekcija troškova bruto plaća od 2006. do 2008. godine za projeciranu stopu rasta od 3 % godišnje.

u kunama

Naziv	2004	2005	2006	2007	2008
Bruto plaće	152,621,352	157,341,600	162,061,848	166,923,703	171,931,414

Prognoza poslovanja gospodarstva Grada Buzeta – pravnih osoba za razdoblje od 2006. do 2011. bez promjena u sadašnjoj politici razvoja napravljena je na temelju postojećeg poslovanja prošlih razdoblja te bez promjena u sadašnjoj politici gospodarenja prostorom.

RAČUN DOBITI U '000 KUNA

Razdoblja	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1. Ukupni prihod	857,324	883,044	909,535	936,821	964,926	993,873
2. Ukupni rashodi	807,977	832,558	857,941	882,933	907,576	932,972
2.1. Rashodi poslovanja	803,217	828,274	854,133	879,601	904,720	930,592
2.1.1. Materijalni troškovi	601,936	621,171	640,982	660,212	680,018	700,419
2.1.2. Amortizacija	39,219	40,179	41,219	42,299	42,299	42,299
2.1.3. Bruto plaće	162,062	166,924	171,931	177,089	182,402	187,874
2.2. Financijski rashodi	4,760	4,284	3,808	3,332	2,856	2,380
3. Bruto dobit	49,347	50,486	51,594	53,888	57,350	60,901
Nagrade, neoporezive naknade	0	0	0	0	0	0
Dobit, temelj za porez na dobit	49,347	50,486	51,594	53,888	57,350	60,901
4. Porez na dobit	0	0	0	0	0	0
5. Neto dobit	49,347	50,486	51,594	53,888	57,350	60,901
6. Rezerve	0	0	0	0	0	0
7. Dividende	0	0	0	0	0	0
8. Zadržana dobit	49,347	50,486	51,594	53,888	57,350	60,901
Zadržana dobit, kumulativ	49,347	99,833	151,426	205,315	262,665	323,566
Bruto dobit / uk. prihod	5.76%	5.72%	5.67%	5.75%	5.94%	6.13%
Neto dobit / uk. prihod	5.76%	5.72%	5.67%	5.75%	5.94%	6.13%
Neto dobit / vlastita sredstva	2.54%	2.53%	2.52%	2.63%	2.80%	2.98%
Neto dobit + kamate / ukupna invest.	2.69%	2.66%	2.62%	2.71%	2.85%	2.99%

Porez na dobit je uključen u neto dobit jer se analiza računa dobiti izrađuje po metodologiji ekonomske (društvene) analize to jest i porezi su prihodi gospodarstva jer ostaju na području JLS.

FINANCIJSKI TOK U '000 KUNA

RAZDOBLJA	2006	2007	2008	2009	2010	2011
I PRIMICI	905,324	935,044	963,535	936,821	964,926	2,861,320
1. UKUPNI PRIHOD	857,324	883,044	909,535	936,821	964,926	993,873
2. IZVORI FINANCIRANJA	48,000	52,000	54,000	0	0	0
2.1. DIONIČARI, LOKALNI	48,000	52,000	54,000	0	0	0
2.2. DIONIČARI, STRANI	0	0	0	0	0	0
2.3. KREDITI	0	0	0	0	0	0
3. OSTATAK PROJEKTA	0	0	0	0	0	1,867,447
3.1. OSNOVNA SREDSTVA	0	0	0	0	0	1,867,447
3.2. OBRтна SREDSTVA	0	0	0	0	0	0
3.3. REZERVE	0	0	0	0	0	0
II IZDACI	823,558	851,178	877,522	847,433	872,076	897,473
4. INVESTICIJA U OSN. SREDSTVA	48,000	52,000	54,000	0	0	0
5. INVESTICIJA U OBR. SREDSTVA	0	0	0	0	0	0
6. MATERIJALNI TROŠKOVI	601,936	621,171	640,982	660,212	680,018	700,419
7. BRUTO PLAĆE	162,062	166,924	171,931	177,089	182,402	187,874
8. POREZI IZ DOBITI	0	0	0	0	0	0
9. REZERVE	0	0	0	0	0	0
10. OBVEZE PREMA IZVORIMA	11,560	11,084	10,608	10,132	9,656	9,180
10.1. ANUITETI	11,560	11,084	10,608	10,132	9,656	9,180
10.2. DIVIDENDE	0	0	0	0	0	0
III NETO PRIMICI	81,766	83,865	86,013	89,388	92,849	1,963,847
IV KUMULATIV NETO PRIMITAKA	81,766	165,631	251,644	341,032	433,881	2,397,729

Iz analize su vidljivi vrlo dobri rezultati poslovanja gospodarstva Grada Buzeta i bez promjena u sadašnjoj politici razvoja. Jedini zabrinjavajući podatak je smanjenje zapošljavanja mladih, više kao rezultat depopulacije i smanjenja broja aktivnog stanovništva.

Dobit pravnih osoba je dosta visoka u usporedbi s drugim krajevima Hrvatske, ali su i dosadašnja i sadašnja ulaganja i vrijednost dugotrajne imovine vrlo visoka.

4.7. ANALIZA PRORAČUNA JLS

Analiza Proračuna Grada Buzeta obuhvaća analizu Godišnjih obračuna za 2004., 2005. i 2006. godinu, kao i Projekcije Proračuna za 2007. i 2008. godinu.

1. Proračunski prihodi

U analiziranju Proračuna Grada Buzeta vrlo je bitno sagledati prihodovnu stranu Proračuna kako bi se na temelju rezultata mogli promatrati rashodi i općenito mogućnosti planiranja koje takav Proračun dozvoljava.

2. Struktura prihoda

Osim zajedničkih poreznih prihoda koji obuhvaćaju:

- porez na dohodak,
- porez na dobit i
- porez na promet nekretninama.

Grad Buzet je prema Zakonu o financiranju iskoristio mogućnost slijedećih poreza:

- a) porez na potrošnju,
- b) porez na kuće za odmor,
- c) porez na tvrtku ili naziv
- d) porez na korištenje javnih površina

Osim navedenih poreza postoji i mogućnost uvođenja poreza na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište, porez na neizgrađeno građevno zemljište, i porez na neiskorištene poduzetničke nekretnine. Grad Buzet koristi mogućnost kandidiranja svojih programa i projekata za pomoći iz državnog i županijskog proračuna.

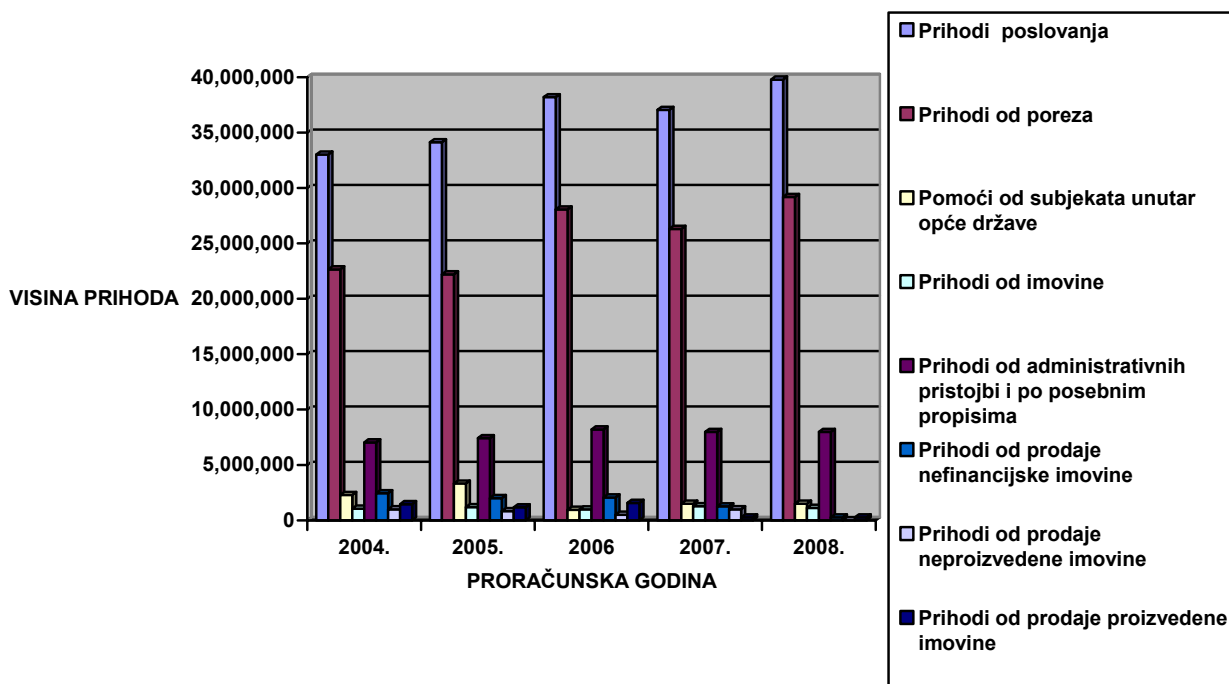
Grad Buzet ostvaruje prihode i iz financijske imovine (kamate na depozite po viđenju, zatezne kamate iz obveznih odnosa, prihodi od dividendi) kao i nefinancijske imovine (naknade za koncesije, prihodi od zakupa nekretnina, prihodi od zakupa poljoprivrednog zemljišta, prihodi od zakupa stanova, prihodi od eksploatacije mineralnih sirovina, prihod od zakupa javnih površina, prihodi od spomeničke rente). Također, koristi i mogućnost financiranja iz naknada i doprinosa.

Osim navedenih ostvaruje i prihode od prodaje neproizvedene imovine tj. prihode od prodaje zemljišta, te proizvedene imovine.

3. Analiza kretanja prihoda od 2004. godine do 2008. godine

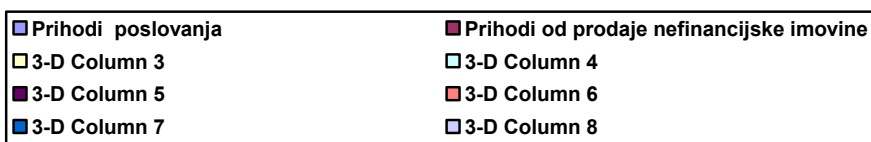
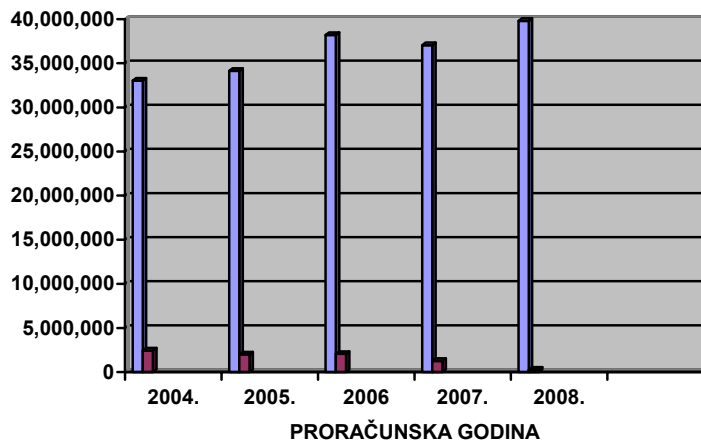
PRIHODI	Izvršenje 2004.	Izvršenje 2005.	Izvršenje 2006.	Projekcija 2007.	Projekcija 2008.
Prihodi poslovanja	33.028.380	34.130.439	38.198.691	37.052.500	39.792.500
Prihodi od poreza	22.649.330	22.208.094	28.059.976	26.302.500	29.192.500
Pomoći od subjekata unutar opće države	2.292.121	3.320.376	946.768	1.500.000	1.500.000
Prihodi od imovine	1.050.443	1.191.855	987.894	1.270.000	1.120.000
Prihodi od prodaje roba i usluga	7.036.486	7.410.114	8.204.053	7.980.000	7.980.000
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	2.443.675	2.000.556	2.062.380	1.264.000	264.000
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	990.628	829.990	496.978	1.000.000	0
Prihodi od prodaje proizvedene imovine	1.453.047	1.170.566	1.565.401	264.000	264.000

KRETANJE PRIHODA PO GODINAMA

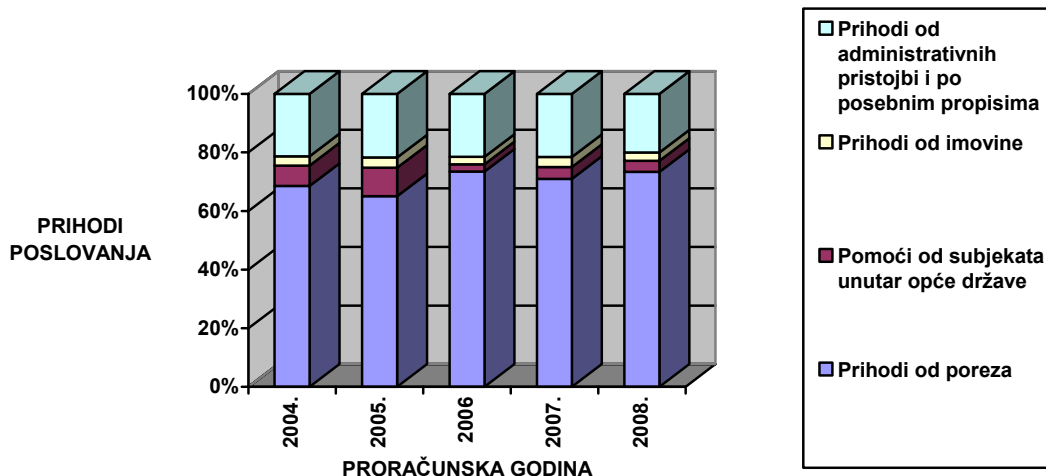
KRETANJE PRIHODA

VISINA PRIHODA

Analizirajući kretanje prihoda kroz vremenski period od četiri proračunske godine može se zaključiti da prihodi poslovanja čine uvjerljivo najznačajniji izvor prihoda. Oni su najviši 2006. godine i to zbog znatnog porasta prihoda od poreza i prodaje roba i usluga. Prihodi od prodaje nefinancijske imovine u 2006. godine su najviši a vezani su uz rast prihoda od prodaje neproizvedene imovine.

STRUKTURA PRIHODA POSLOVANJA

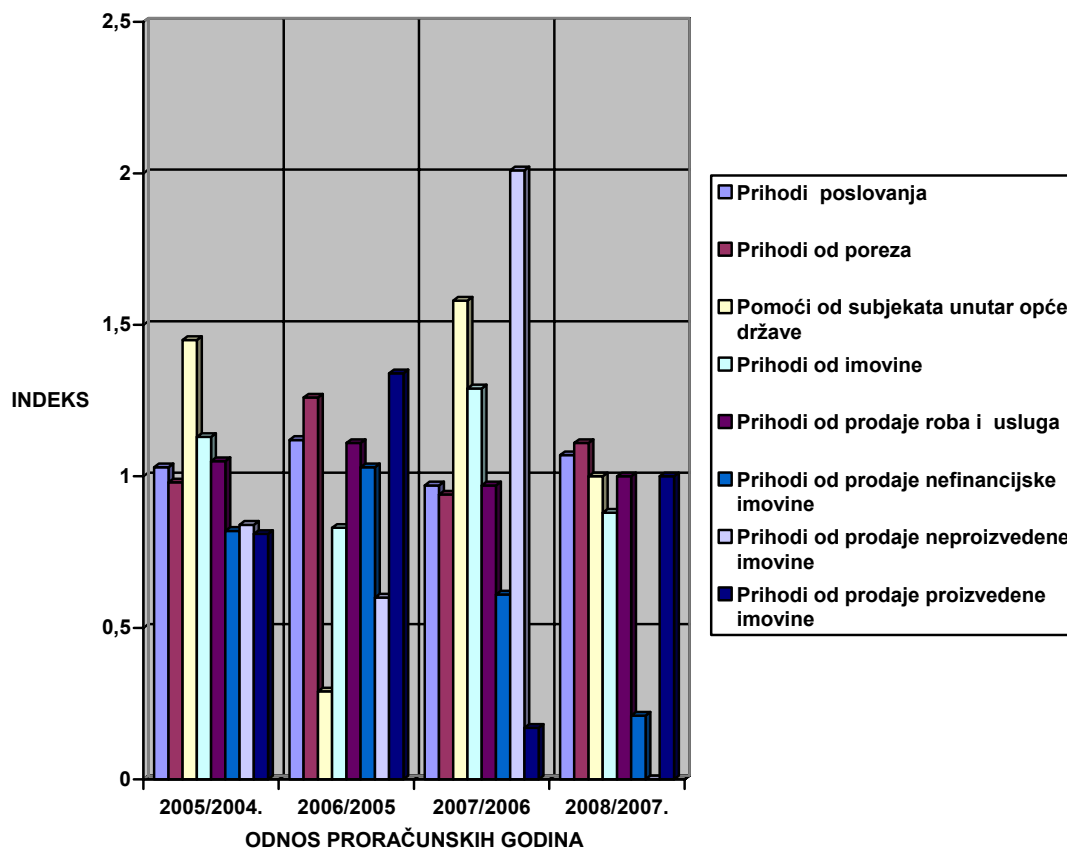

U analizi prihoda poslovanja može se uočiti da prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima u promatranom razdoblju čine oko 20-30% prihoda poslovanja. Oko čak 60% prihoda poslovanja čine prihodi od poreza dok na prihode od imovine i pomoći od subjekata unutar opće države otpada oko 10-20%. Visoki prihodi od poreza proizlaze iz visokih prihoda od poreza i prireza na dohodak kao i poreza na dobit.

3.1. Rast prihoda po godinama

	Indeks			
	2005/2004	2006/2005	2007/ 2006	2008 /2007
Prihodi poslovanja	1,03	1,12	0,97	1,07
Prihodi od poreza	0,98	1,26	0,94	1,11
Pomoći od subjekata unutar opće države	1,45	0,29	1,58	1,00
Prihodi od imovine	1,13	0,83	1,29	0,88
Prihodi od prodaje roba i usluga	1,05	1,11	0,97	1,00
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	0,82	1,03	0,61	0,21
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	0,84	0,60	2,01	0,00
Prihodi od prodaje proizvedene imovine	0,81	1,34	0,17	1,00

INDEKS KRETANJA PRIHODA

Promatrajući indeks kretanja prihoda od 2004. godine do 2008. može se primjetiti da je donekle uravnotežen, a određene se oscilacije mogu primjetiti kod prihoda poreza na imovinu, prenesenih sredstava iz prethodnih godina, prihoda od prodaje materijalne imovine, prihoda od prodaje građevinskih objekata.

Kod prihoda od poreza na imovinu oscilacije proizlaze iz značajnog povećanja prihoda od poreza na promet nekretnina u 2005. godini. Prenesena sredstva iz prethodnih godina su značajna u 2005. godini i za čak 43% veća nego u 2004. godini. Prihodi od prodaje materijalne imovine su veći u 2006. godini u odnosu na 2005. godinu a posljedica su skoro 100% povećanja prihoda od prodaje zemljišta.

3.2. Struktura prihoda ukupno po godinama

Naziv	Izvršenje	Udio	Izvršenje	Udio	Izvršenje	Udio	Projekcija	Udio	Projekcija	Udio
	2004.		2005.		2006.		2007.		2008.	
Porezni prihodi	22.649.330	63,85%	22.208.094	61,47%	28.059.976	73,46%	26.302.500	68,65%	29.192.500	72,88%
Pomoći od subjekata unutar opće države	2.292.121	6,46%	3.320.376	9,19%	946.768	2,48%	1.500.000	3,91%	1.500.000	3,74%
Prihodi od imovine	1.050.443	2,96%	1.191.855	3,30%	987.894	2,59%	1.270.000	3,31%	1.120.000	2,80%
Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima	7.036.486	19,84%	7.410.114	20,51%	8.204.053	21,48%	7.980.000	20,83%	7.980.000	19,92%
Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	990.628	2,79%	829.990	2,30%	2.062.380	5,40%	1.000.000	2,61%	0	0
Prihodi od proizvedene imovine	1.453.047	4,10%	1.170.566	3,24%	496.978	1,30%	264.000	0,69%	264.000	0,66%
UKUPNO PRIHODI	35.472.055	100,00%	36.130.995	100,00%	38.198.691	100,00%	38.316.500	100,00%	40.056.500	100,00%

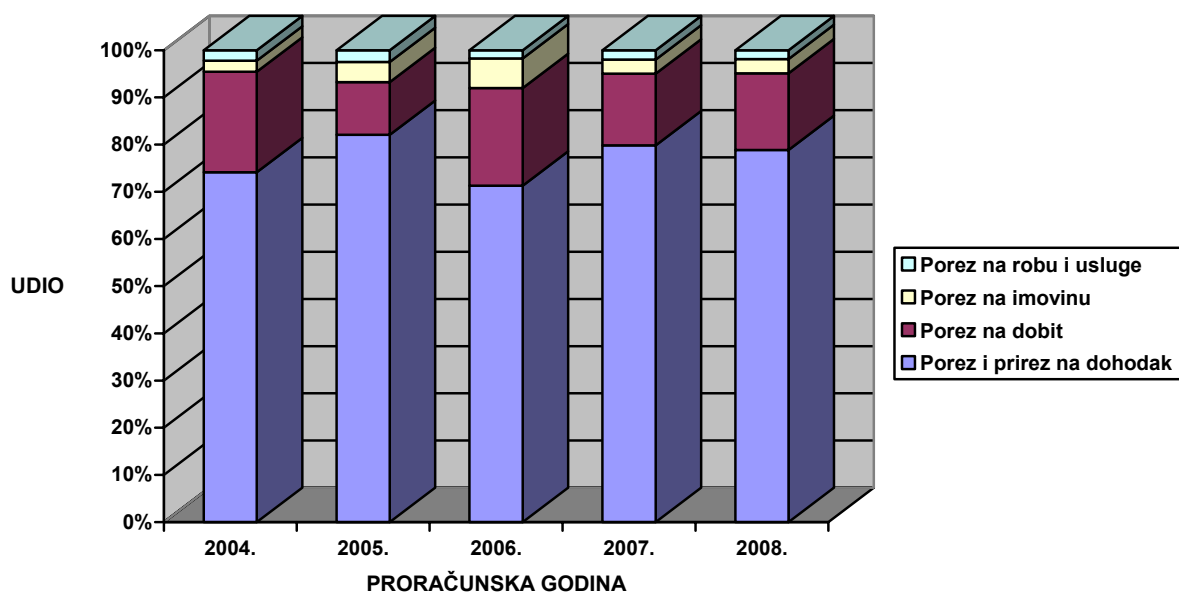
Promatrajući strukturu prihoda ukupno po godinama može se primjetiti da tijekom promatranog razdoblja prihodi od poreza čine cca 60-70% ukupnih prihoda. Pomoći od subjekata unutar opće države čine cca 3-10% ukupnih prihoda, prihodi od imovine su tijekom promatranog razdoblja na razini cca 3% od ukupnih i oni kao takvi ne odstupaju.. Prihodi od administrativnih pristojbi čine tijekom svih godina oko 20%. Prihodi o prodaje zemljišta odnosno neproizvedene imovine su u značajnijem porastu u 2006. godini dok su prihodi od proizvedene imovine u stalnom su padu, a posljedica je to smanjenja prihoda od prodaje ostalih zgrada koji su se drastično smanjili u odnosu na 2004 godinu.

3.3. Struktura poreznih prihoda po godinama

PRIHOD	Izvršenje	Udio	Izvršenje	Udio	Izvršenje	Udio	Projekcija	Udio	Projekcija	Udio
	2004.		2005.		2006.		2007.		2008.	
Porez i prizrez na dohodak	16.788.524	74,12%	18.226.367	82,07%	20.009.527	71,31%	21.000.000	79,84%	21.840.000	78,87%
Porez na dobit	4.827.375	21,31%	2.482.828	11,18%	5.801.652	20,68%	4.000.000	15,21%	4.500.000	16,25%
Porez na imovinu	532.312	2,35%	945.894	4,26%	1.760.716	6,27%	780.000	2,97%	830.000	3,00%
Porez na robu i usluge	501.118	2,21%	553.203	2,49%	488.079	1,74%	522.500	1,99%	522.500	1,89%
UKUPNO	22.649.329	100,00%	22.208.292	100,00%	28.059.975	100,00%	26.302.500	100,00%	27.692.500	100,00%

STRUKTURA POREZNIH PRIHODA PO GODINAMA

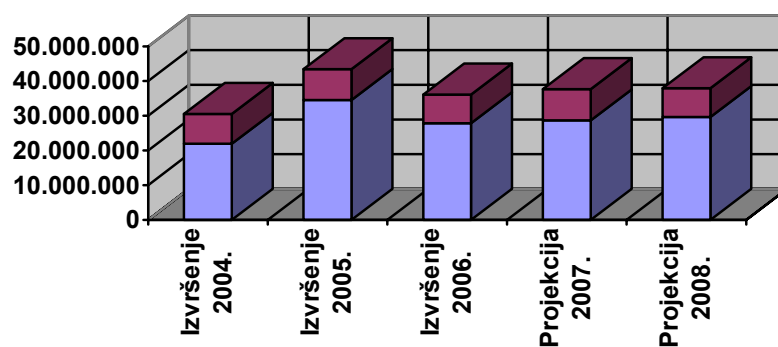

Promatrajući porezne prihode kroz period od 2004. godine do 2008. godine može se zaključiti da su udijeli pojedinih prihoda tijekom godina nepromjenjeni. Oko 70-80% poreznih prihoda čini porez i prizrez na dohodak, oko 10-20% porez na dobit, oko 3% porez na imovinu, a oko 2% porez na robu i usluge.

4. Analiza kretanja rashoda po godinama

4.1. Struktura rashoda po godinama

	Izvršenje 2004.	Izvršenje 2005.	Izvršenje 2006.	Projekcija 2007.	Projekcija 2008.
Rashodi poslovanja	21.912.894	34.535.748	27.852.290	28.649.000	29.623.500
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	8.623.813	8.876.837	8.256.195	9.043.500	8.309.000
UKUPNI RASHODI	30.536.707	43.412.585	38.596.711	37.692.500	37.932.500

■ Rashodi poslovanja ■ Rashodi za nabavu nefinancijske imovine ■ 3-D Column 3

U ukupno promatranom razdoblju vidljivo je da se rashodi poslovanja i rashodi za nabavku nefinancijske imovine tijekom godina povećavaju sukladno rastu proračunskih prihoda i to pojedine vrste prihoda. Planirana sredstva za gradnju kapitalnih projekata, uređaja komunalne infrastrukture u skladu su sa prihodima koji se namjenski mogu trošiti u tu svrhu.

R. plan	Vrsta rashoda	Izvršenje 2004.	Izvršenje 2005.	Izvršenje 2006.	Projekcija 2007.	Projekcija 2008.
31	Rashodi za zaposlene	7.523.683,87	8.025.508,59	8.949.921,22	9.219.000,00	9.513.000,00
311	Plaće	6.128.615,19	6.472.884,08	7.219.572,67	7.490.000,00	7.737.000,00
312	Ostali rashodi za zaposlene	219.716,75	300.256,48	341.276,45	300.000,00	300.000,00
313	Doprinosi na plaće	1.175.351,93	1.252.368,03	1.389.072,10	1.429.000,00	1.476.000,00
32	Materijalni rashodi	7.003.900,48	7.857.433,60	9.041.426,47	8.882.000,00	8.970.000,00
321	Rashodi iz posl. aktivnosti zaposlenika	181.168,06	291.863,53	416.911,28	400.000,00	420.000,00
322	Rashodi za materijal i energiju	723.807,35	842.729,18	1.280.811,99	1.050.000,00	1.050.000,00
323	Rashodi za usluge	4.346.187,44	4.784.803,92	5.463.984,62	5.000.000,00	5.000.000,00
329	Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	1.752.737,63	1.938.036,97	1.879.718,58	2.432.000,00	2.500.000,00
34	Financijski rashodi	237.699,97	194.877,63	177.456,99	175.000,00	160.000,00
342	Kamate za primljene zajmove	185.137,05	143.865,19	144.203,94	120.000,00	105.000,00
343	Ostali financijski rashodi	52.562,92	51.012,44	33.253	55.000,00	55.000,00
35	Subvencije	217.806,85	533.988,00	674.081,08	875.000,00	875.000,00
352	Subvencije poljop. obrtnicima, malim i srednjim poduzetnicima	217.806,85	533.988,00	674.081,08	875.000,00	875.000,00
36	Potpore	3.397.533,14	13.026.163,55	4.155.648,12	4.000.000,00	4.500.000,00
363	Potpore unutar opće države	3.397.533,14	13.026.163,55	4.155.648,12	4.000.000,00	4.500.000,00
37	Naknade građanima i kućanstvima iz zavoda i proračuna	989.879,09	1.096.537,55	1.148.463,15	1.280.000,00	1.331.500,00
372	Naknade građanima i kućanstvima iz proračuna	989.879,09	1.096.537,55	1.148.463,15	1.280.000,00	1.331.500,00
38	Donacije i ostali rashodi	2.542.390,61	3.801.239,85	3.705.293,84	4.218.000,00	4.274.000,00
381	Tekuće donacije	2.542.390,61	3.329.580,45	3.575.200,49	4.050.000,00	4.100.000,00
382	Kapitalne donacije	-	343.000,00	-	-	-
385	Izvanredni rashodi	-	128.659,40	130.093,35	168.000,00	174.000,00
41	Rashodi za nabavu materijalne imovine	838.497,62	889.851,20	825.225,60	700.000,00	700.000,00
411	Rashodi za nabavu materijalne imovine	492.552,26	198.910,64	173.307,85	200.000,00	200.000,00
412	Rashodi za nabavu nematerijalne imovine	345.945,36	690.940,56	651.917,75	500.000,00	500.000,00
42	Rashodi za nabavu dugotrajne imovine	7.775.316,08	7.986.986,60	7.430.969,46	8.343.500,00	7.609.000,00
421	Izdaci za građevinske objekte	7.514.811,73	7.642.480,20	5.340.788,69	8.293.500,00	7.559.000,00
422	Izdaci za postrojenja i opremu	142.470,57	163.305,90	1.861.409,49	50.000,00	50.000,00
423	Osobni automobili	118.033,78	181.200,50	228.771,28	-	-
43	Rashodi za umjetnička i znanstvena djela	10.000,00	-	-	-	-
431	Rashodi za umjetnička i znanstvena djela	10.000,00	-	-	-	-
53	Dionice i udjeli u glavnici	69.000,00	-	-	-	-
532	Dionice i udjeli u glavnici	69.000,00	-	-	-	-
54	Otplata glavnice	628.670,45	602.689,62	588.225,18	624.000,00	624.000,00
542	Otplata glavnice primljenih zajmova	614.886,85	602.689,62	588.225,18	624.000,00	624.000,00
545	Otplata glavnice primljenih zajmova	13.783,60	-	-	-	-
	UKUPNO RASHODI	31.234.378,16	44.015.276,19	38.596.711,11	37.692.500,00	37.932.500,00

4.2. Index rasta rashoda i izdataka po godinama

R. plan	Vrsta rashoda	Indeks			
		Izvršenje 2005/ Izvršenje 2004.	Izvršenje 2006 / Izvršenje 2005.	Projekcija 2007/Izvršenje 2006.	Projekcija 2008/Projekcija 2007.
31	Rashodi za zaposlene	1,07	1,12	1,03	1,03
32	Materijalni rashodi	1,12	1,15	0,98	1,01
34	Financijski rashodi	0,82	0,91	0,99	0,91
35	Subvencije	2,45	1,26	1,30	1,00
36	Potpore	3,83	0,32	0,96	1,13
37	Naknade građanima i kućanstvima iz zavoda i proračuna	1,11	1,05	1,11	1,04
38	Donacije i ostali rashodi	1,50	0,97	1,14	1,01
41	Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	1,06	0,93	0,85	1,00
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	1,03	0,93	1,12	0,91
43	Rashodi za umjetnička iznastvena djela		-	-	-
53	Dionice i udjeli u glavnici		-	-	-
54	Otplata glavnice	0,96	0,98	1,06	1,00
	UKUPNO RASHODI I IZDACI	1,41	0,88	0,98	1,01

U tablici je prikazan index rasta pojedine vrste rashoda po godinama i iz nje je vidljivo da je u promatranom razdoblju došlo do najvećeg skoka za rashode u 2005. godini i to za subvencije za koje indeks za 2005/2004 iznosi 2,45 te zatim za potpore za koje isti iznosi 3,83. Kod ostalih rashoda nema većih odstupanja u njihovom porastu tijekom godina.

5. OBVEZE JLS

5.1. Zakonska regulativa

Zaduživanje jedinica lokalne samouprave i davanje jamstava županije za investiciju (projekt) te način izvještavanja o zaduživanju te davanje suglasnosti za zaduživanje i davanje jamstava regulirano je Zakonom o proračunu kao i Pravilnikom o postupku zaduživanja jedinica lokalne i područne samouprave i davanju jamstava jedinica područne samouprave. Odredbe spomenutog Pravilnika odnose se na zaduživanje jedinica lokalne samouprave uzimanjem kredita kod

banaka, davanju jamstava županije i izdavanju vrijednosnih papira u skladu sa Zakonom o proračunu, Zakonu o tržištu vrijednosnih papira i pravilnika o sadržaju zahtjeva i priložima za odobrenje prospekta i skraćenom prospektu na temelju zakona.

5.2. Preduvjeti za zaduživanje Jedinice lokalne samouprave

Jedinica lokalne samouprave može se zadužiti ako ispunjava uvjete iz odredbi Zakona o proračunu i Zakona o izvršavanju Državnog proračuna RH koje se odnose na zaduživanje i davanje jamstva u godini u kojoj se traži suglasnost za zaduživanje.

5.3. Postupak pribavljanja financijskih sredstava

Prije podnošenja zahtjeva za izdavanje suglasnosti za zaduživanje općina treba za nabavu financijskog kredita provesti postupak javne nabave u skladu sa Zakonom o javnoj nabavi, o čemu podnosi dokaz.

Prema članku 5. Pravilnika postupak pribavljanja financijskih sredstava za investiciju (projekt) provodi se u skladu s odredbama članka 33. stavak 5. Zakona o javnoj nabavi, uz uvjete iz članka 27. točka 23. istog Zakona na način da naručitelj u dokumentaciji koju priprema u postupku javnog nadmetanja obvezatno navede da je uvjet stupanja ugovora na snagu prethodna suglasnost Vlade Republike Hrvatske za zaduženje.

5.4. Visina zaduženja

Visina dopuštenog zaduženja definirana je člankom 6. Pravilnika pri čemu ukupna godišnja obveza uključuje:

- 1) iznos anuiteta za novo zaduženje,
  - 2) sva zaduženja, dana jamstva i dospjele a nepodmirene obveze iz prethodnog razdoblja.
- Ukupna godišnja obveza ne smije prelaziti 20% ostvarenih prihoda.

5.5. Obveze JLS po kreditnim zaduženjima

Obveze Grada Buzeta prestaju u 2009. godini. Preostali izdaci za otplatu glavnice primljenog zajma iznose 1.248.000 za 2007 i 2008 godinu. Postojeće obveze Grada Buzeta nastale su zbog financiranja izgradnje komunalne infrastrukture. Ukoliko je to potrebno Grad Buzet ima prostora za novo zaduživanje.

Iz gornje analize i tablica može se zaključiti da su gospodarski pokazatelji i rast proračuna kao dio područnog kapitala iz godine u godinu sve bolji, ali po našem mišljenju nedovoljni za stupanj razvoja, kapacitete i resurse koje Bužeština ima, te da su potencijali za razvojna ulaganja od lokalnih društava i proračuna Grada Buzeta nedovoljni za ukupni razvoj Grada Buzeta. Stoga se u ukupnom razvoju Grada Buzet treba osloniti u prvom redu na europske i hrvatske fondove za razvoj te na javno privatno partnerstvo sa domaćim i inozemnim ulagačima po modelima zajedničkog ulaganja i koncesijskim modelima.

5. JLS U POTICANJU RAZVOJA GOSPODARSTVA

Grad Buzet mora pored sadašnje razvojne politike za naselja, posebnu pažnju posvetiti razvoju turističkog gospodarstva u sinergiji s poljoprivredom i obrtnicima Grada Buzeta.

Jedan od glavnih elemenata te politike je razvoj, izgradnja i održavanje turističkih sportsko rekreacionih zona, i zona ugostiteljsko-turističke namjene:

- građevinsko područje sportsko-rekreacijske namjene Most,
  - građevinsko područje golf vježbališta Kaštel,
  - letilišta Nad Krbavčići i Raspadalica
  - područje rekreacijske namjene Brižac.
-
- turističko naselje Malinci,
  - turistički punkt Brižac (turističko naselje),
  - turistički punkt Kortina (turističko naselje),
  - turistički punkt Lokve (turističko naselje),
  - turistički punkt Pod Kaštel (kamp),
  - turistički punkt Mlini (kamp),
  - turistički punkt Zonti (kamp),
  - turistički punkt Škuljari (kamp),
  - turistički punkt Kotli (kamp),
  - turistički punkt Usoji.

te korištenje ostalih nekretnina i zemljišta u Gradu Buzetu:

Radne zone:

- pretežito industrijske
  - u gradu Buzetu (Cimos, Sv. Ivan)
  - Mažinjica
  - Roč
  - Butoniga
- pretežito zanatske
  - u gradu Buzetu (Drvoplast, Most, Irsa, Mala Huba1, Baraka)

- Mala Huba 2
- Mlini
- Ročko polje 1
- Ročko polje 2
- Sveti Ivan-Prašćari
- Kuk-Čiritež

te građevinska područja gospodarske - poslovne namjene:

- opće poslovne namjene
  - Štrped
  - Baraka
  - OMV
- komunalno servisne namjene
  - Griža (odlagalište otpada)
  - Golače (odlagalište otpada)
  - Pod Roč (odlagalište građevnog otpada)

Gradu Buzetu se daje preporuka da poticanju razvoja gospodarstva pristupi na slijedeći način:

- Pomoć gospodarskim subjektima Grada Buzeta u nastupu na širem tržištu
- Organizacija sajмова, ekonomskih skupova i sportskih takmičenja
- Izrada koncepcije regionalnog marketinga i vizuelnog identiteta
- Osnivanje područnog razvojnog središta
- Poticanje turističkih, ugostiteljskih, servisnih proizvodnih i uslužnih djelatnosti
- Zalaganje i uvjetovanje da budući investitori imaju sjedište tvrtke na području Grada Buzeta,
- Olakšice za komunalne doprinose
- Olakšice oslobađanja poduzetnika od dijela komunalne naknade
- Realizacija ulaganja po modelu JPP

Nakon dolaska investitora Grad Buzet će imati slijedeće višestruke koristi:

- povećanje prihoda o komunalnog doprinosa,
- povećanje prihoda od komunalnih naknada,
- povećanje prihoda od poreza na plaće novozaposlenih stanovnika Grada Buzet,
- i povećanje prihoda od Gradskih poreza i poreza na tvrtku.

Udruge i društva na području JLS

Grad Buzet potiče rad udruga, dobrovoljnih organizacija, klubova i zajednica. Društvene su djelatnosti područje partnerske suradnje između velikog broja udruga, klubova, društava s Gradom Buzetom, kao lokalnom zajednicom koja je od svog utemeljenja na poseban način aktivno poticala njihov osnutak i financijski podupirala.

Grad, sukladno aktivnostima svake pojedine udruge, a koje su opisane u izvješćima o radu s financijskim pokazateljima, koncem svake godine usvaja program kojim se u proračunu za sljedeću godinu planiraju konkretna sredstva za rad i djelovanje udruge. Većina udruga povremeno koristi zajedničke gradske prostorije dok samo neke imaju u vlasništvu svoje prostore.

Informativno-pravna i materijalna potpora udrugama lokalne zajednice ima svoju reakciju i na razini pozitivne komunikacije u svrhu stvaranja povjerenja neophodnog za daljnji razvoj građanskog društva i demokracije.

Nadgradnja je vrlo aktivna što je izuzetno bitno iskoristiti u promidžbi područja.

Mogućnosti i oblici pomoći JLS gospodarstvu

Gospodarstvo je generator ukupnog razvoja sredine. Razvojem poduzetništva povećava se dohodak po zaposlenom i po stanovniku što doprinosi ukupnom blagostanju sredine. Zadatak je JLS poticati poduzetništvo i stvarati fondove za razvitak i širenje djelatnosti na lokalnoj razini.

Grad ima zadatak pružiti sve svoje kapacitete na raspolaganje poduzetniku, kako bi on imao mogućnost za što kvalitetnijim poslovanjem. Poduzetnik će to vraćati neposrednim i posrednim doprinosima, porezima kao prihodima općine, te zapošljavanjem i širenjem imidža područja. Iz tog je razloga neophodno potpomagati rad Udruženja obrtnika Buzeta, kao i drugih gospodarskih udruženja, kako bi oni svojim djelovanjem mogli pružati stručnu pomoć obrtnicima i poduzetnicima.

Osim direktne pomoći Grad Buzet ulaže i treba nastaviti s ulaganjima u već započete programe izgradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture.

Edukacija poduzetnika kao pretpostavka razvoja

Važan preduvjet svakog razvijenog gospodarstva odnosi se na djelatnosti koje se obavljaju putem zadruga, obrta, malih i srednjih poduzeća. Upravo zbog činjenice što je poduzetništvo svjetski proces i fenomen, svi strateški razvojni dokumenti stavljaju ga u prvi plan. Poduzetništvo za zadatak ima rješavanje visoke stope nezaposlenosti.

Obrazovanje za poduzetništvo prvi je i temeljni korak na tom putu. Obrazovanje je potrebno realizirati ili kroz organiziranje poslovne škole ili kroz veće postojeće subjekte uz čiju suradnju bi se provodili programi obrazovanja poduzetnika. Za cilj Grad Buzet mora imati mjenjanje obrazovne strukture. Temeljni cilj i zadaća projekata bili bi da:

- osigura potrebne stručnjake za pojedine vrste i stupnjeve poduzetničkih aktivnosti
- pruži tehnološku, financijsku, upravljačku i marketinšku edukaciju zainteresiranim poduzetnicima
- osigura permanentno usavršavanje poduzetnika
- podržava razvoj poduzetništva u onim djelatnostima koji su razvojni prioriteti
- organizira kroz postojeći ili napredniji medijski sustav regionalnu komunikaciju državnih institucija, banaka, fakulteta i poduzetnika

Vlastiti model razvoja

Za Jedinicu lokalne samouprave je vrlo važno odrediti put razvoja osmišljavajući vlastiti projekt ukupnog razvoja čija je glavna okosnica gospodarski razvojni projekt. Primarno je određivanje djelatnosti koja je primjerena vlastitom području te je njih potrebno podupirati. Djelatnosti se odabiru u skladu s klimatskim, geografskim uvjetima konkretnog područja. Također gospodarski razvoj je uvjetovan i prometnom povezanošću, infrastrukturom, raspoloživom energijom, demografskim osobinama pučanstva, te tradicijama društva.

Za svakog gospodarskog subjekta ključna su pitanja čime će se baviti, što proizvoditi.

Nadahnuće za novi razvoj također mogu biti stare djelatnosti obavljene na nov način. One tako postaju djelatnosti okrenute budućnosti.

Uspostavljanjem razvojnog gospodarskog subjekta u Jedinici lokalne samouprave ostajat će porezi i ostalih prihodi, apsorbirat će se i višak radne snage iz okolice.

Promidžbenim djelovanjem Jedinice lokalne samouprave njezini subjekti mogu osigurati većinu svojih odnosa s javnošću i pokriti marketing regionalnog područja. Dakle, razvojni gospodarski subjekt puni lokalni proračun, povećava zaposlenost, primanja i blagostanje građanstva.

B) RAZVOJ GOSPODARSTVA – RESURSI I MODELI

VIZIJA RAZVOJA GOSPODARSTVA GRADA BUZETA

NAŠA VIZIJA

2011.g. Grad Buzet bit će moderna regija na nivou razvoja naselja Europske unije, u kojoj su kvaliteta života i prirodne ljepote biti vodeće u RH. Nositelj dinamičnog gospodarskog razvoja je malo, srednje i veliko poduzetništvo u sektoru turizma, ugostiteljstva, poljoprivrede i industrije, a turističke djelatnosti i proizvodnja se baziraju na održivom korištenju lokalnih prirodnih resursa i sirovina i stvaraju visok stupanj dodane vrijednosti. Naše turističke usluge i proizvodi prepoznati su i cijenjeni na domaćem i izvoznom tržištu, a nastaju spajanjem tradicionalnih vrijednosti ovog područja s modernom tehnologijom. Ekonomsko-socijalni razvoj određen je potrebama ljudi i omogućuje socijalnu, ekonomsku, zdravstvenu i pravnu sigurnost sadašnjih i budućih generacija.

Na temelju navedene vizije utvrđuju se četiri strateška prioritetna razvojna cilja:

- a. Rast turističke industrije kao ključnog pokretača razvoja Grada Buzeta: Sektor turizma potencijalno je od velike važnosti za Grad Buzet. Bolje prometne veze između kopnenih i obalnih područja Županije znače da se može razvijati dosljedna turistička ponuda za cijelu Županiju. Posve je sigurno da će prirodne atrakcije Grada Buzeta te projekti razvoja turističkih i rekreativnih zona: izgradnja sportskog centra Most, golf vježbališta Kaštel, letilišta Nad Krbavčiči i Raspadalica, rekreacijskog područja Brižac - adrenalinski centar, zone Malinci, turističkih naselja Brižac, Kortina, Lokve, kampova Pod Kaštel, Mlini, Zonti, Škuljari, Kotli, Usoji, te ostali projekti turističkog razvoja, biti značajni u europskim razmjerima, te da će biti glavni pokretači ovog sektora i gospodarskog razvoja Grada Buzeta.
- b. Tehnološki razvijeni poljoprivredni i prehrambeni proizvodi s regionalnim obilježjima prisutni na hrvatskom i EU tržištu. Cilj je potaknuti korištenje značajnog poljoprivrednog potencijala Grada Buzeta. Sada se taj potencijal ne realizira zbog ovisnosti o tradicionalnim sektorima i metodama obrade, rascjepkanosti zemljišta te nedovoljnog uvođenja i plasiranja novih proizvoda. Cilj je potaknuti restrukturiranje i modernizaciju

sektora putem odgovarajućih strukturnih intervencija, te putem osiguranja odgovarajuće fizičke i ekonomske infrastrukture.

- c. Razvijeno malo i srednje poduzetništvo s povećanim udjelom proizvodnje i izvoza finalnih proizvoda s naglaskom na prerađivačku industriju baziranu na prirodnim resursima. Ovaj glavni razvojni cilj uviđa potrebu za strateškim strukturnim intervencijama i odgovarajućem osiguranju fizičke i ekonomske infrastrukture kako bi se podupirao pristup korištenja gospodarskog bogatstva Grada Buzeta koji je više usmjeren na potražnju i konkurentnost. Veća izloženost konkurenciji EU-a predstavljat će veće izazove tradicionalnim privredama i postojećim gospodarskim subjektima. Radi dugoročnog razvoja gospodarstva moraju se utvrditi i podržavati nove prilike koje su usmjerene na izvoz. Mala i srednja poduzeća u Gradu Buzetu, kao i sektor obrtništva predstavljaju značajan potencijal za buduću konkurentnost regije.
- d. Razvoj društvene i fizičke infrastrukture i ulaganje u ljudske resurse će zajedno s razvojem gospodarstva voditi poboljšanju kvalitete života i ostanku mladih obitelji u Gradu Buzetu i podizanje standarda života svih građana. Od jednake i neposredne važnosti je i potreba za smanjivanjem stalnog “odljeva mozgova”, budući da mladi i poduzetni stanovnici Grada Buzeta odlaze drugdje u potrazi za boljim ekonomskim prilikama. Zadržavanje mladih obitelji, poduzetnika i onih s ključnim kvalifikacijama od bitne je važnosti ako u Gradu Buzetu želimo izgraditi aktivno društvo i gospodarstvo.

1. RAZVOJ TRGOVINE, UGOSTITELJSTVA, CIJELOGODIŠNJEG TURIZMA, AGRO I SEOSKOG TURIZMA, TE ZDRAVSTVENOG TURIZMA

Prioriteti i mjere razvoja turizma 2006. - 2011.:

PRIORITET 1: Razvoj ljudskih i institucionalnih kapaciteta za razvoj turizma

Mjera 1: Izraditi i implementirati obrazovni program turističke edukacije (za postojeće i početničke kadrove)

Mjera 2: Razvoj i unapređenje kapaciteta svih subjekata u turizmu i uvođenje certifikata kvalitete – naročito ugostiteljstva kroz gastro brend

PRIORITET 2: Razvoj cjelovite ponude turističke destinacije

Mjera 3: Razvoj selektivnih oblika turizma – agro turizma i izgradnja osnovne infrastrukture za razvoj novih oblika turističke ponude uz prioritet zaštite okoliša i održivi razvoj

Mjera 4: Očuvanje prirodne, kulturne i tradicijske baštine kao temeljnog resursa za razvoj turizma

1.1. UVOD

Turizam i ugostiteljstvo, uz realno učešće poljoprivrede, su dvije osnovne gospodarske grane koje se mogu u Gradu Buzet najbrže razvijati, a koje ujedno međusobno konkuriraju za isti prostor.

Dobro usklađenje tih djelatnosti može dovesti do visoke obostrane koristi i profitabilnosti, te se kao glavni cilj projekta razvoja Grada Buzet nameće ubrzani razvoj turizma i ugostiteljstva uz paralelni razvoj poljoprivrede, te daljnji razvoj prerađivačke i prateće industrije i obrta.

Grad Buzet se danas nalazi na prijelomnici cjelokupne društvene i temeljite gospodarske preobrazbe, svjesan pri tome činjenice da odgovore na razvojne izazove Europske unije i svijeta, a napose dinamičnog neposrednog okruženja, mora tražiti i pronalaziti prvenstveno vlastitim snagama. Logičan je stoga i urgentan zahtjev za operacionalizacijom nove strategije gospodarskog razvitka koja će istodobno dati odgovore na usko povezana pitanja: (1) prijeko potrebnu i temeljitu institucionalnu transformaciju te (2) usklađivanje objektivno različitih granskih, regionalnih, socijalno - političkih i drugih interesa i preferencija.

Postoji potreba bitno šireg uvažavanja turizma u profiliranju gospodarskog razvitka Grada Buzet. To je rezultat ne samo sigurne tržišne perspektive turizma u kontekstu postindustrijskog društva i nadolazeće "ekonomije usluga", nego je daleko više rezultat objektivne činjenice da se s malim kvantitativnim, ali značajnijim kvalitativnim pomakom u ovom sektoru mogu osigurati daleko značajniji gospodarski učinci. Uporište za takvu tvrdnju nalazimo, s jedne strane, u dosadašnjim izuzetno značajnim gospodarskim učincima turizma, a, s druge strane, u činjenici da malo koja zemlja u "srcu" Europe može dugoročno ponuditi toliko izdašne i kvalitetne turističke potencijale.

U valorizaciji značaja turizma za ukupno gospodarstvo i blagostanje, Grad Buzet mora mijenjati stereotipnu predodžbu o turizmu kao usko shvaćenoj privrednoj djelatnosti. Potrebno je sve više respektirati činjenicu da je riječ o tržištu koje može dosegnuti sa sadašnjih 255 ležajeva dimenzije od 1,500 ležaja, to jest od 150 - 200 tisuća dana turističkog boravka ili 50 - 65 tisuća osoba. Takvo dodatno tržište, koje je moguće još i značajnije uvećati, ima dakle samo fizičke dimenzije čiji opseg potrošnje približno odgovara veličini od oko dvije ukupne populacije Grada

Buzeta. Prema tome turističko tržište valja u daleko većoj mjeri nego dosad vezati uz interese razvojne strategije.

U dosadašnjoj valorizaciji turističkih resursa i atrakcija preko 90% turističkog prometa bilo je vezano uz prirodne atraktivnosti i ekološku komponentu. Integracija turističke i kulturne politike, posebno u sferi revitalizacije kulturnog identiteta, jedan od temeljnih zadataka strategije razvoja turizma Grada Buzet.

Nema nikakve dvojbe da je strateški resurs hrvatskog turizma izdašan i ekološki visoko vrijedan prostor, čija će razmjenska vrijednost dugoročno rasti. Stoga svaku njegovu alternativnu upotrebu valja valorizirati i s pozicije rekreacijskih funkcija. Područja pod specijalnim režimima zaštite i ruralna područja okosnica su budućeg stacionarnog turizma Hrvatske i Grada Buzeta.

Strateška je prednost Grada Buzet prema konkurenciji upravo u izdašnosti turističkih resursa i atrakcija, koje je potrebno još dodatno ojačati sa novim zabavnim sadržajima. U tom kontekstu nužno je još jače naglasiti važnost integriranja prostorno-ekološke, kulturne i prometne politike s turističkom politikom Grada Buzeta. Turizam je: "lijepo", "kulturno", "stilsko" i "kreativno", pa preko toga i vrlo snažan medij "sebe prezentacije". Stoga se, u osjetno većoj mjeri nego dosad, mora osigurati čvršća i neposrednija sprega turizma sa cjelokupnim kreativnim duhovnim potencijalom Grada Buzeta.

Uzimajući sve to u obzir, strategija razvitka turističkog sektora u datom trenutku, a u kontekstu ukupnog razvitka Grada Buzeta, ne može imati kvantitativne ciljeve i prognoze. Ovdje je bitno predložiti pravce i smjernice razvoja, odnosno okvire privređivanja u ovom sektoru. Osim toga valja se odrediti prema bitnim interesima u turizmu, te definirati osnovna konceptijska uporišta transformacije i razvoja turističkog sektora. S obzirom na činjenicu da su prostorni resursi i zemljište okosnica usmjeravanja dugoročnog razvitka ovog sektora, nužno se nameće potreba definiranja okvira i odrednica zemljišne politike u turizmu. Kako je istodobno riječ o potrebi izgradnje novog identiteta i novog turističkog proizvoda, valja utvrditi i osnove marketinške, ekološke, kulturne i obrazovne politike koje bi u daleko većoj mjeri bile u funkciji ukupnog razvoja turističkog sektora.

Ukupni razvoj infrastrukture u Gradu Buzetu, a posebno izgradnja i modernizacija cesta, kao i PTT veza, izravno je pozitivno koreliran s intenzifikacijom turističkog prometa i ponude, što dugoročno izrazito podiže njenu razmjensku vrijednost.

Turistički sektor Grada Buzeta i okolnih istarskih gradova i općina već posjeduju "trademark" i temeljne vrijednosti na kojima je moguće graditi novi identitet Grada Buzeta i okolnih JLS u europskom okruženju.

Obnova povijesnih građevina, te projekti razvoja turističkih i rekreativnih zona: izgradnja sportskog centra Most, golf vježbališta Kaštel, letilišta Nad Krbavčići i Raspadalica, rekreacijskog područja Brižac - adrenalinski centar, zone Malinci, turističkih naselja Brižac, Kortina, Lokve, kampova Pod Kaštel, Mlini, Zonti, Škuljari, Kotli, Usoji, te ostali projekti turističkog razvoja, trebaju biti temeljni projekti brzog razvoja turističkog sektora i ukupnog razvoja Grada.

Samo na taj način će se u sferi turizma puno brže dostići svjetske konkurentske, tehnološke, marketinške, informatičke i upravljačke standarde.

Prioritetne aktivnosti i pretpostavke koje su u funkciji ustvarivanja prvog cilja: obnove i potpunije valorizacije turističke ponude su:

- izgradnja infrastrukture cijelogodišnje ponude turizma
- modernizacija cjelokupne turističke ponude;
- osmišljavanje i normativno uvođenje koncepta turističke destinacije;
- podizanje razine specijaliziranih znanja, posebno upravljačkih, na različitim razinama;
- poticanje poduzetništva, naročito u sferi tzv. gospodarstva malih razmjera;
- unapređenje raspoloživosti i kvalitete turističkog prostora kao nosećeg prirodnog resursa
- normativno reguliranje turističkog sustava s posebnim naglaskom na uvođenje europskih standarda kvalitete turističke ponude i zaštite potrošača,
- ekološki standardi koji će osigurati efikasnu zaštitu prirodnih turističkih resursa Grada Buzeta.

Prognoze rasta turističkog prometa u svijetu kreću se na razini stopa rasta od oko 4 - 5% prosječno godišnje. Sa realizacijom turističkih projekata u Gradu Buzetu se očekuje stopa rasta od 20-30 % godišnje.

Kao direktna posljedica svjetskih kretanja u potražnji, masovni turizam sve više gubi na dinamici u sudaru s nadolazećim individualizmom u izboru tipa destinacije i modela putovanja.

Ekologija, kultura, identitet destinacija, aktivan odnos prema odmoru i rekreaciji, novi oblici i sadržaji ponude, tematski parkovi i zdravlje, neki su od trendova u diferenciranju turističkih interesa.

Grad Buzet i ostale okolne općine imaju, uz kvalitetne resurse i geoprometni položaj, znatno nižu razinu situacije razvoja turističkog prostora u odnosu na konkurenciju. U tom kontekstu, Istra može postati jedno od najatraktivnijih područja za implantaciju novih modela tržišnog razvitka u turizmu Europe i Mediterana.

Više cijene osnovnih turističkih usluga i diverzifikacija tržišnih interesa, umjesto dosadašnje količine i jednoobraznosti, temeljna je ciljna funkcija prilagodbe Grada Buzeta dominantnim trendovima na svjetskom turističkom tržištu.

Koncepcijski gledano, kod formiranja strukture kapaciteta ponude sektora turizma treba preferirati, za turizam karakterističnu ekonomiju malih razmjera, posebno zbog osiguranja nužne elastičnosti na tržišne, cjenovne i troškovne poremećaje, kao i zbog osiguranja privatnosti boravka.

Novu izgradnju sadržaja i kapaciteta u turizmu treba usmjeriti na izgradnju kvalitetnih dopuna postojeće ponude (wellness, fitness itd.). Isto tako, valja, prilikom investiranja (u nove ili postojeće objekte) posebno stimulirati izgradnju hotela i pansiona samo viših i visokih kategorija (četiri i pet zvjezdica), te ih poreskom i komunalnom politikom stimulirati.

Zbog uslužnog karaktera turističkog sektora, stručna osposobljenost kadrova predstavlja uvjet očekivanog razvojnog uzleta i poslovne efikasnosti. Grad Buzet danas niti kvantitativno niti kvalitativno ne raspolaže s dovoljnom kadrovskom osnovom u turizmu. Uspostava kvalitete srednje razine stručnog obrazovanja (Hotel und Gewerbe Schule) temelj je stvaranja nove kvalitete i tržišnog repozicioniranja ovog sektora.

Više obrazovanje po europskim uzorima treba svesti na koncept viših stručnih škola (Fachhochschule). Visoko školovanje za potrebe turizma može se vezati na reformirani ekonomski studij, poslovnu administraciju te studij marketinga i managementa.

U turističkom sektoru potrebno je bitno uvođenje procesa obrazovanja uz rad na svim, a posebno na managerskoj razini.

Novu marketing strategiju valja temeljiti na diverzificiranom, kvalitetnom i tržištu prilagođenom turističkom proizvodu, te načelima poštivanja ekološke ravnoteže i očuvanja kulturnog nasljeđa.

Koncept strateškog marketinga podrazumijeva definiranje turističkog proizvoda, ističući one aspekte koji Općinu Buzet čine drugačijom, ili u dovoljnoj mjeri konkurentnom u usporedbi s ostalim destinacijama.

Strateški marketing podrazumijeva preciziranje ciljnih tržišta i potrošačkih grupa te kontinuirani monitoring (praćenje) njihovih stavova, preferencija i potreba radi prilagođavanja proizvoda potrošaču.

Nakon definiranja proizvoda i ciljnih tržišta na kojima se on želi plasirati, valja planirati i provesti promotivnu kampanju, izvršiti izbor poruke, kao i medije putem kojih se prenose.

Koncept strateškog marketinga u turizmu uobičajeno se razrađuje putem strateških marketing planova; dugoročnih i godišnjih, a koristi se na svim nivoima, od regije, grada i mjesta, do razine pojedinih poduzeća.

Mišljenja smo da su predviđena ulaganja u razvoj turizma u Gradu Buzet u Master planu turizma Istre vrlo skromno definirana.

Lokacija Grada Buzeta u neposrednoj blizini velikih turističkih centara Umaga, Poreča i Opatije zahtjeva puno veće investicije u turističku infrastrukturu kao što su projekti: izgradnja sportskog centra Most, golf vježbališta Kaštel, letišta Nad Krbavčići i Raspadalica, rekreacijskog područja Brižac - adrenalinski centar, zone Malinci, turističkih naselja Brižac, Kortina, Lokve, kampova Pod Kaštel, Mlini, Zonti, Škuljari, Kotli, Usoji, itd.

Broj gostiju i broj noćenja u Gradu Buzetu po godinama:

	Broj ležajeva	Dolasci 2005.	Dolasci 2006.	Indeks	Br. noćenja 2005	Br. noćenja 2006	Indeks
Buzet	227	3815	4885	128	7742	13982	180

1.2. RAZVOJ TURIZMA – SPORTSKI - EKO – ETNO - KULTURNI TURIZAM

ZONE UGOSTITELJSKO-TURISTIČKE NAMJENE I SPORTSKO REKREACIJSKE NAMJENE

Ugostiteljsko-turistička namjena (T)

U prostornom planu predviđena su područja T2 (turistička naselja), T3 (kampovi) i TP (turistički punktovi).

Građevinsko područje gospodarske - ugostiteljsko turističke namjene - turistička naselja (oznaka T2) namjenjeno je gradnji ugostiteljskih građevina smještajnog tipa kao što su hoteli, aparthoteli, turistička naselja, turistički apartmani, pansioni i guest house, u kojima će se gostima pružati usluge smještaja i prehrane, a mogu se pružati i druge usluge uobičajene u ugostiteljstvu.

Ugostiteljske smještajne građevine moraju odgovarati uvjetima iz Pravilnika o razvrstavanju, kategorizaciji, posebnim standardima i posebnoj kvaliteti smještajnih objekata iz skupine hoteli.

Građevinska područja gospodarske - ugostiteljsko turističke namjene – kampovi (oznaka T3) namjenjena su gradnji ugostiteljskih građevina smještajnog tipa - kampova, u kojima će se gostima pružati usluge smještaja i prehrane, a mogu se pružati i druge usluge uobičajene u ugostiteljstvu.

Ugostiteljske smještajne građevine koje će se graditi u ovim zonama moraju odgovarati uvjetima Pravilnika o razvrstavanju, minimalnim uvjetima i kategorizaciji ugostiteljskih objekata koji se odnose na kampove.

Građevinsko područje gospodarske - ugostiteljsko turističke namjene – turistički punkt (oznaka TP) Usoji namjenjeno je gradnji ugostiteljske građevine smještajnog tipa – hotela (motel), u kojemu će se gostima pružati usluge smještaja i prehrane, a mogu se pružati i druge usluge uobičajene u ugostiteljstvu.

Ugostiteljska smještajna građevina koja će se graditi u ovom građevinskom području mora odgovarati uvjetima Pravilnika o razvrstavanju, kategorizaciji, posebnim standardima i posebnoj

kvaliteti smještajnih objekata iz skupine hoteli, ali ne može imati nikakve prostorije apartmanskog tipa u smislu istog Pravilnika i Pravilnika o razvrstavanju, minimalnim uvjetima i kategorizaciji ugostiteljskih objekata.

Ukupni planirani maksimalni smještajni kapaciteti u zonama ugostiteljsko turističke namjene:

	LOKACIJA (građevinsko područje)	KAPACITET (postelja)
1	Buzet	250
2	Malinci	200
3	Brižac	130
4	Kortina	80
5	Lokve	60
6	Pod Kaštel	80
7	Mlini	100
8	Zonti	100
9	Škuljari	110
10	Kotli	100
11	Usoji	30
12	Ostala naselja	260
	UKUPNO	1.500

Turističko naselje Malinci (T2)

Na području zone Malinci (T2) predlaže se projekt izgradnje turističkog naselja – etno – eko istarskog sela sa 200 ležaja. Ukupna investicija se prognozira u visini od približno 25,000,000 kn. Ukupnu investiciju nije moguće točnije prognozirati prije izrade idejnog projekta turističkog naselja Malinci.

Turističko naselje Brižac (T2)

Na području zone Brižac (T2) predlaže se projekt izgradnje turističkog naselja – etno – eko istarskog sela sa 130 ležaja. Ukupna investicija se prognozira u visini od približno 15,000,000 kn. Ukupnu investiciju nije moguće točnije prognozirati prije izrade idejnog projekta turističkog naselja Brižac.

Turističko naselje Kortina (T2)

Na području zone Kortina (T2) predlaže se projekt izgradnje turističkog naselja – etno – eko istarskog sela sa 80 ležaja. Ukupna investicija se prognozira u visini od približno 9,000,000 kn. Ukupnu investiciju nije moguće točnije prognozirati prije izrade idejnog projekta turističkog naselja Kortina.

Turističko naselje Lokve (T2)

Na području zone Lokve (T2) predlaže se projekt izgradnje turističkog naselja – etno – eko istarskog sela sa 60 ležaja. Ukupna investicija se prognozira u visini od približno 7,000,000 kn. Ukupnu investiciju nije moguće točnije prognozirati prije izrade idejnog projekta turističkog naselja Lokve.

Turistički punkt Pod Kaštel (T3)

Na području zone Pod Kaštel (T3) predlaže se projekt izgradnje Autokampa i ugostiteljskog objekta namijenjenog posjetiteljima autokampa kapaciteta 80 gostiju. Ukupnu investiciju nije moguće ni približno prognozirati prije izrade idejnog projekta Autokampa i ugostiteljskog objekta.

Turistički punkt Mlini (T3)

Na području zone Mlini (T3) predlaže se projekt izgradnje Autokampa i ugostiteljskog objekta namijenjenog posjetiteljima autokampa kapaciteta 100 gostiju. Ukupnu investiciju nije moguće ni približno prognozirati prije izrade idejnog projekta Autokampa i ugostiteljskog objekta.

Turistički punkt Zonti (T3)

Na području zone Zonti (T3) predlaže se projekt izgradnje Autokampa i ugostiteljskog objekta namijenjenog posjetiteljima autokampa kapaciteta 100 gostiju. Ukupnu investiciju nije moguće ni približno prognozirati prije izrade idejnog projekta Autokampa i ugostiteljskog objekta.

Turistički punkt Škuljari (T3)

Na području zone Škuljari (T3) predlaže se projekt izgradnje Autokampa i ugostiteljskog objekta namijenjenog posjetiteljima autokampa kapaciteta 110 gostiju. Ukupnu investiciju nije moguće ni približno prognozirati prije izrade idejnog projekta Autokampa i ugostiteljskog objekta.

Turistički punkt Kotli (T3)

Na području zone Kotli (T3) predlaže se projekt izgradnje Autokampa i ugostiteljskog objekta namijenjenog posjetiteljima autokampa kapaciteta 100 gostiju. Ukupnu investiciju nije moguće ni približno prognozirati prije izrade idejnog projekta Autokampa i ugostiteljskog objekta.

Turistički punkt Usoji (TP)

Građevinsko područje gospodarske - ugostiteljsko turističke namjene – turistički punkt (oznaka TP) Usoji namijenjeno je gradnji ugostiteljske građevine smještajnog tipa – hotela (motel) kapaciteta 30 gostiju. Ukupnu investiciju nije moguće ni približno prognozirati prije izrade idejnog projekta motela.

Sportsko-rekreacijska namjena (R)

Građevine koje će se u ovim zonama graditi ne mogu biti stambene niti imati prostorije stambene namjene, kao ni smještajne (hoteli, apartmani i sl.). U ovom građevinskom području mogu se graditi i uređivati prometne površine, te potrebne infrastrukturne građevine i infrastrukturna mreža, kao i postavljati potrebne montažne prenosive građevine i naprave, ali ne s ciljem organiziranja stanovanja niti smještaja. U ovom području mogu se graditi i javne kolne, kolno-pješačke, servisne, pješačke i parkirališne površine, te uređivati javne zelene površine, sukladno ovim odredbama, kao i postavljati urbana oprema.

Građevinsko područje sportsko-rekreacijske namjene Most

Grad Buzet unazad nekoliko godina ima sve više sportskih kolektiva. Većina sportskih aktivnosti odvija se u školsko-sportskoj dvorani. Veliki problem sportskim kolektivima predstavlja nemogućnost dobivanja kvalitetnog broja sati korištenja sportske dvorane, zbog u prvom redu trajanja nastave, a potom i velikih broja sportskih kolektiva koji traže termine. Sama sportska dvorana u lošem je stanju i hitno je treba temeljito obnoviti.

Pored toga sportske aktivnosti se odvijaju na nogometnom stadionu s atletskim borilištima, koji sa sportskom dvoranom čini cjeloviti sportski kompleks. Za bavljenje rekreacijom postoji staro rukometno igralište u blizini Srednje škole Buzet, površine 1.200m².

U građevinskom području sportsko-rekreacijske namjene Most graditi će se građevine namjenjene sportskim i rekreacijskim aktivnostima, te urediti sportska i rekreacijska igrališta s pratećim građevinama i sadržajima. Predlaže se izgradnja sportske dvorane po modelu Javno privatnog partnerstva. Ukupnu investiciju nije moguće ni približno prognozirati prije izrade idejnog projekta sportskog centra.

Građevinsko područje golf vježbališta Kaštel

Građevinsko područje golf vježbališta Kaštel namijenjeno je uređenju otvorenih prostora sportskog igrališta u kojemu je moguće uređivati zemljište uz postavljanje potrebnih naprava, uređaja i rekvizita radi obuke i treninga golf igrača i ostalih korisnika. U građevinskom području golf vježbališta nije moguće graditi građevine visokogradnje. U građevinskom području golf vježbališta mogući su zahvati planiranja zemljanih masa, uređenja vodotoka (umjetnih jezera i sl.) i sličnih radova potrebnih za privođenje namjeni, pri čemu se zabranjuje upotreba herbicida i pesticida te unošenje neautohtonih biljnih vrsta. Ukupnu investiciju nije moguće ni približno prognozirati prije izrade idejnog projekta golf vježbališta.

Letilišta Nad Krbavčići i Raspadalice

Planom nisu utvrđene mikrolokacije letilišta. Detaljni obuhvat kao i način i uvjeti njihovog uređivanja utvrdit će se u postupku izdavanja lokacijske dozvole, uz prethodnu izradu studije opravdanosti zahvata u prostoru, te uz provedbu potrebnih postupka prema posebnim propisima.

Studijom se, nakon detaljne analize prostornih mogućnosti pojedine lokacije, moraju definirati osnovni zemljišni, oblikovni, funkcionalno-tehnološki i ostali potrebni parametri. U područjima letilišta mogući su zahvati uređenja travnate, drenirane poletno-sletne staze za “zmajeve” (i na motorni pogon), balone, paraglidere i slične letjelice. U ovim područjima može se graditi potrebna infrastrukturna mreža i prateće infrastrukturne građevine, kao i postavljati potrebne montažne prenosive građevine i naprave, ali ne s ciljem organiziranja stanovanja niti smještaja. Ukupnu investiciju nije moguće ni približno prognozirati prije izrade idejnog projekta letilišta.

Područje rekreacijske namjene Brižac

Područje rekreacijske namjene namijenjeno je uređenju i gradnji isključivo otvorenih sportskih i rekreacijskih površina i igrališta te otvorenih bazena, uz postavljanje potrebnih rekvizita neophodnih u njihovoj upotrebi. U ovim područjima ne postoje uvjeti za gradnju građevina visokogradnje, a ostali zahvati ne smiju premašiti visinu od 1m iznad konačno zaravnatog terena uz zahvat.

Pojekt Adrenalinski centar

Projekt SRC – Adrenalinskog centra obuvaća izgradnju:

1. Bob staze – dužine 990 m

2. Tri ugostiteljska objekta

3. nabavka opreme za: Adrenalin program proljeće/ljeto, Adrenalin program zima, Penjačke staze, Team Building program, Paintball i slično

Ukupnu investiciju nije moguće ni približno prognozirati prije izrade studije gospodarske opravdanosti i idejnog projekta Adrenalinskog centra.

Zone ugostiteljsko-turističke namjene i sportsko rekreacijske namjene Grada Buzeta predstavljaju glavne prirodne resurse za razvoj turističkih djelatnosti, sportskog turizma, cijelogodišnjeg turizma, agro seoskog turizma i ugostiteljstva, te ukupnog razvoja Grada Buzeta.

Predlaže se da se pristupi izradi projektne dokumentacije, DPU-a, UPU-a, i ishodovanju dozvola za izgradnju infrastrukture kako bi navedena područja bila što pripravnija za ulaganja.

KULTURNI - SAKRALNI SPOMENICI

Zaštićeni objekti prirode

- dio šireg područja Rezervata šumske vegetacije Motovunska šuma (rješenje broj: 265/1-1963 od 13.12.1963.) (u kategoriji posebnih rezervata)

Evidentirani objekti prirode:

- dio šireg područja Botaničkog rezervata značajnijih površina prirodnih travnjaka u području Ćićarije (u kategoriji posebnih rezervata)
- Značajni krajobraz - dio doline rijeke Mirne od Pračane do Mandalenčići,
- Značajni krajobraz - okoliš starih gradova Buzeta, Roča, Huma, Kotli, Kaštela u Škuljarima,
- Značajni krajobraz - dio šireg područja Učke,
- Značajni krajobraz – kanjon rijeke Mirne, područje Pengari – Kotli,
- Spomenik prirode - geološko-paleontološko prirodno dobro - rudnik “Minjera”,
- Staništa leptira močvarnog okaša.

Pored naprijed navedenih zaštićenih i evidentiranih objekata prirodne baštine Vijeće Grada Buzeta može (nakon pribavljenog mišljenja nadležne Uprave za zaštitu prirode) proglasiti “posebno zaštićenim” područjem prirode i druge dijelove prirode ako je to potrebno u svrhu obnove biljnog pokrova ili izgleda krajolika tog područja prirode.

Zaštita naselja

Graditeljske cjeline koje su registrirane i zaštićene ili evidentirane kao vrijedna graditeljska baština na području Grada Buzeta su:

- urbane cjeline
  - Buzet (stari grad)
  - Hum
  - Roč
- poluurbane cjeline
  - Sovinjak
- ruralne cjeline
  - Vrh
  - Marčenigla
  - Kotli
- arheološki lokaliteti
  - Buzet
- pojedinačni spomenici
  - župna crkva Uznesenja Marijina u Buzetu
  - kapela Sv. Ane u Buzetu
  - crkva Sv. Jurja u Buzetu
  - crkva Sv. Jerolima u Humu
  - crkva Sv. Roka u Roču
  - crkva Sv. Duha u Štrpedu
  - crkva Sv. Trojstva u Račicama
  - kaštel Pietrapelosa (Kosmati kaštel)

Na području Grada Buzeta evidentirani su mnogi spomenici kulturne baštine, od kojih se ovdje navode:

- ruralne cjeline
  - Mali Mlun
  - Sovinjska Brda
- arheološki lokaliteti
  - Gornja Nugla
  - Roč
  - Rim
  - brežuljak Svi Sveti kod Kozari
  - Mejica (Drobežija) JZ od Buzeta – srednjovjekovni arheološki lokalitet
  - Goričica kod Fontane (Buzet) – antički i srednjovjekovni arheološki lokalitet

- arhitektonski lokaliteti   - Kotli
- Salež
- pojedinačni spomenici   - župna crkva Sv. Roka u Črnici
- župna crkva u Humu
- crkva Sv. Antona u Roču
- crkva Sv. Bartola u Roču
- crkva Sv. Jurja u Sovinjaku
- crkva Sv. Roka u Sovinjaku
- crkva Sv. Marije Magdalene
- crkva Sv. Vida u Buzetu
- obrambene građevine   - dvorac Račice
- kaštel Pietrapelosa (Kosmati kaštel)

Buzet – Zavičajni muzej

Buzet – Galerija Aura

Hum – Galerija Hum

Roč – Hum – Aleja Glagoljaša

Projekt «Tradicijske postaje Buzeštine»

Pored gore navedene zaštite povijesnih sklopova i građevina potrebno je radi bržeg razvoja turizma odmah započeti projekt stvaranja atrakcija od navedenih tradicijskih postaja Buzeštine.

Tradicijske postaje Buzeštine će predstavljati prirodne ljepote, kulturni spomenici, vinske ceste, ceste maslinova ulja i posebno uređeni autohtoni ugostiteljski objekti sa autohtonom gastro ponudom, međusobno povezani sa lokalnim prijevozom.

Vinske ceste: Vrh - Kjeka, Buzet – Maruškići, Vrh – Medveje, Vrh – Sovinjsko polje, Buzet – Veli Mlun, Vrh – Nevio Petohlep, Vrh – Obitelj Grbac, Buzet – Vidaci.

Ceste maslinova ulja: Sovinjsko polje, Buzet – Brnozi – Veli Mlun – Pigini – Vidaci.

Ukupnu investiciju nije moguće ni približno prognozirati prije izrade idejnog projekta.

Projekt razvoja ugostiteljstva – tartufi - gastro brand

Ugostiteljstvo Grada Buzeta je do sada bilo jedini pokretač razvoj turizma Bužeštine, a biti će i ubuduće glavni pokretač njegovog razvoja.

Stoga je potrebno dati punu potporu projektu Cluster Unutrašnjost Istre i stvoriti ugostiteljski i gastro brand u Gradu Buzetu, to jest standardizirati gastro ponudu kroz jela od tartufa, jela od divljači, vina na vinskih cestama istog standarda i kvalitete, maslinovog ulja iste prepoznatljive kvalitete, te suhomesnate proizvode – istarski pršut sa istim zaštićenim postupkom njihove proizvodnje.

Organizira se sve više turističkih i kulturnih manifestacija u Gradu Buzetu tako da je u prva 2 mjeseca 2007. ostvareno povećanje noćenja za 600 %.

Zaključak

Na području Grada Buzet postoje svi preduvjeti za razvoj cijelogodišnjeg, sportskog, kulturnog, i agro turizma.

Temelj za razvoj kulturnog turizma su kulturni i povijesni spomenici.

Postojeća turistička zajednica i turističke agencije trebaju nastaviti u svom radu i svom zalaganju da budu nositelji razvoja kulturnog turizma, te da u suradnji s ostalim hrvatskim agencijama uvrste što više spomenike kulture i turizam Grada Buzet u program posjete domaćih i stranih turista Hrvatskoj.

U neposrednoj vezi s turističkom organizacijom mora se razvijati agro turizam, trgovina i proizvodnja suvenira, kao i ugostiteljstvo usko povezano s navedenim lokacijama spomenika.

Temelj za razvoj cijelogodišnjeg turizma je valoriziranje turističke atrakcije Starog grada Buzet, te organizacija lovstva i foto lovstva.

Sportski objekti Grada Buzet se moraju urediti i redovito održavati kako bi osim svoje osnovne funkcije mogli biti u funkciji sportskog i agro turizma koji su obrađeni u slijedećem poglavlju.

Pod razvojem agro turizma podrazumijeva se poticanje osnivanja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja će cijele godine nuditi ekološki čiste istarske proizvode, meso, mliječne proizvode, voće i povrće te usluge smještaja.

U zimskim mjesecima se nudi sportski i lovni turizam, dok se u ostalim godišnjim dobima nudi sportski i lovni turizam, ribolovni turizam, adrenalinski sadržaji, vožnja bicikloma i planinarenje.

Razvoj hotelske ponude, razvoj apartmanske ponude, razvoj apartmanske ponude mora sadržavati poticajne mjere za samozapošljavanje i razvoj malog obiteljskog i srednjeg poduzetništva u turizmu Grada Buzeta.

Ciljevi razvoja turizma Grada Buzet su:

- Rast zapošljavanja
- Razvoj malog obiteljskog i srednjeg poduzetništva
- Spriječavanje sive ekonomije
- Izgradnja novih objekata u skladu sa zahtjevima suvremenog tržišta
- Unapređenje kvalitete obnovom i modernizacijom postojećih objekata
- Unapređenje kvalitete izgradnjom novih sadržaja
- Izgradnja stručno arhitektonski oblikovanih objekata koji su izgledom i veličinom u skladu s okolišem
- Produžetak turističke sezone
- Povećanje prihoda

Poticajne mjere:

- Kreditiranje malog obiteljskog poduzetništva od HBOR-a i županijskih programa
- Obrtnici početnici koji otvore obrt za pružanje usluga smještaja ne plaćaju porez na tvrtku
- Odgoda i oslobađanje plaćanja dijela komunalne naknade i doprinosa za nove objekte
- Besplatna promičba kroz publikacije, web stranice i turističke sajmove

Razvoj sportskih i zabavnih sadržaja se očekuje kroz korištenje nove sportske dvorane, adrenalinske sadržaje i lovstvo u zimskim, ali i u ljetnim mjesecima, a u ljetnom razdoblju se očekuje razvoj zabavnih sadržaja biciklizma, jahanja, suhi tobogan, rekreativno planinarenje, korištenje šetnica, turniri sportova s loptom, nogomet, košarka, rukomet, odbojka, itd. Za navedene ekološke i sportske oblike turizma potrebno je uređenje i označavanje sportskih objekata, šetnica i biciklističkih staza na kojim će se moći obići kulturni spomenici i pojedine autohtone kuće s mogućnosti jahanja konja, s tradicionalnim načinom uzgoja stoke, proizvodnjom sira i drugih domaćih autohtonih poljoprivrednih proizvoda i usluga.

Kako bi se gosti mogli animirati turistički ured i turističke agencije organizirati će dnevne izlete na lokacije kulturnih i sakralnih spomenika, te autohtonih obiteljskih gospodarstava i objekata agro turizma. Lovačka društva koja djeluju na području Grada Buzeta također već organiziraju turističke obilaske lovišta i imaju uređene lovačke staze na koje će se uključiti i novi gosti u Gradu Buzetu.

Uz razvoj sportskih sadržaja, dnevnih izleta i obilazaka neophodno je potrebno osigurati usluge najma sportske opreme. Navedene aktivnosti će se odvijati kako preko postojećih sportskih društava tako i preko obrta i poduzeća.

1.3. RAZVOJ AGRO TURIZMA

Pod razvojem agro turizma podrazumijeva se poticanje osnivanja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja će cijele godine nuditi ekološki čiste istarske proizvode, meso, mliječne proizvode, voće i povrće te usluge smještaja.

U zimskim mjesecima se može nuditi lovni turizam, dok će se u ostalim godišnjim dobima nuditi lovni turizam, sportski sadržaji, zabavni sadržaji, vožnja bicikloma i pješaćenje - planinarenje.

Prognozira se da će prosječno obiteljsko agro turističko gospodarstvo imati privatni smještaj - sobe ili apartmane sa 10 kreveta, uzgoj 5 krava i 20 ovaca - koza, te proizvodnju domaćeg mesa, sira, voća i povrća. Također se prognozira da će broj registriranih poljoprivrednih gospodarstava u Gradu Buzetu porasti sa razvojem turizma i povećanjem potražnje zbog veće turističkog prometa.

Kako bi pomogli poslovnoj procjeni poduzetnika u analizi profitabilnosti razvoja jednog agro turističkog gospodarstva u ovoj studiji su prikazani rezultati Poslovnog plana za jedno obiteljsko agro turističko gospodarstvo - privatni smještaj sa 10 kreveta, sa uzgojem 5 krava i 20 ovaca, proizvodnjom domaćeg mesa, sira, voća i povrća.

MODEL RAZVOJA - POSLOVNI PLAN ZA AGRO TURISTIČKO GOSPODARSTVO

1.4. RAZVOJ HOTELSKE PONUDE, RAZVOJ APARTMANSKE PONUDE, RAZVOJ APARTMANSKE PONUDE "POD STOLJETNIM KROVOVIMA"

Na području Grada Buzeta postoje slijedeći smještajni i ugostiteljski kapaciteti:

BUZET

Buffet MB

Restaurant CASTELLUM

Pizzerija ROMEO

Restaurant SANDI

Gostiona-pizzerija SV. MARTIN

Gostiona PLADIN

Gostiona SVETI IVAN

Gostiona MOST

Agroturizam - kušaonica ELIKSIR

HOTEL FONTANA

Pizzeria RUŠNJAK

MOTEL SUN SPORT

Konoba STARA OŠTARIJA

Konoba VOLTE

Seljačko domaćinstvo ZGRABLIĆ

Kuća za odmor, Vl. Veljko Božić

Kuća za odmor, Vl. Šverko Iva

Villa Klarići

KAMP - Robinzon turizam RASPADALICA

ROČKO POLJE

Restoran DANILEA

Konoba FORTUNA

Kuća za odmor PERUNIKA

Sobe i apartmani , Vl. Zvonimir Bačić

Restaurant DANILEA , Ročko Polje

ROČ

ROČKA KONOBA, Roč

Ruralni turizam ROČ, Vl.Drago Cerovac

Privatan smještaj, VI. Zornada Dolores

Privatan smještaj, VI. Paladin Marina

Kuća za odmor, VI. Boris Grželj

HUM

KONOBA HUM

Konoba KOLINASI , Kolinasi (na skretanju za Hum)

Privatan smještaj, VI, Nela Grabar

KOTLI

Ruralni turizam - KOTLIĆ, Kotli 3

KRUŠVARI

Konoba KRUŠVARI

Ruralni turizam - BRIŽAC

SOVINJAK

Ruralni turizam -Konoba KAROCA, Sovinjak

Restaurant TOKLARIJA , Sovinjsko polje

VELI MLUN

Ruralni turizam i vinski podrum Obitelji Jakac

VRH

Gostiona VRH

MLINI

Agroturizam MLINI, Mlini 44

RIM

Kuća za odmor NAŠA ISTRA, Rim 10

Sadašnji smještajni kapaciteti iznose 227 kreveta.

Iako se ponuda smještajnih kapaciteta u Gradu Buzetu razvila u zadnjih nekoliko godina potreban je još brži razvoj hotelske ponude, razvoj apartmanske ponude, razvoj apartmanske ponude "Pod stoljetnim krovovima".

Grad Buzet ima vrlo veliki broj nekretnina pogodnih za razvoj apartmanske ponude "Pod stoljetnim krovovima" i navedeni vid poticanja razvoja i kreditiranja od HBOR-a i države – Ministarstva turizma, treba što prije i što bolje iskoristiti.

Za kreditiranje razvoja hotelske ponude, razvoja apartmanske ponude, razvoja apartmanske ponude "Pod stoljetnim krovovima" koristiti će se poticajne mjere Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka kroz Program «Poticaj za uspjeh».

	Broj ležajeva	Dolasci 2005.	Dolasci 2006.	Indeks	Br. noćenja 2005	Br. noćenja 2006	Indeks
Buzet	227	3815	4885	128	7742	13982	180

Broj gostiju i broj noćenja u Gradu Buzetu po godinama:

MODEL RAZVOJA - POSLOVNI PLAN ZA PROJEKT OBITELJSKOG PANSIONA SA 20 KREVETA I SA RESTORANOM ZA 30-40 OSOBA

Projekti iz turističkih djelatnosti čija realizacija je od interesa za razvoj Grada Buzeta:

Naziv projekta	Promotor projekta	Lokacija projekta	Ukupna investicija
Promidžba – promidžbeni materijali Turističke zajednice Grada Buzeta	TZ Grada Buzet	Buzet	
Projekt izgradnje sportsko-rekreacijskog centra Most	Grad Buzet	Buzet	
Izgradnja golf vježbališta Kaštel	Grad Buzet	Kaštel	
letilišta Nad Krbavčici i Raspadalica	Grad Buzet		
turističko naselje Malinci	Grad Buzet	Malinci	25,000,000 kn
turistički punkt Brižac (turističko naselje)	Grad Buzet	Brižac	15,000,000 kn
turistički punkt Kortina (turističko naselje)	Grad Buzet	Kortina	9,000,000 kn
turistički punkt Lokve (turističko naselje)	Grad Buzet	Lokve	7,000,000 kn
turistički punkt Pod Kaštel (kamp)	Grad Buzet	Pod Kaštel	
turistički punkt Mlini (kamp)	Grad Buzet	Mlini	
turistički punkt Zonti (kamp)	Grad Buzet	Zonti	
turistički punkt Škuljari (kamp)		Škuljari	
turistički punkt Kotli (kamp)		Kotli	
turistički punkt Usoji		Usoji	
Zaštita krajobraza	Grad Buzet	Grad Buzet	
Projekt obnove i izgradnje «Tradicijske postaje Buzeštine»	Grad Buzet	Grad Buzet	
Projekt razvoja clustera ugostiteljstva – gastro brand	Grad Buzet	Grad Buzet	

2. RAZVOJ POLJOPRIVREDE, PROIZVODNJA HRANE

Prioriteti i mjere razvoja poljoprivrede i proizvodnje hrane 2006. – 2011.:

PRIORITET 3: Institucionalna i financijska podrška razvoju poljoprivrede

Mjera 5: Razvoj stočarske i ratarske proizvodnje i podrška zadrugarstvu u poljoprivredi.

Mjera 6: Podrška osnivanju malih prehrambeno-proizvodnih i prerađivačkih kapaciteta, kao i kapaciteta akvakulture (*sušare, sirane, prerada mesa, uzgajališta riba, kožare, prerada vune i sl.*)

Mjera 7: Potpora razvoju tržišta za lokalne poljoprivredne proizvode (osiguravanje tržišta za lokalne proizvođače)

Mjera 8: Poticanje i podrška razvoju eko- poljoprivrede

Mjera 9: Osnivanje institucija za istraživanja i razvoj poljoprivrede i davanje potpore suradnji proizvođača i institucija za istraživanja i razvoj poljoprivrede.

Mjera 10: Uvođenje novih tehnologija u cilju unapređenja konkurentnosti poljoprivrednih proizvoda – hidromelioracija, sakupljanje vode u folijama, obnavljanje starih cisterni, održavanje stalnih tokova i druge metode navodnjavanja na kršu i slične nove tehnologije

Mjera 11: Programi ruralnog razvoja (socijalno-kulturni i gospodarski programi radi poboljšanja uvjeta života na selu i uključivanja zajednice).

UVODNA RAZMATRANJA

Grad Buzet ima općenite razvojne uvjete za razvoj ratarstva, povrtlarstva, voćarstva, i stočarstva zatvorenog i otvorenoga tipa.

Glavni primarni proizvodi su voće, povrće, kravlje i ovčije mlijeko, te goveđe (s naglaskom na junetinu) i druge vrste mesa (svinje, ovce, perad).

Broj grla stoke (goveda, ovaca i svinja) je malen prema mogućnostima razvoja. Nema niti jednog većeg proizvođača u stočarstvu.

Cijena koštanja svakoga poljoprivrednog proizvoda u Gradu Buzetu mora biti relativno viša nego proizvodnja sličnih proizvoda u ravničarskim uvjetima.

Buduću proizvodnju stoga valja razvijati poglavito u poljoprivrednim gospodarstvima prema načelu ekološke proizvodnje i certificiranja. Na taj način će se osigurati kontrola kvalitete i veća cijena proizvoda adekvatna planinskim i istarskim uvjetima. Međutim bitan kriterij ekološkog značenja proizvodnje je poštivanje gustoće naseljenosti životinja u odnosu na raspoložive površine i aglomeracije (veličina stada). Oni koji se odluče za ekološku proizvodnju moraju imati osrednja stada u obiteljskim gospodarstvima, na relativno velikim površinama ispaše.

Preporuke su slijedeće:

- buduću poljoprivrednu proizvodnju zasnivati i na hidromelioracijama, sakupljanju vode u folijama, obnavljanju starih cisterni s kišnicom, održavanju stalnih lokvi i ostalim metodama navodnjavanja u kršu,
- izbjeći daljnju izgradnju naselja na račun poljoprivrednih površina
- ustanoviti marikulture rezervate u dijelu Butonige
- srediti imovinsko-pravne odnose u poljoprivredi, provesti arondaciju i okrupniti poljoprivredne površine
- poticati agromelioracije (uređenje prilaza i puteva, gnojidba, čišćenje površina, odmaranje tla)
- poticati proizvodnju lokalnih specijaliteta i njima dopunjavati turističku ponudu
- poticati uzgoj poljoprivrednih kultura bez upotrebe pesticida

- poljoprivredne proizvodne programe planirati i ostvarivati kao dijelove programa selektivnog turizma
- poticati uzgoj kultura koje će obogatiti postojeću strukturu poljoprivredne proizvodnje (povrtlarske kulture, domaće voće, masline, cvijeće, ljekovito bilje)
- izraditi i ocijeniti program oživljavanja maslinarstva s novom poljoprivrednom tehnologijom vodeći računa o prostornim ograničenjima

KAPACITETI POLJOPRIVREDE

Poljoprivredno zemljište

Poljoprivredno tlo osnovne namjene štiti se od svake izgradnje koja nije u funkciji obavljanja poljoprivrednih djelatnosti, a dijeli se na osobito vrijedno obradivo tlo (P1) i vrijedno obradivo tlo (P2).

Kulture i klase zemljišta

Redni broj	Grad Buzet	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Grada
1.3.	Poljoprivredne površine			
	UKUPNO	P	5.788,61	34,45
	- osobito vrijedno obradivo tla	P1	1.145,48	6,81
	- vrijedno obradivo tla	P2	4.643,13	27,63

Bonitetnim vrednovanjem tla utvrđeno je da je na području Grada Buzeta oko 20 % osobito vrijednih tala P1 kategorije.

Racionalno i svrhovito korištenje, te zaštita poljoprivrednih površina nameće se kao imperativ razvoja. Poljoprivredne se površine moraju očuvati na način da se jednako koriste kao i nekad, te da se osigura njihova namjena, a ne da se dopušta nekontrolirano pošumljavanje i devastacije. Treba također naglasiti da je u kontekstu isticanja važnosti razvoja i oživljavanja poljoprivredne proizvodnje danas prisutan konflikt između šumskih i pašnjačkih površina, tj. problem širenja šumskih površina na pašnjake. To se odnosi i na pošumljavanje, čime se smanjuju ionako ograničene pašnjačke i poljoprivredne površine.

Planirani razvitak poljoprivrede treba sagledati sa nekoliko aspekata, a to su tehnološki, agroekonomski i sociološki. No, niti jedan ne možemo izlučiti, govoreći samo o druga dva. Stoga se može zaključiti da se niti jedna svjetska tehnologija ne može u potpunosti aplicirati u proizvodnju bez utjecaja ostala dva vrlo složena faktora. Planirani razvitak poljoprivrede potrebno je prikazati pojedinačno za svaku granu poljoprivrede:

- vinogradarstvo

U ovoj grani poljoprivrede treba planirati i u postojeće vinograde uvoditi postepeno kvalitetnije sorte kao malvaziju, žuti muškat, pinot bijeli, teran, merlot ili borgonju umjesto starih sorti, primjeniti nove načine rezidbe, povećati međuredni razmak, primjeniti suvremenu zaštitu za postizanje kvalitetnijeg grožđa, a time i vina, jer jedino kvalitetan proizvod može konkurirati na tržištu. Potrebno je izgraditi suvremenije prerađivačke pogone. Najpogodnije područje za oživljavanje ove proizvodnje je područje oko Vrha, gdje već djeluje udruga vinogradara i vinara, zatim područje oko Sovinjaka, te Velog i Malog Mluna.

- voćarstvo

Voćarstvo treba planirati tako da se ono temelji na tradicionalnim kulturama za koje postoje prirodni uvjeti. U prvom redu treba nastaviti sa obnovom maslinika te sadnjom novih nasada. Od tradicionalnih kultura zainteresiranim proizvođačima omogućiti sadnju lješnjaka, smokava, te ranih vrsta trešanja, s time da se osigura tržište, odnosno prerađivački kapaciteti. Obnovu i novu sadnju voćaka preporučuje se na brdskom području Krušvari, Vrha, Sovinjaka i Mluna.

- stočarstvo

Stočarstvo svoj razvoj vidi u stalnom osiguranom otkupu mlijeka, jer njega nedostaje na tržištu. Da bi moglo opstati, a i povećati svoj obim proizvodnje, potrebno je ostvariti što veći prihod u stočarstvu i to izbalansiranom ishranom koja je usko povezana s ratarstvom.

- ratarstvo

Ova grana poljoprivrede gotovo da se svela na proizvodnju u poljoprivrednim gospodarstvima. Razvoj ratarske proizvodnje temelji se na okrupnjavanju parcela u dolinama rijeka Mirne i Bračane i to u privatnom vlasništvu, jer male površine ne ostvaruju dobit. Razvojem stočarstva i ova grana poljoprivrede vidi svoju perspektivu.

- agroekonomija

Kako poljoprivrednici nisu do sada imali registriranu proizvodnju, kao ni organizirane oblike udruživanja, značajni pomaci su učinjeni osnivanjem poljoprivrednih udruga na bazi interesnog udruživanja proizvođača iz više grana proizvodnje. Kroz udruge ostvarivat će svoje težnje za produktivnijom proizvodnjom, zajedno će pronalaziti i istupati na tržište. Posebno pažnjom treba istaknuti nesebičnu pomoć Poljoprivredne službe, koja prateći razvoj pojedinih poljoprivrednika upućujući ih u nove tehnologije. Također, putem službe dolaze do poljoprivrednika saznanja o mogućnostima kreditiranja u poljoprivredi. Temelj buduće poljoprivrede na buzeštini čine poljoprivredna domaćinstva čija će proizvodnja raznim kulturama i granama poljoprivrede zaokruživati proizvodnu cjelinu, a tržište će diktirati isplativost takvog oblika proizvodnje. Poljoprivredno zemljište pretrpjet će još neke promjene, kao što je vraćanje prijašnjim vlasnicima u postupku denacionalizacije.

POPIS ODRŽIVIH PROJEKATA SA PODRUČJA POLJOPRIVREDE U SKLOPU PROGRAMA UKUPNOG RAZVOJA GRADA BUZET

- Proizvodnja sira iz kravljeg mlijeka na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima – obiteljske sirane
- Proizvodnja autohtonih polutvrđih sireva iz kozjeg i ovčjeg mlijeka– obiteljske zadružne sirane
- Proizvodnja palete pasteriziranih autohtonih mliječnih proizvoda– obiteljske sirane
- Proizvodnja svježeg kravljeg sira– obiteljske sirane
- Proizvodnja maslina i maslinovog ulja
- Proizvodnja puževa i podizanje farmi puževa
- Branje šumskih gljiva i prerada u paletu salata od šumskih gljiva (vrganj, lisičarka, žuta i crna truba, prosenjak, panjevača, sunčanica, rujnica, šumski šampinjon...)
- Branje šumskih gljiva i prerada u kečap i ajvar (vrganj, lisičarka, žuta i crna truba, prosenjak, panjevača, sunčanica, rujnica, šumski šampinjon...)
- Branje i sušenje ljekovitoga bilja (majčina dušica, neven, gospina trava, stolisnik, trputac, maslač, šipak, glog, lipa, bazga...)
- Branje i izrada napitaka od borovih (jela, smreka) iglica
- Uzgoj ekološki i održivi zeljastog i korjenastog povrća (brokula, kupus, kelj, salata, radić, mrkva, peršin, krastavac, rajčica ...)
- Uzgoj merkatilnog krumpira
- Obnova starih sorti vinove loze, voćnjaka šljive, jabuke, kruške
- Podizanje nasada ekoloških i održivih jabuka, krušaka i šljiva i njihova prerada u voćne rakije, sokove, pekmeze, demove
- Podizanje nasada ekoloških i održivih bobičastog voća : jagoda, kupina, malina i pripitomljena borovica i njihova prerada u sokove, demove, pekmeze i voćne rakije
- Ekološko pčelarstvo - ekološka proizvodnja meda, propolisa, peluda, pčelinjeg voska, matične mliječi
- Ekološka proizvodnja pčela na okvirima

MODELI RAZVOJA POLJOPRIVREDE

1. ZADRUGE RAZVOJNI GOSPODARSKI SUBJEKTI U POLJOPRIVREDI

2. MODEL RAZVOJA - MLIJEČNO GOVEDARSTVO

3. RAZVOJ OVČARSTVA

4. RAZVOJ KOZARSTVA

5. MODEL RAZVOJA - Povrtlarstvo

6. PROIZVODNJA VINOGRADARSKIH PUŽEVA

7. EKOLOŠKI UZGOJ PČELA NA OKVIRIMA S LEGLOM - NUKLEUSA SUKLADNO PROPISIMA O EKOLOŠKOJ POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI.

Projekti iz djelatnosti poljoprivrede i proizvodnje hrane čija realizacija je od interesa za razvoj Grada Buzeta:

Naziv projekta	Promotor projekta	Lokacija projekta	Ukupna investicija
Proizvodnja sira i mliječnih proizvoda	Grad Buzet	Grad Buzet	
Proizvodnja maslina i maslinovog ulja	Grad Buzet	Grad Buzet	
Proizvodnja domaćih alkoholnih pića – vina i rakija	Grad Buzet	Grad Buzet	
Proizvodnja merkantilnog krumpira	Grad Buzet	Grad Buzet	
Nabava poljoprivredne mehanizacije u funkciji strojnog prstena	Grad Buzet	Grad Buzet	
Proizvodnja jagoda – bobičastog voća	Grad Buzet	Grad Buzet	
Proizvodnja gljiva	Grad Buzet	Grad Buzet	
Proizvodnja sušenog voća i povrća	Grad Buzet	Poduzetnička zona	
Skladište i pakirnica poljoprivrednih proizvoda u Poduzetničkoj zoni	Grad Buzet	Poduzetnička zona	
Proizvodnja ljekovitog bilja	Grad Buzet	Grad Buzet	
Proizvodnja hrane u ekološkom sustavu	Grad Buzet	Grad Buzet	
Uzgoj riba u ribnjacima	Grad Buzet	Grad Buzet	

3. RAZVOJ INDUSTRIJE, PROIZVODNIH, OBRTNIČKIH I SERVISNIH DJELATNOSTI

Prioriteti i mjere razvoja poduzetništva 2006. - 2011.:

PRIORITET 4: Stvaranje uvjeta za razvoj poduzetništva

Mjera 12: Povećanje institucionalne i financijske potpore razvoju poduzetništva

Mjera 13: Uklanjanje administrativnih prepreka razvoju poduzetništva (ubrzanje procesa dobivanja dozvola, donošenje urbanističkih planova i donošenje detaljnih planova uređenja naselja)

Mjera 14: Marketing regije

Mjera 15: Provedba programa unapređenja tržišne orijentacije malih poduzetnika

Mjera 16: Izgradnja povjerenja i suradnje između poduzetnika i lokalnih vlasti

PRIORITET 5: Povećanje konkurentnosti tvrtki

Mjera 17: Uvođenje certifikata kvalitete

Mjera 18: Uvođenje novih tehnologija i primjena inovacija u proizvodnim subjektima

Mjera 19: Razvoj cluster-a i cluster-izacija po gospodarskim granama

1.1. RAZVOJ PROIZVODNIH DJELATNOSTI

Vizija razvoja proizvodnih djelatnosti Grada Buzeta

Debalans trgovinske razmjene Hrvatske s EU je sve manji najviše zahvaljujući visoko razvijenoj i sofisticiranoj proizvodnji koja je razvijena i u Gradu Buzetu i Istarskoj županiji. Tržištu EU se pristupa po modelu izvoza novih proizvoda i usluga.

Poduzetnici Grada Buzeta posluju na globalnom svjetskom tržištu, imaju prepoznatljiv i kvalitetan proizvod i gotovo su u cijelosti orijentirani na izvoz. Poduzetnici iz proizvodnih djelatnosti Grada Buzeta ukupno zapošljavaju 1,800 djelatnika. Još otprilike 200 tvrtki izvan Grada Buzeta (kooperanata, proizvođača opreme, davatelja usluga i trgovaca) direktno je vezano za poduzetnike Grada Buzeta.

U proizvodnji Grada Buzeta zastupljeni su proizvodi slijedećih vrsta i namjena:

- proizvodnja dijelova i pribora za motorna vozila
- građevinski materijali, proizvodi i moduli
- stolarija
- namještaj
- prehrambena industrija
- proizvodnja piva i ostalih pića

Brzi razvoj istarskog turizma pobuđuje veliko zanimanje za gradnju, popravak i opremanje turističkih i poljoprivrednih kapaciteta, te kapaciteta za sport i razonodu. Tržištu se nudi široka paleta građevinskih materijala, proizvoda, modula, namještaja, stolarije itd.

Egzistira specifičan oblik ponude u vezi s proizvodnjom i uslugama projektiranja, izrada građevinskih dijelova i modula te obavljanje kooperantskih radova (zavarivačkih, cjevarskih, montažerskih i sličnih radova).

Uz proizvodne djelatnosti Grada Buzeta razvija se prateća industrija opreme i usluga s bogatim iskustvom i prestižnim referencama.

Orijentacija na proizvodnju po zahtjevima kupca, koja svaki proizvod čini unikatnim proizvodom, osigurava poduzetnicima Grada Buzeta zavidan ugled te brojna priznanja u svjetskim krugovima.

Modernizacija proizvodnog procesa provodi se kontinuirano, što pridonosi porastu njegove konkurentske sposobnosti.

U proizvodnim djelatnostima pridaje se velika pozornost kvaliteti radova i proizvoda.

Proizvodne djelatnosti se razvijaju u sinergiji s razvojem turizma Grada Buzeta i svojim vizuelnim prisustvom u većoj mjeri ne narušava izgled i krajobraz Grada Buzeta.

Osnovni ciljevi

- a) Povećati konkurentnost finalnih proizvoda,
- b) Povećati zaposlenost,
- c) Osigurati zaposlenost stanovništva,
- d) Poticati razvoj i zaštitu industrije, proizvodnih djelatnosti i obrtničkih usluga,

Mjere

Za razvoj industrije - proizvodnih djelatnosti predlažu se sljedeće mjere:

- poticanje razvoja manjih lokalnih pogona (20 do 50 zaposlenih) specijaliziranih za proizvodnju pojedinih proizvoda ili dijelova proizvoda
- osnivanje udruženja – cluster-a proizvođača iz Istre i okolnih općina i gradova koji će profesionalno nastupati u promociji, definiranju dizajna i u prodaji, te koji će ostvariti ekonomsku i proizvodnu suradnju.
- definirati potencijalne cluster-managere (imenovati nositelje razvojnih i izvoznih programa),
- uspostaviti europske norme u funkciji izvoza i zaštite hrvatskih proizvoda,
- uspostaviti kontrolu kvalitete proizvoda kao zaštitu brenda uvođenjem EU-normi (mjera se prvenstveno odnosi na finalne proizvode),
- obveza certifikata i atesta (ISO) za proizvode i proizvodne procese,

- uspostaviti odgovarajuću ustanovu za sprovođenje kontrole kvalitete proizvoda, koje su umrežene sa sličnim europskim partnerima.

Ekosustavno gospodarenje i ekoučinkovitost:

Ekosustavno gospodarenje postaje jedno od prioritetnih djelovanja svake industrijske grane a to se prvenstveno odnosi na uvođenje sljedećih mjera:

- uvesti takse i poreze na zagađivanje i postojeća sredstva Fonda za financiranje zaštite okoliša i energetske učinkovitosti koristiti radi financiranja pripreme, provedbe i razvoja programa projekata i sličnih aktivnosti u području očuvanja, održivog korištenja, zaštite i unaprjeđivanja okoliša, energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije,
- uvođenje EKO naljepnica (industrija proizvodnje namještaja u EU provodi program eko-naljepnica).

Investicijski – financijski fondovi i razvoj tehnologije

Osvremenjivanje postojećih industrijskih kapaciteta je nužno iz razloga što se povećanje konkurentnosti proizvodnje može u najvećem dijelu postići uvođenjem novih tehnologija. Da bi se modernizacija postojećih kapaciteta postigla u što kraćem vremenskom razdoblju, potrebno je osigurati suradnju istraživačko-razvojnih institucija s tvrtkama, uvoza inovativne tehnologije i otvaranja mogućnosti ulaganja racionalizacijom administrativnog odlučivanja.

Mjere za izvoz finalnih proizvoda (subvencije):

Hrvatska banka za obnovu i razvoj – putem Programa kreditiranja financijskog restrukturiranja, Programa kreditiranja poticanja razvitka malog i srednjeg poduzetništva, Programa kreditiranja razvitka gospodarskih djelatnosti i Programa kreditiranja pripreme roba za izvoz trebala bi omogućiti još brži razvoj sektora industrije - proizvodnih djelatnosti.

3.2. PRILAGODBA ZA ULAZAK NA TRŽIŠTE EUROPSKE UNIJE OBRTNIKA, MALOG I SREDNJEG GOSPODARSTVA GRADA BUZETA

3.2.1. Europska povelja o malom gospodarstvu

Europska povelja o malom gospodarstvu predstavlja dokument kojim svaka zemlja koja primjenjuje njezina načela i smjernice stvara povoljno okruženje za razvoj malog gospodarstva i poduzetništva, provodi edukaciju postojećih poduzetnika i potiče poduzetničku kulturu među mladima. Predstavlja svojevrsni temelj politike poduzetništva Komisije Europske Unije, a ujedno pomaže zemljama članicama i zemljama kandidatima da poboljšaju svoj gospodarski razvoj i pomognu prilagodbi malog i srednjeg gospodarstva na uvjete poslovanja u EU. Dokument Europske povelje o malom gospodarstvu sastoji se od 10 načela koje svaka pojedina zemlja treba ugrađivati u svoje mjere gospodarske politike za razvoj područja malog gospodarstva. Povelja sadrži osnovne principe provođenja politike prema malom gospodarstvu, te omogućuje usporedbu među zemljama u razvojnim politikama.

Povelja se provodi u svim državama članicama EU, u zemljama kandidatkinjama (i u Hrvatskoj) te u Norveškoj.

Europska povelja o malom gospodarstvu je dokument koji su čelnici zemalja EU prihvatili na sastanku u Feiri u lipnju 2000. godine kao odrednicu razvitka malog i srednjeg poduzetništva.

Mala gospodarstva predstavljaju temelj europskog gospodarstva, budući da su glavni izvor zapošljavanja, plodno tlo za razvoj poslovnih ideja, te pokretač gospodarskog rasta i rasta konkurentnosti, inovacija, poticanje obrazovanja za poduzetništvo na svim razinama, podizanje poduzetničke kulture, “learning by doing” te socijalne i lokalne integracije u Europi. Nastojanja Europe oko uvođenja nove ekonomije uspjeh će ukoliko se mala poduzeća stave na vrh ljestvice prioriteta.

Temeljni ciljevi Povelje su:

- osnažiti duh inovacije i poduzetništva, što omogućuje europskim poduzećima da se suoče s izazovima koji se pred njih postavljaju;
- stvoriti regulacijski, fiskalni i administrativni okvir pogodan za poduzetničku djelatnost i unapređenje statusa poduzetnika;

- osigurati pristup tržištu na način da zahtjevi budu što manje opterećujući te da su u skladu s glavnim ciljevima javne politike;
- olakšati pristup najkvalitetnijem istraživanju i tehnologiji;
- poboljšati pristup izvorima financiranja kroz čitav životni ciklus poduzeća;
- trajno raditi na poboljšanju rezultata, kako bi Europska unija zaista mogla ponuditi najbolje okruženje za mala poduzeća u svijetu;
- promicati vrhunsku podršku malim poduzećima.

Svrha Povelje o malom gospodarstvu je preuzimanje obveze primjene načela Europske unije u stvaranju povoljnog okruženja za razvoj malog poduzetništva. Zemlje potpisnice Povelje obvezuju se, prema njenih deset točaka, na sljedeće:

- 1. obrazovanje i usavršavanje poduzetnika,**
- 2. jeftiniji i brži početak poslovanja - start-ups (smanjivanje ulaznih barijera za poduzetništvo),**
- 3. učinkovitije zakonodavstvo (pojednostavljivanje zakonodavstva),**
- 4. raspoloživost profesionalnih vještina (dostupnost poduzetničkih vještina),**
- 5. poboljšanje on-line pristupa,**
- 6. jačanje unutarnjeg tržišta kroz razvoj poduzetništva,**
- 7. omogućavanje kvalitetnog pristupa financijama (oporezivanje i financijski poslovi),**
- 8. jačanje tehnoloških kapaciteta malog poduzetništva,**
- 9. raspolaganje uspješnim modelima e-businessa (usvajanje uspješnih e-business modela),**
- 10. učinkovito zastupanje poduzetničkih interesa na nacionalnoj i EU razini**

Povelja obvezuje zemlje potpisnice na sistematično praćenje, vrednovanje i uspoređivanje godišnjeg napretka razvoja malog i srednjeg poduzetništva. Ona obuhvaća sva pitanja koja se odnose na problematiku malog gospodarstva, u rasponu od zakonske regulative do edukacije. Poveljom se nastoji unaprijediti suradnja u nizu područja ključnih za europsko malo poduzetništvo.

3.2.2. Provedba Povelje

Povelju provodi 30 država među kojima su članice EU (Njemačka, Francuska, Nizozemska, Italija, Luksemburg, Belgija, Velika Britanija, Irska, Španjolska, Portugal, Grčka, Danska, Švedska, Austrija, Finska, Cipar, Češka, Estonija, Mađarska, Litva, Latvija, Malta, Poljska, Slovenija, Slovačka, Bugarska, Rumunjska), zemlje kandidatkinje (Hrvatska, Turska) te Norveška.

Na Solunskom summitu predstavnika Europske unije i država jugoistočne Europe, održanom 21. lipnja 2003.godine, dogovoreno je da će pet država jugoistočne Europe (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija i Crna Gora, Makedonija i Albanija) usvojiti Europsku povelju za malo gospodarstvo, čime se broj sudionika popeo na trideset i četiri (34).

Europska komisija svake godine sastavlja Izvješće o provedbi Povelje o malom gospodarstvu. Izvješće o Povelji je temelj politike "Thinking small in an enlarging Europe", namijenjene malim poduzetnicima. Dokument je podijeljen u poglavlja u kojima se analizira uspjeh svake zemlje članice u deset područja obuhvaćenim Poveljom, te pohvaljuje napredak postignut i u drugim područjima, među ostalim u obrazovanju i obuci poduzetnika čiji će rezultati biti dugoročno vidljivi.

Na temelju godišnjih izvješća, vidljivo je da mala gospodarstva nisu jednako uspješna u svim zemljama Unije. Veliki pomaci zabilježeni su osobito u pogledu smanjenja troškova i bržeg pristupa e-poslovanju. Na primjer, u osam zemalja sada se može osnovati poduzeće s dva zaposlena u roku od dva dana za manje od 100 eura, dok se učestalost korištenja Interneta od 1999. godine gotovo udvostručila.

Nacionalna izvješća o provedbi Europske povelje o malom gospodarstvu za svaku zemlju se usvajaju do kraja godine, na temelju kojih EK radi na izradi analize napretka EU na osnovi podnesenih izvješća zemalja članica i kandidatkinja, Norveške kao i bilateralnih sastanaka između EK i nacionalnih tijela.

3.3.3. Primjena Povelje u RH i u Gradu Buzetu

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europske Unije, RH je preuzela obvezu razvijanja i jačanja malog i srednjeg poduzetništva, poticanja osnivanja novih poduzeća na područjima koja nude mogućnost za rast i suradnju među malim i srednjim poduzetnicima u Hrvatskoj i Zajednici.

Vlada Republike Hrvatske u svojim se programskim smjernicama opredijelila za sustavno unapređenje malog gospodarstva. Bivše Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo (sadašnje Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva) je u 2003. godini prvi put odgovorilo na pitanja iz Upitnika Europske povelje za malo gospodarstvo. Posebno su istaknuti programi poticaja i edukacije malih i mikro-poduzeća, žena, mladih i početnika.

Među prioritetima na području podizanja razine sposobnosti suočavanja s konkurentskim pritiscima i tržišnim snagama unutar EU utvrđenim u Gospodarskim kriterijima NPPEU (**Nacionalni program Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji**), nalazi se i Povelja o malom gospodarstvu sa Europskom unijom radi preuzimanja načela Europske unije za stvaranje povoljnog okruženja za razvoj malog poduzetništva, edukaciju postojećih poduzetnika i poticanje poduzetničke kulture među mladima.

Nadalje, jedna od mjera utvrđenih Planom provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Europske unije je ispitivanje usklađenosti strateških dokumenata iz područja malog gospodarstva s Europskom poveljom za malo gospodarstvo. Analizom je utvrđeno da je strateški dokument (Program razvoja malog gospodarstva 2003-2006) najvećim dijelom usklađen s područjima razvoja malog gospodarstva definiranim u Povelji. No, postoje još područja koja je potrebno dodatno uskladiti s Poveljom, a to su:

- Uvođenje nastavnih programa s tematikom poduzetništva u osnovno i srednjoškolsko obrazovanje kako bi se poduzetnička kultura stjecala od najranije dobi, te razvoj specijaliziranih školskih programa za srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje iz područja poduzetništva.
- Poboljšanje on-line pristupa poduzetničkim informacijama i komunikacije sa sektorom malog gospodarstva, s ciljem postizanja brzog i efikasnog načina distribucije informacija vezanih za poduzetništvo s državne na poduzetničku razinu i povećanje razine međusobne komunikacije među interesnim grupama u poduzetništvu. Ovo uključuje,

pored on-line dobivanja savjeta, što je već sada omogućeno, ispunjavanje zahtjeva i prijava, te ostale vrste elektronskog poslovanja.

- Sustavna analiza učinaka uvođenja novog zakonodavstva na malo gospodarstvo, s ciljem stvaranja poduzetnicima razumljivog, brzog i efikasnog pravnog okvira za malo gospodarstvo.

Hrvatska je do sada poduzela značajne korake da bi se približila europskim standardima u poticanju malog poduzetništva (donijet je Zakon o malom gospodarstvu, pokrenulo se niz programa kompatibilnih s onima u EU, te je osnovana Hrvatska agencija za malo gospodarstvo koja će nositi programe poticaja malog poduzetništva i izdavati jamstva za ulazak u investicije).

Hrvatska je učinila značajne napretke u nizu područja iz Povelje o malom gospodarstvu Europske unije (EU), no nedovoljne na području procedure osnivanja novih tvrtki, financiranja poduzetništva te uspostave e-poslovanja, zaključak je sastanka predstavnika Europske komisije i hrvatskih ministarstava i institucija nadležnih za malo gospodarstvo u listopadu 2006. godine.

Od područja na kojima je ostvaren velik napredak istaknuto je primjerice certificiranje - bilo je planirano povećati broj certificiranih tvrtki sa 250 na 350, a u godinu dana njihov je broj povećan na 430. Napredak je zabilježen i kod primjerice neformalne edukacije obrtnika i malih poduzetnika, bilježe se i pomaci u ubrzavanju i pojeftinjenju procesa otvaranja obrta.

Jedan od najvećih problema u razvoju malog gospodarstva je dug, skup i kompliciran proces otvaranja poduzeća.

Utvrđeno je da je taj proces u Hrvatskoj duži, skuplji i kompliciraniji ne samo u odnosu na zemlje EU, već i na neke zemlje 'zapadnog Balkana'. Posebice se to odnosi, rekao je, na proces izdavanja raznih dozvola, od građevinskih do dozvola za nabavku opreme i sl.

Izdvojena je od predstavnika EU i nužnost otvaranja novih mogućnosti financiranja malog gospodarstva. Hrvatski bankarski sektor je razvijen, no osim klasičnih oblika kreditiranja hrvatske se poduzetnike treba poticati i kroz ostale modele, od jamstava Hrvatske agencije za malo gospodarstvo (HAMAG) do ulaganja sredstava iz tzv. venture capital fondova i sl.

Kao treće područje na kojem je nužan daljnji napredak izdvojeno je e-poslovanje. Iako postoji Zakon o elektroničkom potpisu, potrebno su daljnje inicijative da zaživi i omogući razvoj e-poslovanja u svim aspektima.

U Gradu Buzetu se predlaže slijedeća ocjena postojećeg stanja i unapređenje poslovanja sa provođenjem 10 točaka Europske povelje o malom gospodarstvu:

1. **Obrazovanje i usavršavanje poduzetnika** se može ocijeniti da je na zadovoljavajućem nivou jer se uz pomoć Grada Buzeta, Udruženja obrtnika, HGK i drugih institucija organiziraju redovno edukacije i usavršavanja malih i srednjih poduzetnika.
2. **Jeftiniji i brži početak poslovanja - start-ups (smanjivanje ulaznih barijera za poduzetništvo)** se može ocijeniti da ne zadovoljava točku povelje. Stoga se predlaže osnivanje One-stop ured u Gradu Buzetu gdje bi poduzetnici mogli dobiti sve informacije i rješenja u nadležnosti Općine na jednom mjestu.
3. **Učinkovitije zakonodavstvo (pojednostavljivanje zakonodavstva)** se može ocijeniti da ne zadovoljava. Stoga se predlaže Gradu Buzetu i gospodarskim udruženjima da aktivnije podnose prijedloge za pojednostavljivanje zakonodavstva nadležnim ministarstvima.
4. **Raspoloživost profesionalnih vještina (dostupnost poduzetničkih vještina)** se može ocijeniti da ne zadovoljava. Stoga se predlaže Gradu Buzetu i gospodarskim udruženjima da poboljšaju protok informacija o raspoloživim profesionalnim vještinama na području JLS.
5. **Poboljšanje on-line pristupa** se može ocijeniti sa ocjenom dovoljan. Predlaže se Gradu Buzetu i gospodarskim udruženjima da sve svoje usluge koje mogu davati on-line ponude na internetu on-line.
6. **Jačanje unutarnjeg tržišta kroz razvoj poduzetništva** se može ocijeniti sa ocjenom vrlo dobar na području Grada Buzeta, što ne znači da se unutarnje tržište još ne može pojačati
7. **Omogućavanje kvalitetnog pristupa financijama (oporezivanje i financijski poslovi)** se može ocijeniti sa ocjenom dovoljan. Predlaže se Gradu Buzetu i gospodarskim udruženjima da napokon osnuju ili budu suosnivači jednog garancijskog fonda neovisnog o mogućnostima i nemogućnostima svog i državnog proračuna. Navedeni fond bi mogao privući bespovratna sredstva iz EU

8. **Jačanje tehnoloških kapaciteta malog poduzetništva** se može ocijeniti sa ocjenom dobar. Predlaže se gospodarskim udruženjima da nastave sa svojim aktivnostima upoznavanja poduzetnika sa tehnološkim razvojem putem sastanaka i posjeta susjednim europskim državama .

9. **Raspolaganje uspješnim modelima e-businessa (usvajanje uspješnih e-business modela)** e-business je na području Grada Buzeta kao i na području Hrvatske tek u začetku, ali se njegov razvoj mora poticati putem prezentacija i školskih primjera, te se očekuje da će u slijedećih 5 godina doživiti brzi razvoj

10. **Učinkovito zastupanje poduzetničkih interesa na nacionalnoj i EU razini** se može ocijeniti sa ocjenom dovoljan. Predlaže se gospodarskim udruženjima da na agresivniji način nastupaju prema institucijama na nacionalnoj i EU razini

3.3. PODUZETNIČKE ZONE

Koncentracija proizvodnih kapaciteta Grada Buzeta usmjerava se u građevinska područja gospodarske - proizvodne namjene (radne zone).

Radne zone su:

- pretežito industrijske
  - u gradu Buzetu (Cimos, Sv. Ivan)
  - Mažinjica
  - Roč
  - Butoniga
- pretežito zanatske
  - u gradu Buzetu (Drvoplast, Most, Irsa, Mala Huba1, Baraka)
  - Mala Huba 2
  - Mlini
  - Ročko polje 1
  - Ročko polje 2
  - Sveti Ivan-Prašćari
  - Kuk-Čiritež

Unutar ovih zona mogu se izgrađivati i specifične građevine trgovačke djelatnosti (skladišta, hladnjače, trgovina na veliko sl.). U ovim zonama moguće je graditi građevine sljedećih namjena:

- industrijsko - poljoprivredno - prerađivačkih,
- servisno - zanatskih i komunalnih,
- stacionarno - transportnih i skladišnih,
- ostalih gospodarskih djelatnosti koje nisu inkompatibilne s osnovnom djelatnošću zone
- infrastrukturnih građevina i mreža.

Iznimno u radnim zonama Butoniga i Mlini mogu se graditi građevine i uređivati zemljište radi omogućavanja funkcioniranja isključivo pogona za zahvat, obradu, pakiranje i transportiranje pitke vode. Pored ove djelatnosti u istim građevinskim područjima ne smiju se razvijati druge djelatnosti, a niti se ova djelatnost smije supstituirati nekom drugom djelatnošću.

Iznimno u radnim zonama Sveti Ivan-Praščari i Kuk-Čiritež smije se obavljati isključivo djelatnost obrade i sortiranja tehničkog kamena, s vremenskim ograničenjem istovjetnim trajanju koncesije za eksploataciju tehničkog kamena u prostorno pripadajućem kamenolomu. Obrada i sortiranje tehničkog kamena može se obavljati pod uvjetom da je to omogućeno važećom odlukom o zonama sanitarne zaštite izvora Sveti Ivan. U ovim radnim zonama nije dozvoljena gradnja građevina visokogradnje.

Uvjeti gradnje građevina u radnim zonama Mlini i Ročko polje 1 utvrđuju se istovjetno uvjetima gradnje u stambenim zonama.

Građevinska područja gospodarske - poslovne namjene raščlanjuju se na:

- opće poslovnu namjenu
  - Štrped
  - Baraka
  - OMV
- komunalno servisnu namjenu
  - Griža (odlagalište otpada)
  - Golače (odlagalište otpada)
  - Pod Roč (odlagalište građevnog otpada)

Građevinska područja gospodarske - opće poslovne namjene (Štrped, Baraka i OMV) namjenjena su gradnji građevina trgovačke, ugostiteljske, uslužne, kao i zanatske, skladišne, servisne i komunalne djelatnosti, te gradnji potrebne mreže i infrastrukturnih građevina. U ovim građevinskim područjima mogu se uređivati i sportska i rekreacijska igrališta i otvorene površine, prometne površine, te potrebne infrastrukturne građevine i infrastrukturna mreža. U ovim građevinskim područjima gradit će se poslovne građevine čija će se detaljna namjena definirati u postupku izrade prostornog plana užeg područja, pri čemu će se procjenjivati mogućnosti lokacije kao i utjecaj te namjene na okoliš. Načelno te građevine, pored prostora za osnovnu namjenu, u manjem dijelu površine mogu imati i prostore drugih poslovnih namjena. Građevine koje će se u ovom građevinskom području graditi ne mogu biti stambene, niti imati prostorije stambene namjene, osim postojećih građevina stambene namjene ili građevina koje već imaju prostorije stambene namjene.

U građevinskim područjima gospodarske - komunalno servisne namjene (odlagališta otpada) na lokacijama Griža i Golače gradit će se građevine i postrojenja potrebni za neometanu realizaciju i funkcioniranje suvremenog pogona za zbrinjavanje otpada.

Režim uređivanja odlagališta otpada na lokacijama te zbrinjavanje otpada na planiranim odlagalištima mora biti u skladu s važećim Zakonom o zaštiti okoliša i Zakonom o otpadu.

Građevinsko područje gospodarske - komunalno servisne namjene Pod Roč namijenjeno je uređenju odlagališta građevnog otpada. U ovom građevinskom području privremeno će se odlagati građevni otpad do konačnog napuštanja i saniranja lokacije, uz mogućnost postavljanja isključivo privremenih prenosivih građevina u funkciji osnovne namjene, koje mogu biti priključene na potrebnu infrastrukturu. Na istoj lokaciji nije moguće nikakvo obavljanje bilo kakvih drugih djelatnosti. U ovom području ne postoji mogućnost gradnje građevina visokogradnje.

Poseban značaj za razvoj Grada Buzeta svakako imaju nove gospodarske poduzetničke zone, jer organiziranjem poduzetničkih zona na dugoročan način rješava se poduzetnicima problem radnog prostora. Stvaranje uvjeta za nesmetan rad, korištenje zajedničke i prilagođene infrastrukture, te mogućnost povezivanja s drugim poduzetnicima smještenim na istom prostoru u mnogome povećava šansu za dobro poslovanje i zapošljavanje novih djelatnika.

Grad Buzet bazira svoj budući gospodarski i društveni napredak na razvoju svih oblika cjelogodišnjeg turizma i ekološkoj proizvodnji, a preduvjet tome je održivi razvoj koji je uspoređan sa zaštitom čovjekove okoline.

Kao potpora razvoju autohtone turističke ponude, kao i razvoju veće turističke industrije moraju se razvijati Poslovne zone izvan naselja. Poslovne zone moraju biti namijenjene u prvom redu ekološkim proizvodnim, obrtničkim i servisno uslužnim djelatnostima vezanim za turistički razvoj Grada Buzeta, Istre i županije.

Na realizaciji programa i u pripremi izgradnje Poslovnih zona potrebno je učiniti slijedeće:

1. Odrediti nositelja izrade Projekta s programskim aktivnostima
2. Izraditi Program razvoja – studije gospodarske opravdanosti

3. Izraditi idejno rješenje Poslovne zone
4. Procijeniti približno financijsku konstrukciju projekta i izvore financiranja
5. Donijeti potrebne odluke
6. Ishodovati lokacijsku dozvolu izgradnje infrastrukture neizgrađenog dijela Poslovne zone
7. Izraditi građevinski i izvedbeni projekt izgradnje infrastrukture neizgrađenog dijela Poslovne zone, te za istu ishoditi građevinsku dozvolu
8. Izgraditi infrastrukturu neizgrađenog dijela Poslovne zone

KONCEPCIJA RAZVOJA POSLOVNIH ZONA

U Poslovnoj zoni predviđene su slijedeće djelatnosti:

- proizvodne industrijske djelatnosti
- trgovina i skladištenje
- pružanje usluga
- servisne djelatnosti

Prioritet razvoja Poslovnih zona je zadovoljiti potrebe poduzetnika, proizvodnih i trgovačkih tvrtki, koje snabdjevaju stanovništvo, poduzetnike i turiste u Gradu Buzetu, okolnim općinama i gradovima, te u Istri i Primorju sa proizvodnim i trgovačko - uslužnim - skladišnim prostorima.

3.4. PROIZVODNJA VODE ZA PIĆE

UVOD

Dugoročne potrebe za vodom na području Istre, a samim tim i na području Buzeta, zadovoljene su dovršetkom izgradnje vodoopskrbnog sustava "Butoniga" kapaciteta 1.945l/s. Ovaj sustav vodu zahvaća iz istoimene akumulacije kapaciteta 20 milijuna m³ vode koja se dijelom nalazi na području Grada Buzeta.

Uključivanjem ovog sustava u redovni sustav vodoopskrbe uz postojeće kapacitete koje "Istarski vodovod" Buzet koristi, a to su sustavi "Sv. Ivan" kapaciteta 300l/s, "Gradole" kapaciteta 1.000l/s te "Bulaž" kapaciteta 1.500l/s, trajno bi se riješio problem pitke vode ne samo Grada Buzeta već i cijele Istarske županije.

Hidraulički proračun

potrošnja vode po stanovniku obuhvaća:

- potrošnju vode u domaćinstvu
- potrošnju vode za zalijevanje
- potrošnju vode za komunalne poslove
- potrošnju vode za javne potrebe i sitni obrt.

Potrošnja zavisi o karakteru i specifičnostima naselja te o periodu za koji se planira. Dodavanjem 15% za gubitke u distributivnoj mreži i količine za napajanje stoke u seoskim naseljima, mjerodavna specifična dnevna potrošnja po stanovniku iznosi:

Za gradska naselja

$$Q_{\text{sred}} = 300 \text{ l/dan/st}, \quad Q_{\text{max}} = 450 \text{ l/dan/st}$$

Za seoska naselja

$$Q_{\text{sred}} = 200 \text{ l/dan/st}, \quad Q_{\text{max}} = 400 \text{ l/dan/st}.$$

Na sličan način određena je i specifična potrošnja za ugostiteljstvo koja iznosi:

Za hotele raznih kategorija osim de lux

$$Q_{\text{sred}} = 500 \text{ l/dan/lež}, \quad Q_{\text{max}} = 800 \text{ l/dan/lež}$$

Za odmarališta i privatni smještaj

$$Q_{\text{sred}} = 300 \text{ l/dan/lež}, \quad Q_{\text{max}} = 450 \text{ l/dan/lež}.$$

Može se reći da je vodoopskrbna mreža na području Grada Buzeta zadovoljavajuće dimenzionirana, da je glavna magistralnih pravaca izgrađena, te da su time stvorene mogućnosti za relativno lako i brzo povezivanje na istu dijelova koji još uvijek nemaju vodu.

Područja koja još uvijek nisu priključena na javnu vodoopskrbnu mrežu jesu:

- područje Kompanj
- područje zapadno od Huma
- područja sjeverno od Štrpeda.

Za područje Kompanja priključak bi se izveo u Krkužu.

Naselja zapadno od Huma (Latini, Kiričija, Podkrog, Kotli, Blatna Vas, Kuhari, Benčići i Brižac) spojili bi se na postojeći ogranak Ročko Polje - Hum - Bernobići. Za sva ova naselja predviđa se ugradnja cijevi profila 100mm.

Naselja sjeverno od Štrpeda spojila bi se na cjevovod Krbavčići - Sv. Martin u naselju Krbavčići. Predviđena je ugradnja cijevi profila 110mm do Perci odnosno profila 100mm do ostalih naselja.

Industrijska zona Mažinjica kao i industrijska zona Mala Huba nalaze se pored izgrađenog vodovodnog sustava. Za predmetne zone predviđa se interni razvod u ovisnosti od rasporeda građevina. Radne zone Ročko Polje 1 i Ročko Polje 2 priključit će se na postojeći vodovod u blizini predmetnih zona.

U dijelu naselja Malinci i u naselju Brižac predviđa se izgradnja turističkog naselja. Za predmetne zone potrebno je izgraditi novu vodovodnu mrežu od postojeće vodovodne mreže u naselju Hum.

Za potrebe sanitarnih odlagališta otpada Griža i Golače potrebno je dovesti vodovodnu mrežu iz postojeće vodovodne mreže koja se nalazi u neposrednoj blizini.

Realizacija planiranog vodoopskrbnog sustava provodila bi se postupno, u fazama, redosljedom prioriteta i tehničkih mogućnosti. Osnovni problem vodoopskrbe područja Grada Buzeta je nedostatan kapacitet vodosprema. Tako je planirana izgradnja vodospreme čiste vode uz same uređaje za pročišćavanje, kapaciteta 5.000m³. Planira se također izgradnja vodospreme Fontana kapaciteta 1.300m³ koja bi bila smještena u neposrednoj blizini postojeće. Također se planira povećanje kapaciteta vodosprema Sv. Donat i Vrh sa sadašnjih 100m³ na 200m³. Obzirom da je cijelo područje Huma spojeno direktno na magistralni vod Hlaji - Lupoglav predviđa se izgradnja vodosprema "Gradac" na koti 410m n.m. kapaciteta 300m³.

Kod proračuna kapaciteta vodosprema vodilo se računa da se osim regulacijskog volumena, odnosno količine vode koja je potrebna za dnevno izravnavanje potrošnje, predvidi i propisana protupožarna količina vode.

Povećanjem kapaciteta vodosprema stvorile bi se pretpostavke sigurnije vodoopskrbe te bolje pokrivenosti dnevnih neravnomjernosti, kako u slučaju redovne vodoopskrbe tako i u slučaju pojave akcidentnih situacija.

Područje Grada Buzeta ima centralno mjesto u opskrbi vodom istarske županije, te navedeni izvori i kapaciteti vode omogućavaju i realizaciju projekta proizvodnje vode za piće.

PROIZVODNJA VODE ZA PIĆE

Postojeći kapaciteti koje "Istarski vodovod" Buzet koristi su sustavi "Sv. Ivan" kapaciteta 300l/s, "Gradole" kapaciteta 1.000l/s te "Bulaž" kapaciteta 1.500l/s. Kvaliteta navedene vode se redovito ispituje za potrebe vodovoda. Prema općim pokazateljima kvalitete voda iz navedenih izvora voda bi trebala dobiti certifikat Izvorske vode.

Certifikat o vrsti vode za piće izdaje Državni zavod za normizaciju i mjeriteljstvo na temelju Zakona o normizaciji i Pravilnika o temeljnim zahtjevima za prirodne mineralne, izvorske i stolne vode. Da bi se voda mogla deklarirati i stavljati u promet na tržište Republike Hrvatske kao "izvorska voda" dobavljač izdaje izjavu o sukladnosti da izvorska voda odgovara temeljnim zahtjevima navedenog pravilnika.

Dobavljač u smislu pravilnika je proizvođač izvorske vode proizvedene u Republici Hrvatskoj, odnosno uvoznik ili zastupnik strane tvrtke za izvorsku vodu koja se uvozi iz drugih država. Dobavljač može izdati izjavu o sukladnosti samo na temelju izvještaja pravnih osoba ovlaštenih po posebnim propisima o ovim provedenim ispitivanjima:

- a) geološka i hidrogeološka
- b) fizička, kemijska i fizikalno-kemijska
- c) mikrobiološka.

Izvještaji o provedenim ispitivanjima moraju sadržavati slijedeće rezultate ispitivanja:

a) Geološka i hidrogeološka ispitivanja

1. točnu situaciju kaptaže (zahvata) izvora s naznakom nadmorske visine na karti 1:1000
2. detaljan geološki prikaz podrijetla i strukture terena
3. stratografiju vodonosnih horizonata
4. opis izvođenja kaptaže (zahvata)
5. prikaz zone zaštite i mjere zaštite izvorišta od onečišćenja

b) Fizička, kemijska i fizikalno-kemijska ispitivanja

1. izdašnost izvora vode
2. temperaturu vode i okoline
3. isparni ostatak vode na 105°C i 180°C
4. pH vode
5. električnu vodljivost vode
6. vrste i sadržine aniona, kationa, nedisociranih spojeva i elemenata u tragovima u vodi
7. radioaktivnost vode na izvorištu
8. sadržaj toksičnih tvari u vodi u odnosu na postavljene granice za toksične tvari.

c) Mikrobiološka ispitivanja

1. utvrđivanje odsutnosti/prisutnosti parazita i patogenih mikroorganizama u vodi
2. utvrđivanje odsutnosti/prisutnosti indikatora fekalnog onečišćenja, i to:
  - a) bakterija vrste *Escherichia coli*, ostalih kolidiformnih bakterija, zatim bakterija vrsta *Pseudomonas aeruginosa* i *Streptococcus faecalis* u 100 ml uzorka vode
  - b) sulfitoreducirajućih anaerobnih bakterija u 50 ml uzorka vode

Prije postupka punjenja izvorske vode dopušteni su postupci uklanjanja nestabilnih elemenata kao što su željezo ili sumporni spojevi dekantacijom ili filtracijom uz prethodnu oksidaciju zrakom, kisikom ili ozonom.

Izvorska voda može se upotrebljavati za proizvodnju bezalkoholnih napitaka.

Izvorskoj vodi može se dodavati ugljični dioksid što se na deklaraciji označava kao "gazirana izvorska voda".

Daje se preporuka da se što prije pokrene postupak osiguranja certifikata izvorske vode prema Zakonu o normizaciji i prema Pravilniku o temeljnim zahtjevima za prirodne mineralne, izvorske i stolne vode.

Projekti iz proizvodnih, obrtničkih i servisnih djelatnosti čija realizacija je od interesa za razvoj Grada Buzet:

Naziv projekta	Promotor projekta	Lokacija projekta	Ukupna investicija
Clusterizacija proizvodnih, obrtničkih i servisnih djelatnosti u gospodarstvu Grada Buzeta	Grad Buzet	Grad Buzet	
Radna zona Mažinjica	Grad Buzet	Mažinjica	
Radna zona Mala Huba 2	Grad Buzet	Mala Huba	
Radna zona Ročko polje 1	Grad Buzet	Roč	
Radna zona Ročko polje 2	Grad Buzet	Roč	
Proizvodnja vode za piće	Grad Buzet	Grad Buzet	

4. RAZVOJ ŠUMARSTVA I LOVNOG GOSPODARSTVA

ŠUMSKO GOSPODARSTVO

Redni broj	Grad Buzet	Oznaka	Ukupno ha	% od površine Grada
1.4.	Šumske površine			
	UKUPNO	Š	9.107,56	54,19
	- šume gospodarske namjene	Š1	7.832,66	46,61
	- zaštitne šume	Š2	1.274,90	7,58
	Grad			
	UKUPNO		16.805,21	100

Područja u kojima šume mediteranske regije nose značajno obilježje vrlo su rane naseljenosti i intenzivnog razvoja kulture stanovništva. Ova vegetacijska zona poznata je u povijesti po relativno velikoj koncentraciji stanovništva, što se odrazilo velikim pritiscima na šumu i šumska zemljišta. Nigdje tako značajno nije izražen utjecaj čovjeka i njegovih loših navika na propadanje šuma kao na području Mediterana. To je ujedno i glavni razlog što su zemlje oko Sredozemnog mora ostale bez šume, a kao posljedica toga i bez vode i tla, s lošom poljoprivrednom proizvodnjom, ekstremnim klimatskih uvjetima, jakim erozionim procesima i sl. Radi svega navedenog neophodno je razvoj šuma i šumarstva u Gradu Buzetu promatrati u kontekstu intenzivnog i negativnog utjecaja biotskih i abiotskih čimbenika na šumu. Današnje stanje šuma ovog područja vrlo rječito govori o intenzivnom i tisućgodišnjem djelovanju čovjeka, stoke i požara s jedne strane, te vitalnosti i neuništivosti šumskog ekosistema s druge strane. Vitalnost se očituje u procesima progresivne sukcesije autohtone šumske vegetacije svugdje tamo gdje se uspostavi zaštita od negativnih utjecaja. Šume ovog područja predstavljaju slikovit primjer kako zaštita povoljno utječe na razvoj ovih šuma.

U dosadašnjim znanstvenim i stručnim raspravama funkcije šume su podjeljene u tri grupe: u socijalne, ekološke i gospodarske funkcije. Polazeći sa stajališta da je šumski, kao i svaki drugi prirodni ekosistem osnovna organizacijska jedinica prirode koja ima svojstvo samoregulacije i samoobnove, šume Grada Buzeta ne funkcioniraju u potpunosti na svojoj čitavoj površini. Kako su za lokalne prilike najznačajnije socijalne i ekološke funkcije šuma, ovdje ih ukratko objašnjavamo.

U socijalne funkcije šume pripadaju turistička funkcija, estetska uloga u krajoliku, značenje šume kao ekološkog uporišta u prostoru, higijenska funkcija, duhovna funkcija i rekreacijska funkcija. Turistička, za prostor najvažnija, funkcija šume sadrži u sebi šumu kao infrastrukturnu kategoriju koja obuhvaća sve socijalne i dio ekoloških funkcija, a posljedica djelovanja ove integralne funkcije je povećanje turističkog prometa. Estetskoj ulozi šume nije potreban poseban komentar. Ova uloga je vrlo značajna u Gradu Buzetu. Uloga šume kao ekološkog uporišta u prostoru povezana je s nepovoljnim utjecajima različitih abiotskih faktora na prometnice i naselja i značajno je povezana sa svim ekološkim funkcijama.

Higijenska funkcija šume povezana je s pročišćavanjem zraka, proizvodnjom kisika i proizvodnjom kemijskih supstanci koje izlučuje šumsko drveće, a između ostalog utječu na čovjekovo zdravlje. Pod duhovnom ulogom šume podrazumijevamo iskonsku povezanost čovjeka i šume od koje je osjećao strah, ali i utočište. Čovjek se i danas poslije frustracija i stresova, ugodno osjeća u šumi. Rekreacijska funkcija je laicima najpoznatija, a sastoji se u boravku u šumi u svrhu aktivnog odmora različitog intenziteta (od šetnje do trčanja).

Ekološke ili zaštitne funkcije šume sastoje se u njenoj protiverozivnoj i hidrološkoj ulozi, ulozi u reguliranju klime i utjecaju na poljoprivrednu proizvodnju čovjeka, ulozi u stvaranju pitke vode, te u obrani.

Blizina šume utječe povoljno na poljoprivrednu proizvodnju aridnih (suhih) krajeva. Blizina šume uvjetuje u aridnim krajevima povećanje poljoprivredne proizvodnje i do 300%. Smatramo da šume u Gradu Buzetu povoljno utječu na povećanje poljoprivredne proizvodnje, a njegovanjem šumskih sastojina taj učinak će se povećati.

Kako su šume namjenjene prvenstveno ekološkoj funkciji, njihovo korištenje u rekreacijske svrhe treba zajedno sa šumskim gospodarstvom sustavno isplanirati. Ovakvo korištenje krije u sebi opasnost degradacije šumskog ekosistema. To se prvenstveno odnosi na šume koje se koriste vrlo intenzivnom izletničkom posjetom.

Šuma je za turistički promet vrlo značajna. Šuma u krajoliku povećava turistički promet, njena estetska funkcija predstavlja veliku vrijednost. Lijepi, dobro oblikovani krajolici sa šumom privlače turiste - izletnike. Estetska uloga šume posebno dolazi do izražaja za vrijeme vožnje.

Pogled na zelenilo šume uz vodene površine (vodotoke, jezera) izaziva poseban ugođaj. Estetska funkcija šume vrlo značajno utječe na povećanje turističkog prometa.

Biljnogeografski položaj i raščlanjenost vegetacije

Gospodarska jedinica "Kras" pretežnim dijelom pripada submediteranskoj vegetacijskoj zoni koja se penje do 600 - 700m n.v., a iznad toga se već javljaju zajednice primorske šume bukve. Stoga se može podijeliti u dvije regije i to mediteransku i eurosibirsku.

Mediteranska regija

Pretežno je to submediteranska zona koja se odlikuje širokom ekološkom amplitudom. Niži topliji pojas pripada klimatogenoj zajednici bijelog graba (*Carpinetum orientalis croaticum* H-ić), a viši hladniji i vlažniji zajednici crnog graba (*Seslerio-Ostryetum* Ht.et H-ić).

Kao posebna ekološko-vegetacijska jedinica izdvaja se područje eocenskog fliša, koje se po geomorfološkim, fizikalno-kemijskim i hidrološkim svojstvima bitno razlikuje od prilika na vapnencima. Te specifičnosti odražavaju se i u sastavu i rasporedu vegetacije.

Eurosibirska regija

Zastupljena je bukovim šumama masiva Učke i Ćićarije. Uglavnom se javlja zajednica primorske šume bukve (*Fagetum croaticum seslerietosum* Ht.).

Opis šumskih zajednica

Šumske zajednice submediteranske zone

Usljed male visine istarskog ravnjaka, koji se posetepeno uzdiže prema obroncima Učke, tu se topliji pojas submediteranske vegetacije, zastupljen klimazonalnom zajednicom bjelogabića (*Carpinetum orientalis croaticum* H-ić), prostire do centralnog dijela poluotoka. Njega možemo ograničiti linijom Buzet-Motovun-Pazin odnosno granicom područja eocenskih klastita.

Slijedećoj višoj stepenici hladnijeg mediteransko-montanskog pojasa, kojeg karakterizira zajednica crnog graba (*Seslerio-Ostryetum Hp.et H-ić*), pripada visoravan Ćićarija s podnožjem Učke i Planika sa susjednim grebenima.

Šuma bijelog graba (*Carpinetum orientalis croaticum H-ić*).

Prema kopnu područje bjelograbića seže do linije Motovun - Pazin, približno do 350 m visine istarskog ravnjaka, odnosno do površine eocenskih klastita. Jasno je da granica eumediteranske i submediteranske zone nije oštro izražena: utvrđen je pojas prijelaznog karaktera, koji je najširi u južnom i zapadnom dijelu Istre. Osim te diferencijacije u smislu prijelaznih pojasa u području klimatogene šume bijeloga graba javlja se cijeli niz različitih biljnih zajednica čija je pojava uvjetovana specifičnim, lokalnim prilikama staništa: reljef i mikroklima, litološka podloga, vrsta tla i dr. Prisutnost nekih zajednica vezana je i za historijski razvoj vegetacije na tom prostoru. Sav taj mozaik naročito obogaćuje niz degradacijskih stadija antropogenog karaktera.

Prema M. Wraberu (1967.) karakteristične vrste zajednice bijelog graba su: *Carpinus orientalis*, *Pistacia terebinthus*, *Asparagus acutifolius*, *Clematis flammula*, *Ruscus aculeatus*, *Paliurus australis* i *Helleborus multifidus*. Pored sastojina tipičnog sastava, *Carpinetum orientalis croaticum typicum H-ić*, zastupljen je niz nižih jedinica, tj. subasocijacija i facijesa. Takva subasocijacija je sa zelenikom (*Carpinetum orientalis phillyretosum prov.Pelc.*) koja se javlja manjim dijelom u području katastarske općine Gradinje. Za tu subasocijaciju je karakteristično da dominira medunac i bjelograbić s mnogo šmrike (*Juniperus oxycedrus*). I tu su primiješane vrste: zelenika i bušini.

Na kamenjarima dominira trava ridobrade (*Chrysopogon gryllus*).

Šumske zajednice na području eocenskog fliša

Područje eocenskog fliša, sjeverno od linije Pazin-Motovun do visoravni Ćićarija, izdvojeno je kao posebna kartografska i još nedovoljno proučena ekološko-vegetacijska jedinica mozaičnog sastava. Kompleks zajednica: *Carpinetum orientalis croaticum H-ić*, *Seslerio-Ostryetum Ht. et H-ić*, *Querco-Carpinetum submediterraneum Wrab*, i *Querco-Castanetum submediterraneum Anić*, nalazi se u graničnom pojasu zajednice bijeloga (*Carpinetum orijjentalis croaticum H-ić*) i

crnoga (*Seslerio-Ostryetum* Ht. et H-ić) graba. Ističe se vrlo razvedenim reljefom, iako je podložan eroziji (Pelcer Z. 1959.), a uslijed vodonepropusne podloge obiluje potocima.

Šuma crnoga graba (*Seslerio-Ostryetum* Ht. et H-ić)

U pojasu šume crnoga graba nalazi se niz subasocijacija, facijesa i varijanti što nam govori o vrlo širokoj ekološkoj amplitudi te klimazonalne zajednice. Veće površine zauzimaju subasocijacije s hrastom meduncem (*Seslerio-Ostryetum quercetosum pubescentis* Ht.) na toplijim položajima, i s kitnjakom (*S. - O. quercetosum petraeae* Ht.) na hladnijim. I u mediteransko-montanom pojasu nalazimo sastojine sa cerom, koje je M. Wraber (1965.) opisao kao subasocijaciju *S.-O. cerretosum* Wrab.

I u submediteranskom području je moguće izdvojiti niz degradacijskih stadija zasebno za svaku asocijaciju i subasocijaciju. Navodimo samo neke značajnije, u koje prvenstveno ubrajamo grmljake šmrike (*Juniperus oxycedrus*) u području bijeloga graba i obične borovice (*J. communis*) u području crnoga graba. U kamenjarama toplijeg pojasa ističe se vrisak (*Satureia montana*), smilje (*Helichrysum italicum*), bjeloglavica (*Dorycnium germanicum*) i rđobrade (*Chrysopogon aryllus*). Za toplije položaje karakteristična je kamenjarska zajednica *Stipo-Salvietum officinalis* H-ić s kaduljom (*Salvia officinalis*) i šmrikom. U zoni crnog graba tipična kamenjarska zajednica je asocijacija šaša i zečine (*Carici-Centaureetum rupestris*).

Šumske zajednice eurosibirsko-sjevernoameričke regije

Ta regija je zastupljena bukovim šumama, rasprostranjenim u najvišem gorskom području, koje se naglo poput bedema, uzdiže na sjeveroistočnom rubu ravnjaka. Sačinjavaju ga isponi: Učka (1.396m) - Planik (1.275m). Vodička griža (1.144m) - Osapna (1.163m) - Kopitnjak (1.926m) - Ošljak (806m).

Na jugozapadnim padinama toga lanca, zona bukve je iznad 900m, dok se na sjeveroistočnim (prema kontinentalnom zaleđu) spušta i do 600m, prema cesti Vodice - Mune. Tu se javlja primorska šuma bukve (*Fagetum croaticum seslerietosum* Ht.). Za primorsku šumu bukve karakteristična je prisutnost kserotermnih vrsta susjedne submediteranske ili mediteransko-montanske zajednice crnoga graba (*Seslerio-Ostryetum* Ht. et H-ić): *Fraxinus ornus*, *Acer obtusatum*, *Viburnum lantana*, *Ostrya carpinifolia*, *Sorbus aria*, *Sesleria autumnalis*, *Peucedanum cervaria*, *Asparagus tenuifolius*, *Mercurialis ovata*, *Melitis albida* i dr. One su, u većem ili

manjem broju, zastupljene zajedno s mezofitnim vrstama bukovih šuma (red Fagetalia Pawl.):
Cardamine sp.div., Sanicula europaea, Asperula odorata, Anemone nemorosa, Asarum
europaeum, Nephrodium filix mas, Athyrium filix fermina i dr.

Odnos šumskih zajednica i tla

Na temelju studije “Ekološko gospodarski tipovi šuma Istre” utvrđen je odnos šumskih zajednica
i tla.

Carpinetum orientalis croaticum H-ić

Ta zajednica rasprostranjena je najvećim dijelom na crvenicama i smeđem submediteranskom
tlu, a u manjoj mjeri dolazi i na rendziniranim crvenicama i dvoslojnim dubokim crvenicama.
Matični supstrat navedenih tala odlikuje se malim nerastvornim ostatkom. Zajedničko svojstvo
tih tala je visok sadržaj gline i dosta dobro izražena poligonalna struktura u horizontu tala.
Najveću varijabilnost tla pokazuju u pogledu dubine, koja se kreće u širokom rasponu od 15 do
20cm.

Carpinetum orientalis croaticum H-ić *typicum*

Pedološka amplituda te zajednice je prilično široka. Utvrđena su ova tla: crvenica, smeđe
submediteransko tlo i smeđe tlo na vapnencu. Ukupna dubina tala kreće se u rasponu od 33 -
70cm. Po mehaničkom sastavu tla su u A1 horizontu jako koloidne gline, a u (B) horizontu vrlo
jako koloidne teške gline. Reakcija tla je neutralna do kisela, s malim promjenama po dubini
profila. Ukupnim dušikom tla su vrlo bogato opskrbljena u A1 horizontu (0,30 - 0,47%), a
bogato opskrbljena u (B) horizontu (0,10 - 0,24%). Prema sadržaju humusa ta su tla u A1
horizontu vrlo i vrlo jako, a u (B) horizontu srednje humozna. U pravilu, tla pod tom zajednicom
ne sadrže karbonate, iako je adsorpcijski kompleks zasićen bazama. Fiziološki aktivnim
fosforom tla su slabo, a kalijem dobro opskrbljena.

Carpinetum orientalis phillyretosum prof. Pelc

Tlo je rendzinirana crvenica dubine 30cm. Tlo je jako koloidna teška glina, neutralne reakcije,
vrlo humozna i vrlo bogato opskrbljena ukupnim dušikom i fiziološki aktivnim kalijem. Slabo je

opskrbljeno fiziološki aktivnim fosforom. Tlo je formirano na dolomitiziranom vapnencu i sadrži do 35% čestica skeleta, veličine 5 - 15cm.

Seslerio-Ostryetum Ht. i H-ić

U toj zajednici veoma su zastupljena smeđa tla na vapnencima, zatim smeđe submediteransko tlo i smeđe tlo na dolomitu u kompleksu s rendzinom na dolomitu. Tla se ističu visokim sadržajem gline i stabilnom poligonalnom strukturom, naročito u (B) horizontu tla.

Seslerio-Ostryetum quercetosum pubescentis Ht.

Tlo je smeđe submediteransko i smeđe tlo na vapnencu, dubine 48 - 52cm. Po mehaničkom sastavu tla su jako do vrlo jako koloidne teške gline. Reakcija tla je slabokisela do neutralna po cijeloj dubini profila. A1 horizont je vrlo bogat ukupnim dušikom. Njegov sadržaj se izrazito smanjuje sa dubinom tla, ali je i (B) horizont tla još uvijek humozan, dok je sadržaj humusa u (B) horizontu vrlo promjenjiv (2,07 - 7,72%). Tlo je nedovoljno opskrbljeno fiziološki aktivnim fosforom i dobro opskrbljeno fiziološki aktivnim kalijem.

Fagetum croaticum seslerietosum Ht.

Tla u toj zajednici pripadaju smeđe submediteranskom tlu na vapnencu i smeđem tlu na vapnencu. Dubina tala iznosi oko 50cm. U A1 horizontu tih tala nalazi se jako koloidna glina, a u (B) horizontu vrlo jako koloidna teška glina. Tla imaju jako kiselu do neutralnu reakciju: vrlo jako su humozna u A1 i vrlo humozna u B1 horizontu. Tlo je u A1 horizontu vrlo bogato opskrbljeno ukupnim dušikom kao i fiziološki aktivnim kalijem. Humusno-akumulativni horizont tih tala pokazuje, u odnosu na druga istraživanja tla na vapnencu, povećan sadržaj (1,1 - 5,6mg P₂₀₅ / 100g tla) fiziološki aktivnog fosfora.

Kompleks zajednica na flišu

Svi razvojni stadiji na flišu (rendzina - smeđe tlo - ilimerizirano tlo) zastupljeni su u ovim zajednicama: Carpinetum orientalis croaticum H-ić, Seslerio - Ostryetum Ht. i H-ić, Quercu - Castanetum submediterraneum Anić. Stim u vezi može se konstatirati da te zajednice imaju vrlo

specifičnu i široku pedološku amplitudu. Osobito su znatne razlike u dubini (30 - 180cm) i reakciji tla. Najčešće su tla na istarskom flišu neutralne do slabo alkalne reakcije.

Carpinetum orientalis caricetosum proov. Pelc.

Ta zajednica ima usku pedološku amplitudu. Nalazimo je na rendzini na flišu, dubine 40 -70cm. Po mehaničkom sastavu te su rendzine u pravilu jako koloidne gline. One sadrže oko 10 - 33% karbonata i alkalne su reakcije po cijeloj dubini profila. A1 horizont je bogat do vrlo bogat ukupnim dušikom i vrlo humusan. Tla su dobro opskrbljena fiziološki aktivnim kalijem, a sadrže i manje količine fiziološki aktivnog fosfora (1,4 - 2,6mg / 100 g tla).

Carpinetum orientalis carpinetosum betuli H-ić

U toj zajednici je tlo ilimerizirano na flišu, dubine 150cm. Po mehaničkom sastavu do 90cm dubine to je umjereno do jako koloidna teška glina, a u dubljim slojevima jako koloidna teška glina. Po cijeloj dubini profila, izuzev A1 horizonta (0,76%), u tlu nema karbonata. Reakcija je u A1 horizontu neutralna (pH 6,8) a u dubljim slojevima slabo kisela. Tlo je samo u sloju 0 -10cm vrlo humozno i bogato opskrbljeno ukupnim dušikom. Čitav profil tla je dobro opskrbljen fiziološki aktivnim kalijem i nedovoljno opskrbljen fosforom.

Querco-Castanetum submediterraneum Anić

Za tla u toj zajednici je karakteristično da su to smeđa tla na flišu, dubine 70 - 90cm. Po mehaničkom sastavu to su većinom jako koloidne gline, a u (B) horizontu i jako koloidne teške gline. Reakcija je po cijeloj dubini profila, u pravilu, slabo alkalna. Tla su bogato do vrlo bogato opskrbljena ukupnim dušikom i spadaju, prema A1 horizontu, u grupu vrlo humoznih tala. Fiziološki aktivnim kalijem tla su posebno dobro opskrbljena, ali, kao i naprijed opisana tla, nedovoljno opskrbljena fiziološki aktivnim fosforom. Sadržaj karbonata u tim tlima mnogo je manji nego u rendzinama na flišu a veći od opisanog ilimeriziranog tla na istom supstratu i može se ocijeniti kao ekološki vrlo povoljan.

Seslerio-Ostryetum caricetosum prov. Pelc.

Ta zajednica pokazuje vrlo različite pedološke karakteristike. Utvrđeno je da je jedno to rendzina na flišu, a drugo smeđe na reliktnom pseudogleju. Rendzina je po mehaničkom sastavu jako koloidna glina, dubine 55cm i alkalne reakcije. Vrlo je humozna, vrlo bogato opskrbljena ukupnim dušikom i dobro opskrbljena fiziološki aktivnim kalijem, a sadrži i relativno dovoljno fiziološki aktivnog fosfora. Ističe se vrlo visoki sadržaj karbonata u tom tlu. Smeđe tlo na reliktnom prseudogleju razlikuje se od opisanih svojstava rendzine većom dubinom (110cm), težim mehaničkim sastavom i kiselom reakcijom. Ima znatno niži sadržaj humusa, slabije je opskrbljeno ukupnim dušikom i slabo je humozno (izuzev u A1 horizontu u kojem je vrlo humozno). Površinski horizont smeđeg tla dobro je opskrbljen fiziološki aktivnim kalijem, a sadrži i relativno dovoljne količine fiziološki aktivnog fosfora.

Seslerio-Ostryetum carpinetosum betuli Ht.

Za tu je zajednicu karakteristično tipično smeđe ilimerizirano tlo na flišu, a manje i dublje smeđe tlo na flišu. Dubina tala iznosi oko 70cm. Po mehaničkom sastavu smeđe tlo je jako koloidna glina. Od njega se razlikuje smeđe ilimerizirano tlo po teksturno težem B horizontu, kojeg čini vrlo jako koloidna teška glina. Tla imaju reakciju u rasponu od slabo alkalne do slabo kisele (pH u A1 horizontu 7,6 - 5,8). Površinski sloj tala (0 - 8 - 10cm) je vrlo humozan i vrlo bogato opskrbljen ukupnim dušikom kao i fiziološki aktivnim kalijem. Obzirom na fosfor, i ta su tla nedovoljno opskrbljena. Smeđe ilimerizirano tlo ne sadrži karbonata, osim u C1 horizontu, dok ih smeđe tlo sadrži 4 - 8% što se može smatrati na granici ekološki manje povoljnog stanja.

Podaci o budućem gospodarenju

Cilj gospodarenja je sve panjače ove gospodarske jedinice prirodnom ili umjetnom obnovom prevesti u viši uzgojni oblik. Zbog dugogodišnjeg negativnog utjecaja čovjeka na šume, kao i ispaše, trebat će mnogo vremena i stručnog rada da se to stanje postigne. Panjače bukve, medunca, cera i crnog graba treba prirodnom ili umjetnom obnovom provesti u sjemenjače, koje se pravilnom njegom mogu dovesti u normalno stanje, tj. da imaju normalan broj stabala, normalnu temeljnicu i normalnu drvenu zalihu za određen tip šume.

U cilju gospodarenja na prvo mjesto stavljamo općekorisne panjače, šume koje u posljednje vrijeme imaju posebno značenje i to u smislu društvenih i ekoloških funkcija (očuvanje stabilnosti ekosistema). Drugi cilj gospodarenja je proizvodnja kvantitativnije i kvalitetnije drvene zalihe.

Način gospodarenja

S obzirom da u gospodarskoj jedinici "Kras" ima jednodobnih šuma, to znači da će se u jednodobnim šumama gospodariti po principima jednodobnog gospodarenja, tj. sastojine će se u pravilu obnavljati prirodnim putem oplodnom sječom. Na mjestima gdje prirodna obnova ne uspije, treba unositi sadnice ili sjeme autohtonih vrsta. Panjače treba pretvarati u sjemenjače na način da se uzgojnim zahvatima dovedu u stanje uroda sjemena, a obnavljaju se oplodnom sječom kao i sjemenjače.

Sve površine mladog naraštaja (ponik, pomladak, mladik), obnovljene prirodno ili umjetno, treba njegovati bar 2 puta u prvih 10 godina nakon osnivanja. U stadiju guštika treba obaviti čišćenje, a nakon toga prorede svake desete godine. Kod proreda treba pomagati kvalitetno najboljim stablima i vrstama. Oplodnu sječom treba provoditi tako da se što bolje osigura jednoličnost pomlađivanja na cijeloj površini. Naročitu pažnju posvetiti očuvanju pomlatka kod sječe i transporta sortimenata, vodeći računa o smjerovima izvlačenja te unaprijed predvidjeti i obilježiti izvozne putove i traktorske vlake. Nakon izvršenog dovršnog sijeka potrebno je uspostaviti šumski red i posjeći sav štetni predrast. Sječa glavnog prihoda provodi se u nekoliko sjekova, a uobičajeno je u 3 i to: pripremni, naplodni i dovršni sijek.

Pripremni sijek:

Nastoji se nosioce sastojine, tj. stabla koja će svojim sjemenom stvoriti novu sastojinu, pripremiti za naplodnju na taj način da im se ostavi dovoljno prostora za razvoj krošnji, kao i da im se dovede optimalna količina svjetla potrebna za fruktifikaciju. Tlo je još uvijek zaštićeno od suviše količine svjetla, koje bi moglo izazvati zakorovljenje, no ova količina svjetla koja dolazi potiče razgradnju sirovog humusa i priprema tlo za prihvatanje sjemena.

Naplodni sijek:

Izvodi se u godini punog uroda sjemena. Pošto se sastojina stabilizirala nakon prethodnog sjeka posjeku se sva ona stabla iz nadstojne etaže koja nisu određena za naplodnju. Važno je da

raspored preostalih stabala bude jednoličan po cijeloj površini radi kontinuirane pojave pomlatka i zaštite tla. U toj fazi provodi se i neposredna priprema za naplodnju, tj. uklanjanje se štetni predrast, elementi iz sloja grmlja, korova i po potrebi razrahljenja tla. Tlo sada prima onu količinu svjetla koja je potrebna da mlade biljke nakon klijanja sjemena imaju optimalne uvjete rasta. Ako je u ovom sijeku zahvat suviše blag, pa se sva površina nije dovoljno pokrila pomlatkom, čeka se slijedeći urod sjemena pa se provodi još jedan naknadni sijek.

Dovršni sijek:

Nakon masovne pojave pomlatka koji mora pokriti barem 70% površine i čija se visina, ovisno o vrsti drveća, kreće od 50 do 70cm, provodi se dovršni sijek kojim se uklanjaju preostala stara stabla.

Priprema staništa za prirodnu obnovu:

Na mjestima gdje se obilnije pojavljuje korov, a sastojina je u fazi oplodne sječe, potrebno je pristupiti odstranjivanju nepoželjnih elemenata iz sloja grmlja, te omogućiti normalno nicanje i rast mladih biljčica.

Njega i popunjavanje:

Nakon provedenog dovršnog sijeka mora se pristupiti njezi sastojina, koja se sastoji od uklanjanja bolesnih i nepoželjnih članova sastojine, reguliranja omjera smjese, obrezivanja grana i njege tla. Tamo gdje nema pomlatka potrebno je vršiti popunjavanje sadnicama poželjnih vrsta drveća, ovisno o ekološko gospodarskom tipu dotičnog odsjeka.

Čišćenje koljika i mlađeg letvika:

Ovaj zahvat se provodi kad je sastojina u fazi izlučivanja značajnih jedinki, a uglavnom se radi o stablima nepoželjnih vrsta pa ih je potrebno odstraniti. Prilikom čišćenja formiraju se pomalo budući nosioci sastojine i najperspektivnije jedinice, te vodi računa o njezinoj stabilnosti.

Prorede:

Proredom se regulira daljnji rast sastojine u optimalnom pravcu. Kod odabira stabala za sječicu prvenstveno treba vaditi stabla nepoželjnih vrsta, stabla iz panja i ona stabla koja svojim velikim krošnjama ometaju rast ostalih stabala. Proredom se postiže jačanje korjenovog sistema, i povećanje drvne mase na najkvalitetnijim stablima, sklop se ne otvara i ne inicira pomladak, ne izaziva se rast korova, a tlo se štiti.

Da bi šume ovog područja obavljale svoju gospodarsku i ekološku ulogu, koju zahtijevaju današnje prilike uvjetovane socijalnim i gospodarskim uvjetima, potrebno je intenzivirati šumarske radove. Posebno u području uzgajanja šuma kako bi se riješila osnovna problematika šumarstva Grada Buzeta, a to je:

- problematika podizanja šuma na novim (neplodnim ili nedovoljno plodnim) površinama
- problematika uzgajanja postojećih autohtonih sastojina i njihova pretvorba u viši uzgojni oblik, te obnova postojećih zrelih alohtonih sastojina,
- problematika zaštite i očuvanja autohtonih i alohtonih sastojina.

Kod podizanja šuma na ogoljelim tlima pošumljivanje započinje s četinjačama, koje predstavljaju prvi korak zaustavljanja degradacije staništa i početak postupnog vraćanja autohtone vegetacije uz pomoć alohtonih četinjača.

Uzgojni radovi u autohtonim sastojinama svode se na uzgojne radove njege i radove prirodne obnove sastojina. To su radovi koji traju tijekom cijelog životnog ciklusa šume pa su od velike važnosti kod formiranja stabilnih i produktivnih sastojina. Posebno su od interesa za zaštitu okoliša oni radovi koji posredno ili neposredno pretvaraju makije ili šikare u šume niskog uzgojnog oblika, a panjače ili šume niskog uzgojnog oblika u visoke šume. Visoke šume predstavljaju krajnji cilj do kojega mora doći svaka šuma u nižem uzgojnom obliku od visokog.

Obnova postojećih već zrelih kultura alohtonih četinjača predstavlja značajan korak u procesu stabilizacije i zaštite šumskih ekosistema. Samo radovi koji će zrelu kulturu četinjača pretvoriti u sastojinu autohtone šumske vegetacije su opravdani i neophodni za zaštitu okoliša tog područja. Šumarska znanost je riješila metodu pretvorbe takvih kultura. Jedino je potrebno ta saznanja prenijeti u praksu.

Zaštita i očuvanje postojećih i novopodignutih šumskih sastojina autohtonog i alohtonog porijekla je trajan proces koji mora biti ugrađen u sve faze uzgojnih radova. U tim radovima je neophodno ugrađivati saznanja do kojih su došla ekološka istraživanja raznih područja prirodnih znanosti. Kod toga treba imati na umu da su šume listača daleko otpornije na požar od šuma četinjača, a šume u kojima se ne provode uzgojni zahvati predstavljaju poligon za pojavu i razvoj požara.

Imajući u vidu sve naprijed navedeno, a poznavajući šume i šumske površine Grada Buzeta, smatra se da bi formiranjem vegetacijskih tipova šuma prema njihovoj fitocenološkoj pripadnosti, strukturnim karakteristikama i stupnju degradacije moglo na pogodan način ukazati na radove koje kontinuirano treba provoditi radi njihove biološke obnove i usmjeravanja na veću stabilnost i produktivnost.

Svaki od uočenih tipova šumske kulture zahtijeva stalne uzgojne zahvate njege i obnove šuma uz vrlo intenzivnu zaštitu koja je značajan i specifičan vid njege, a posebno od biotskih (čovjek, životinje, mikroorganizmi) i abiotskih (požar, klima) čimbenika.

LOVNO GOSPODARSTVO

Područje Istre je područje s raznolikom vegetacijom i brojnim životinjskim vrstama. Sam Grad Buzet po površini lovišta i razvijenosti lovstva nalazi se među vodećima u Županiji. Na području Grada Buzeta nalaze se organizirana lovišta. Iz područja pod lovištima izuzeta su građevinska područja naselja i površine 300 m od naselja, infrastrukturni koridori te vodne površine - akumulacijska jezera.

Lovstvo ima vrlo dobre uvjete za daljnji razvoj, čime se kvalitetno obogaćuje turistička ponuda ovog područja.

U tu svrhu planirane su zone ugostiteljsko-turističke namjene unutar kojih je moguće planirati turističke sadržaje koje prate lovni turizam (hoteli, pansioni, lovačke kuće i dr.).

Ribolovno područje obuhvaća otvorene vode koje ima uvjete za racionalno iskorištavanje riba i drugih vodenih životinja.

Na području Grada nema registriranih ribnjaka iako za to postoje uvjeti s obzirom na visok stupanj čistoće voda.

Lovačka društva: Lovačko društvo Mirna Buzet, Lovačko društvo Lanišće Čićarija i Lovačko društvo Gradac Roč redovno održavaju lovišta i imaju uređene lovačke staze, organiziraju

prihranu i lov, te organiziraju turističke obilaske lovišta na koje će se uključivati sve više novih gostiju u Gradu Buzet.

Uz razvoj sportskih lovnih i ribolovnih sadržaja, dnevnih izleta i obilazaka neophodno je potrebno osigurati usluge najma sportske, lovne i ribolovne opreme.

Daje se preporuka da lovačka društva Bužeštine osnuju jednu udruhu – cluster koji će zajedno nastupati na tržištu sa zajedničkim promotivnim i marketing nastupom.

5. RAZVOJ INTELEKTUALNIH, FINANCIJSKIH I DRUGIH USLUGA

Prioriteti i mjere razvoja društvene i fizičke infrastrukture i ulaganje u ljudske resurse 2006. - 2011.:

PRIORITET 6: Povećanje razine vještina i znanja radno sposobnog stanovništva u cilju povećanja njihove konkurentnosti na tržištu rada

Mjera 20: Provedba programa prekvalifikacije, dokvalifikacije i stjecanja kvalifikacija radne snage u suradnji privatnog i javnog sektora te povećanje znanja i vještina socijalno isključenih grupa (*kompjutersko opismenjavanje*)

Mjera 21: Povezivanje obrazovnih sustava s gospodarstvom u cilju poboljšanja praktičnih aspekta nastave i vještina radne snage

PRIORITET 7: Modernizacija društva, stvaranje uvjeta za održivi povratak, te naseljavanje mladih obitelji

Mjera 22: Razvoj institucionalnih i apsorpcijskih kapaciteta svih sudionika regionalnog razvoja i partnerstva među njima

Mjera 23: Smanjenje društveno uvjetovanih razlika temeljenih na ekonomskim, zdravstvenim, nacionalnim, vjerskim, spolnim i rodnim obilježjima (Izrada i implementacija programa ravnopravnosti spolova, te podizanje svijesti i znanja javnosti o *važnosti tolerancije, mira, ljudskih prava i njihovog ostvarivanja, te izgradnje suradničkih odnosa*).

Mjera 24: Stvaranje i promocija uvjeta za održivi povratak i naseljavanje mladih obitelji

Mjera 25: Unapređenje zdravstvene i socijalne infrastrukture i opremljenosti, te jačanje izvaninstitucionalne zdravstvene i socijalne skrbi

Mjera 26: Promocija i provođenje športsko-rekreativnih aktivnosti građana te provođenje programa tjelesne i zdravstvene kulture djece i mladih

Mjera 27: Unaprjeđenje infrastrukture i opremljenosti obrazovnih institucija – sadržajno prilagođavanje potrebama razvoja Grada

Mjera 28: Značajna institucionalna i financijska podrška razvoju civilnog društva

PRIORITET 8: Unapređenje kulturne ponude i razvoj zapostavljenih oblika kulture

Mjera 29: Podrška razvoju programa institucionalne i vaninstitucionalne kulture i kulture mladih

Mjera 30: Očuvanje, obnova i stavljanje u funkciju kulturnih, arheoloških i etnoloških znamenitosti i lokacija

Mjera 31: Informatizacija ustanova u kulturi putem novih tehnologija komuniciranja i umrežavanja

PRIORITET 9: Povećanje kvalitete života lokalnog stanovništva uz primjenu principa održivog razvoja

Mjera 32: Izgradnja komunalne infrastrukture

Mjera 33: Uspostava sustava praćenja za adekvatno upravljanje kakvoćom zraka, vode i tla i međunarodne suradnje u području zaštite i upravljanja kakvoćom voda,

Mjera 34: Izrada i implementacija programa zaštite i održivog upravljanja šumama

Mjera 35: Izgradnja sustava za pročišćavanje štetnih emisija industrijskih i drugih postrojenja

Mjera 36: Podići izobrazbu i tehničku opremljenost lokalnih sudionika o važnosti procesa prostornoga planiranja, smanjenja štetnih utjecaja na okoliš i ekološkoj održivosti ekonomsko-socijalnog razvoja.

Mjera 37: Povećanje kvalitete zdravlja te produženje trajanja i kvalitete života pojedinca i populacije kroz programe i kampanje usmjerene na zdravlje

UVOD

MODEL RAZVOJA - PROJEKT OSNIVANJA PODUZETNIČKOG CENTRA BUZET

CILJ PROJEKTA

Cilj projekta osnivanja Poduzetničkog centra je jačanje institucionalne podrške gospodarskim subjektima putem poduzetničkog centra.

OPIS PROJEKTA

Osnivač Poduzetničkog centra je Grad Buzet. Otvorena je mogućnost uključivanja i drugih osnivača: institucija, pravnih ili fizičkih osoba. Osnivači će osigurati stručno osoblje, prostor i opremu za provedbu utvrđenih programa, kao i dio financijskih sredstava za njihovo djelovanje.

Korisnici projekta su pravne osobe, fizičke osobe, obrtnici i građani koji žele započeti ili dati potporu nekom poduzetničkom projektu na području navedenih JLS.

Poduzetnički centar će biti dio poduzetničke infrastrukture u okviru koje će se zadovoljavati potrebe poduzetnika, a u cilju:

- promidžba poduzetništva, informiranje u poduzetništvu o poticajnim mjerama koje mogu koristiti poduzetnici, povezivanje poduzetnika i sl;
- pomoć u pripremi i izradi poslovnih planova;
- organizacija seminara, radionica, tribina i drugih oblika dopunskog obrazovanja u poduzetništvu, i sl;

Sažetak plana rada Poduzetničkog centra po temama i projektima:

1. Realizacija projekta sklapanja ugovora sa jednom ili dvije poslovne banke o subvencioniranju kamata za poduzetničke kredite
2. Projekt izrade prioriteta u obnovi i izgradnji objekata gospodarske, prometne i komunalne infrastrukture
3. Organizacija marketinških akcija i promocija izgradnje i razvoja poslovanja poduzetničkih zona.

4. Organizacija marketinških akcija i promocija razvoja turističke industrije Grada Buzeta: Obnova povijesnih građevina, te projekti razvoja turističkih i rekreativnih zona: izgradnja sportskog centra Most, golf vježbališta Kaštel, letilišta Nad Krbavčiči i Raspadalica, rekreacijskog područja Brižac - adrenalinski centar, zone Malinci, turističkih naselja Brižac, Kortina, Lokve, kampova Pod Kaštel, Mlini, Zonti, Škuljari, Kotli, Usoji, te ostali projekti turističkog razvoja.
5. Promocija razvoja agro turizma - poticanje osnivanja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja će cijele godine nuditi ekološki čiste lokalne proizvode, meso, mliječne proizvode, voće i povrće te usluge smještaja.
6. Organizacija marketinških akcija i promocija lovnog turizma, vožnje bicikloma, planinarenja, i kulturnog turizma.
7. Uređenje šetnica i biciklističkih staza
8. Organizacija marketinških akcija i promocija razvoja hotelske ponude, razvoja apartmanske ponude, razvoja apartmanske ponude "Pod stoljetnim krovovima"
9. Izrada i koncipiranje poticajnih mjera za razvoj seoskog ruralnog turizma
10. Organizacija marketinških akcija i promocija projekata stavljanja u gospodarsku funkciju nekorištenih gospodarskih prostora
11. Edukacija, izrada poticajnih mjera i organizacija marketinških akcija vezano za razvoj autohtonog ugostiteljstva
12. Edukacija za nove eko poljoprivredne djelatnosti
13. Razvoj malog i srednjeg poduzetništva, pomoć u osnivanju OPG-a, obrta i poduzeća vezano za sve gore navedene projekte
14. Promocija Projekata Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva
15. Promocija Projekata Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka
16. Promocija Projekata Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva
17. Promocija Projekata i programa JLS i Istarske županije
18. Promocija Projekata i programa RH i EU
19. Promocija i izvedba projekata i programa za MSP u okviru predpristupnih fondova EU (CARDS, PHARE, IPA, INTERREG)

Projekti iz intelektualnih, financijskih i drugih usluga čija realizacija je od interesa za razvoj Grada Buzet:

Naziv projekta	Promotor projekta	Lokacija projekta	Ukupna investicija
Osnivanje poduzetničkog centra Buzet	Grad Buzet		
Razvoj ljudskih resursa – CJELOŽIVOTNO UČENJE	Ustanova za obrazovanje odraslih VERTE Rijeka	Buzet	553,200.00 kn

C) PLAN PROVEDBE PUR-A

Projekt ukupnog razvoja (PUR) je temeljni dokument Grada Buzeta za provođenje gradske politike razvoja i korištenje predpristupnih i strukturnih fondova EU kojima se financiraju programi za smanjenje razlika u razvoju među članicama (strukturni fondovi). Kod razrade ovog PUR-a korišten je pristup i metodologija strukturnih fondova, što će rezultirati pojavom potrebe za učenjem i prilagodbom novom pristupu interdisciplinarnih radnih metoda temeljenih na partnerstvu.

Izrada PUR-a trajala je od rujna 2006. do lipnja 2007.

Načela provedbe

Glavna načela provedbe PUR-a biti će slijedeća načela partnerstva:

- **Konsenzus i međuovisnost**
- **Jednakost**
- **Raznolikost**
- **Odgovornost:** Grad Buzet ima krajnju odgovornost za pripremu i provedbu Projekta ukupnog razvoja.
- **Obvezanost:** Grad Buzet je na najvišoj razini u potpunosti obvezan na proces i načela PUR-a. PUR predstavlja okvir za srednjoročni društveno ekonomski razvoj Grada Buzeta. Obvezanost uključuje stavljanje na raspolaganje potrebnih resursa za provedbu PUR-a.
- **Transparentnost i otvorenost:** Provedba PUR-a se odvija na transparentan i otvoren način te uz odgovarajuće obavještanje javnosti.
- **Partnerstvo i konzultacije sa zainteresiranim stranama:** Sve relevantne zainteresirane strane, i na nacionalnoj i na lokalnoj razini, trebaju biti konzultirane u svakoj ključnoj fazi provedbe projekta. Svi partneri (Županija, lokalne zainteresirane strane, ključna ministarstva, EU, Project Management Consulting d.o.o.) podupiru jedni druge u cilju visokokvalitetnog programa i provedbe kvalitetnih projekata. Sva pitanja, odnosno interesi, raspravljaju se na otvoren i transparentan način.

U provedbi PUR-a sudjelovati će slijedeći činitelji:

Lokalna skupina JLS (Odbor za gospodarstvo)

Lokalnu skupinu, koja će voditi provedbu PUR-a, imenovati će gradonačelnik. Lokalna skupina koja može biti i postojeći Odbor za gospodarstvo, biti će odgovorni za izmjene sadržaja i provedbu PUR-a, te konzultiranje eksperata i zainteresiranih strana. Članovi Lokalne skupine mogu biti predstavnici Gradskih ureda i vanjski članovi. Budući da je PUR neizbježno multidisciplinaran, Lokalna skupina raspravljati će i dogovarati se o interdisciplinarnim pitanjima koja prelaze granice sektora (npr. ekološki učinci razvoja).

Lokalne zainteresirane strane

Iskustvo EU pokazuje da su razvojni programi uspješniji kada ih podupire mišljenje velike većine relevantnih zainteresiranih strana koje unose nove ideje i perspektive te dovode do razvoja novih partnerskih struktura. Relevantne zainteresirane strane uključuju one "interesne zajednice" koje u tom području žive i/ili od njega zarađuju za život. Također obuhvaćaju one koji imaju znanje, iskustvo ili aspiracije temeljene na tom području.

Kod provedbe PUR-a konzultirati će se skupina gospodarskih i socijalnih zainteresiranih strana kako bi se osigurala transparentnost, široka diskusija i konsenzus o PUR-u.

Do sada je održana jedna konzultacijska radionica sa Odborom za gospodarstvo.

Skupina zainteresiranih strana obavljat će nadzornu ulogu tijekom čitave provedbe PUR-a.

Treba napomenuti da konzultiranje zainteresiranih strana nije lak proces: izazov je utvrditi prave zainteresirane strane; treba uključiti dovoljan broj sudionika da bi se postigla odgovarajuća zastupljenost. Međutim sudjelovanje treba i ograničiti kako bi se zadržala učinkovitost procesa. Pored toga, kultura dijaloga između interesnih skupina često je nedovoljno razvijena.

Gradsko Vijeće

Gradsko vijeće će usvojiti konačnu verziju PUR-a i time ga pretvoriti u službeni pravni dokument te jedini i službeni okvir za društveno ekonomski razvoj Grada Buzeta.

Project Management Consulting d.o.o.

Project Management Consulting će osigurati stručno provođenje cijelog procesa i davati će stručne savjete Lokalnoj skupini.

Provedba PUR-a (financiranje)

Gradonačelnik će formalno odlučiti tko će integrirati Lokalnu skupinu - Jedinicu za provedbu PUR-a.

Glavni zadaci Jedinice za provedbu PUR-a će biti slijedeći:

- opća koordinacija provedbe PUR-a i pojedinih projekata;
- nadziranje provedbe PUR-a;
- revizija i ažuriranje PUR-a;
- koordinacija i njega partnerstva za regionalni razvoj;
- privlačenje dodatnih financijskih sredstava za provedbu PUR-a;
- izrada pojedinačnih projekata.

Izrada projekata

Jedinica za koordinaciju PUR-a utvrdit će prikladne projekte na temelju prioriteta i mjera PUR-a. Savjetodavna pomoć Project Management Consulting-a prilikom izrade projekata bit će raspoloživa cijelo vrijeme provedbe PUR-a.

Odabir projekata

Kriteriji za odabir projekata trebali bi se temeljiti na prioritetima i mjerama PUR-a (za sve projekte) i (za projekte koje sufinancira EU) biti u skladu s procedurama i programskim

prioritetima EU. O kriterijima za odabir projekata bit će konzultirane sve gore spomenute skupine zainteresiranih strana.

Provedbeni plan Projekta ukupnog razvoja

- Institucije i mehanizmi realizacije
- Potrebne mjere institucionalnog jačanja
- Odbor za praćenje
- Postupci praćenja i evaluacije-ostvarivanje neposrednih ciljeva

Analizirajući cjelokupnu situaciju u Gradu Buzetu, njegovim razvojnim ograničenjima, definiranja razvojnih ciljeva za buduće razdoblje, potrebnih promjena gospodarske i ukupne društvene strukture, predloženih modela i konkretnih razvojnih programa u ovom djelu navode se nosioci programa kao i potrebne mjere za realizaciju programa i njihovu evaluaciju.

Kako bi došlo do realizacije zadanih ciljeva potrebno je sinergijsko djelovanje županijskih službi, ministarstava Vlade RH kao i jedinice lokalne samouprave.

Od Vlade RH se očekuje:

- dosljedno provođenje procesa decentralizacije,
- uska suradnja s jedinicom lokalne samouprave,
- prezentiranje programa vlade na lokalnoj razini, i
- provođenje edukacijskih programa za zaposlene u jedinicama lokalne samouprave

Jedinica lokalne samouprave treba:

- uključiti se u proces lobiranja za rješavanje svih problema koji koče brže oživljavanje neiskorištenih i neaktivnih gospodarskih kapaciteta,
- nastaviti provedbu postojećih programa za potporu malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva
- kreirati s financijskim sektorom potpore za manje zahtjevne projekte u području turizma, zdrave hrane,
- razvoj poslovnih i turističkih zona,

- pronalaženje poticaja za privlačenje visoko obrazovanih i stručnih kadrova, te svih onih kadrova koji su potrebni za kvalitetno provođenje projekta razvoja,
- podizanje razine informiranosti potencijalnih poduzetnika o aktualnim programima, podizanje razine osposobljenosti administracije u jedinici lokalne samouprave kako bi se na taj način učinkovito pružile usluge zainteresiranima (koordiniranje, povezivanje, umrežavanje i druge oblike pomoći).

Kako bi se oko projekta ujedinili glavni nositelji razvoja potrebno je razviti novi oblik organiziranja tzv. lokalno partnerstvo. Na taj se način omogućuje:

- svakome da izloži svoja stajališta,
- šire sagledavanje lokalnih potencijala,
- povezivanje među aktivnostima,
- ostajanje bliže lokalnim prilikama,
- upravljanje na prilagodljiv način.

Lokalna skupina osniva se s ciljem predstavljanja interesa nositelja razvoja i uključenih zajednica, postavljanja strategije i provođenje razvojnog programa. Članovi lokalne skupine trebaju biti ljudi koji su spremni animirati razvoj u svojoj zajednici, obaviještavati, educirati i savjetovati, uspostavljati dijalog, identificirati sve one koji mogu biti uključeni u projekte, davati podršku voditeljima projekta.

Zadaci lokalne skupine:

- obavještanje i savjetovanje,
- animiranje i identificiranje voditelja projekta,
- organiziranje i provođenje neformalnog obrazovanja,
- izrada plana djelovanja i pronalaženje izvora financiranja,
- povezivanje sa stručnim tijelima,
- podrška i praćenje provedbe projekta,
- zajedničke aktivnosti.

Kako bi se vršila evaulacija razvojnog programa potrebno je definirati direktne i indirektne pokazatelje koje lokalna skupina može analizirati.

Potrebno je pratiti gospodarski razvoj kraja kroz:

- povećanje prihoda u proračunu
- povećanje broja poduzetnika – gospodarskih domaćinstava
- povećanje broja posjetitelja-broja noćenja
- smanjenje odljeva stanovništva
- povećanje životnog standarda

D) PLAN RAZVOJNE KAMPANJE ZA PROJEKTE

PROJEKT RAZVOJA "ALTERNATIVNOG TURIZMA"

Opći dio

"Alternativni turizam" definira nekoliko karakteristika:

- turizam koji poštuje ljudsku okolinu, njezin sklad i ekološke vrijednosti,
- razlikuje se od masovnog – klasičnog turizma,
- ponuda se prilagođava pojedincima i manjim skupinama, a ne masi
- cjelokupna je ponuda usmjerena na individualne potrebe, na taj se način razvijaju manji
pansioni, restorani, obiteljski hoteli,
- ponudu koja se nudi karakterizira kvalitetan ambijent, ekološki i estetsko visokokvalitetan,
- posjetiteljima se omogućuje upoznavanje lokalne kulture i ljudi,
- nudi se različitost u odnosu na uobičajeni način življenja,
- ponuda vodi brigu o zdravlju, ugodu i pojedinačnim željama gosta.

Alternativni turizam na ruralnom području obuhvaća slijedeće ponude:

- a) turizam na seljačkom gospodarstvu,
- b) lovni turizam,
- c) vjerski turizam,
- d) kulturni turizam,
- e) gastronomski turizam,
- f) zdravstveni turizam,
- g) zavičajni turizam,
- h) sportsko-rekreacijski turizam,
- i) eko-turizam.

Turistička atraktivnost kraja – preduvjeti za razvoj turizma

Ocjena			Karakteristika
Loša	Dobra	Odlična	
		★	Zdrava klima
		★	Nezagađen zrak i voda
		★	Odsutnost buke
		★	Odsutnost potencijalnih opasnosti
		★	Očuvana priroda
	★		Očuvano graditeljsko nasljeđe
	★		Očuvane socio-kulturne značajke
		★	Slikovit krajolik
		★	Mogućnost slobodnog kretanja po okolini
		★	Uvjeti za rekreaciju i razonodu
		★	Ugostiteljski objekti s autohtonom ponudom
	★		Dobra cestovna povezanost
		★	Telefonska infrastruktura
	★		Udaljenost pošte i ambulante
		★	Udaljenost do prve trgovine i gostionice
	★		Zainteresiranost stanovnika za bavljenje alternativnim turizmom

SWOT analiza razvoja turizma

S (Strenghts – prednosti)

- očuvana prirodna i kulturna baština,
- veliki broj domaćinstava,
- relativno mala udaljenost od većeg središta i mora .

W (Weaknesses – nedostaci)

- nedostatak smještajnih kapaciteta,
- nedostatak informacija o moćnostima razvoja za potencijalne pružatelje usluga,
- nedostatak informacija za potencijalne goste.

O (Opportunities – mogućnosti)

- manji broj smještajnih kapaciteta – bolja ponuda i veća zarada,
- ekološka, gospodarska i socio-demografska održivost,
- uporaba lokalnih resursa
- turizam kao nadopuna obiteljskom budetu.

T (Threats – prijetnje)

- needuciranost ljudi,
- smanjenje broja stanovnika
- smanjenje broja mladih,
- premalo specijalističkih znanja,
- nerazvijenost financijskih institucija,
- neiskorištenost potencijala u kontinentalnom turizmu.

Provođenje projekta razvoja "alternativnog turizma"

Projekt treba započeti na način da se utvrde prioriteta područja i na taj se način grupiraju aktivnosti potrebne za njegovo provođenje. Mogu se postaviti tri glavna područja projekta:

1. Razvoj turističkih sadržaja i turističke ponude
2. Organiziranje gospodarstava za bavljenje seoskim turizmom
3. Promocija turističkih potencijala Grada Buzeta

Razvoj turističkih sadržaja i turističke ponude

Kako bi se moglo nastupati na turističkom tržištu potrebno je razraditi turističke sadržaje koji će biti osnova dolaska turista u Grad Buzet, kao što je predviđena izgradnja sportskog centra Most, golf vježbališta Kaštel, letilišta Nad Krbavčići i Raspadalica, rekreacijskog područja Brižac - adrenalinski centar, zone Malinci, turističkih naselja Brižac, Kortina, Lokve, kampova Pod Kaštel, Mlini, Zonti, Škuljari, Kotli, Usoji, te ostali projekti turističkog razvoja.

Organiziranje gospodarstava za bavljenje seoskim turizmom

Postojeći prirodni resursi, zdrava klima, zdrava hrana nedovoljno se koriste u turističkoj ponudi. Dugoročno gledajući seoski turizam može omogućiti zapošljavanje na desetke članova obiteljskih domaćinstava.

Kako bi se mogla provjeriti podobnost gospodarstva za bavljenje seoskim turizmom potrebno je provjeriti da li udovoljava sljedećim uvjetima:

- posjeduje odgovarajuće poljoprivredno zemljište,
- posjeduje gospodarske zgrade,
- ima u vlasništvu stoku,
- mogućnost uvida gostiju u poljoprivredne proizvodnje,
- lokalitet kuće na atraktivnom zemljištu,
- osiguran pristup automobilom do kuće,
- osigurana električna struja i tekuća voda,
- osigurana telefonska veza,
- odgovarajuća starosna dob članova seljačkog domaćinstva potrebama pružanja ugostiteljskih usluga.

Promocija turističkih potencijala Grada Buzeta

Promocija je nužan faktor razvoja turizma i to ne samo za privlačenje turista i investitora već i za animiranje institucija za podršku turističkog razvoja.

U smislu gore navedenog treba poduzeti sljedeće aktivnosti:

1. Utvrditi položaj Grada Buzeta kao turističkog odredišta
2. Identificirati sve moguće ciljne skupine (investitori, poslovni partneri itd.)
3. Pristupanje ciljnim skupinama:
  - izložbe, promocije, tiskovne konferencije
  - ishodovanje statusa turističkog mjesta za pojedina mjesta unutar Grada Buzeta
  - izraditi promidžbeno-komercijalni materijal
  - definirati prepoznatljive suvenire Grada Buzeta
  - koristiti konzultante za promociju
  - marketing kampanja: web stranice, brošure i CD-i
  - stalna komunikacija s turističkim, vjerskim promotorima iz drugih sredina

VIZIJA RAZVOJA GOSPODARSTVA GRADA BUZETA

NAŠA VIZIJA

2011.g. Grad Buzet bit će moderna regija na nivou razvoja naselja Europske unije, u kojoj su kvaliteta života i prirodne ljepote biti vodeće u RH. Nositelj dinamičnog gospodarskog razvoja je malo, srednje i veliko poduzetništvo u sektoru turizma, ugostiteljstva, poljoprivrede i industrije, a turističke djelatnosti i proizvodnja se baziraju na održivom korištenju lokalnih prirodnih resursa i sirovina i stvaraju visok stupanj dodane vrijednosti. Naše turističke usluge i proizvodi prepoznati su i cijenjeni na domaćem i izvoznom tržištu, a nastaju spajanjem tradicionalnih vrijednosti ovog područja s modernom tehnologijom. Ekonomsko-socijalni razvoj određen je potrebama ljudi i omogućuje socijalnu, ekonomsku, zdravstvenu i pravnu sigurnost sadašnjih i budućih generacija.

CILJEVI

1. Rast turističke industrije
2. Tehnološki razvijeni poljoprivredni i prehrambeni proizvodi s regionalnim obilježjima prisutni na hrvatskom i EU tržištu
3. Razvijeno malo i srednje poduzetništvo
4. Razvoj društvene i fizičke infrastrukture i ulaganje u ljudske resurse će zajedno s razvojem gospodarstva voditi poboljšanju kvalitete života i ostanku mladih obitelji u Gradu Buzetu i podizanje standarda života svih građana

PRIORITETI I MJERE

PRIORITET 1: Razvoj ljudskih i institucionalnih kapaciteta za razvoj turizma
Mjera 1: Izraditi i implementirati obrazovni program turističke edukacije (za postojeće i početničke kadrove)
Mjera 2: Razvoj i unapređenje kapaciteta svih subjekata u turizmu i uvođenje certifikata kvalitete – naročito ugostiteljstva kroz gastro brend
PRIORITET 2: Razvoj cjelovite ponude turističke destinacije
Mjera 3: Razvoj selektivnih oblika turizma – agro turizma i izgradnja osnovne infrastrukture za razvoj novih oblika turističke ponude uz prioritet zaštite okoliša i održivi razvoj
Mjera 4: Očuvanje prirodne, kulturne i tradicijske baštine kao temeljnog resursa za razvoj turizma
PRIORITET 3: Institucionalna i financijska podrška razvoju poljoprivrede
Mjera 5: Razvoj stočarske i ratarske proizvodnje i podrška zadrugarstvu u poljoprivredi.
Mjera 6: Podrška osnivanju malih prehrambeno-proizvodnih i prerađivačkih kapaciteta, kao i kapaciteta akvakulture (<i>sušare, sirane, prerada mesa, uzgajališta riba, kožare, prerada vune i sl.</i>)
Mjera 7: Potpora razvoju tržišta za lokalne poljoprivredne proizvode (osiguravanje tržišta za lokalne proizvođače)
Mjera 8: Poticanje i podrška razvoju eko- poljoprivrede
Mjera 9: Osnivanje institucija za istraživanja i razvoj poljoprivrede i davanje potpore suradnji proizvođača i institucija za istraživanja i razvoj poljoprivrede.
Mjera 10: Uvođenje novih tehnologija u cilju unapređenja konkurentnosti poljoprivrednih proizvoda – hidromelioracija, sakupljanje vode u folijama, obnavljanje starih cisterni, održavanje stalnih tokova i druge metode navodnjavanja na kršu i slične nove tehnologije
Mjera 11: Programi ruralnog razvoja (socijalno-kulturni i gospodarski programi radi poboljšanja uvjeta života na selu i uključivanja zajednice).
PRIORITET 4: Stvaranje uvjeta za razvoj poduzetništva
Mjera 12: Povećanje institucionalne i financijske potpore razvoju poduzetništva
Mjera 13: Uklanjanje administrativnih prepreka razvoju poduzetništva (ubrzanje procesa dobivanja dozvola, donošenje urbanističkih planova i donošenje detaljnih planova uređenja naselja)
Mjera 14: Marketing regije
Mjera 15: Provedba programa unapređenja tržišne orijentacije malih poduzetnika
Mjera 16: Izgradnja povjerenja i suradnje između poduzetnika i lokalnih vlasti
PRIORITET 5: Povećanje konkurentnosti tvrtki
Mjera 17: Uvođenje certifikata kvalitete
Mjera 18: Uvođenje novih tehnologija i primjena inovacija u proizvodnim subjektima
Mjera 19: Razvoj cluster-a i cluster-izacija po gospodarskim granama
PRIORITET 6: Povećanje razine vještina i znanja radno sposobnog stanovništva u cilju povećanja njihove konkurentnosti na tržištu rada
Mjera 20: Provedba programa prekvalifikacije, dokvalifikacije i stjecanja kvalifikacija radne snage u suradnji privatnog i javnog sektora te povećanje znanja i vještina socijalno isključenih grupa (<i>kompjutersko opismenjavanje</i>)
Mjera 21: Povezivanje obrazovnih sustava s gospodarstvom u cilju poboljšanja praktičnih aspekta nastave i vještina radne snage
PRIORITET 7: Modernizacija društva, stvaranje uvjeta za održivi povratak, te naseljavanje mladih obitelji
Mjera 22: Razvoj institucionalnih i apsorpcijskih kapaciteta svih sudionika regionalnog razvoja i partnerstva među njima

Mjera 23: Smanjenje društveno uvjetovanih razlika temeljenih na ekonomskim, zdravstvenim, nacionalnim, vjerskim, spolnim i rodnim obilježjima (Izrada i implementacija programa ravnopravnosti spolova, te podizanje svijesti i znanja javnosti o važnosti tolerancije, mira, ljudskih prava i njihovog ostvarivanja, te izgradnje suradničkih odnosa).
Mjera 24: Stvaranje i promocija uvjeta za održivi povratak i naseljavanje mladih obitelji
Mjera 25: Unapređenje zdravstvene i socijalne infrastrukture i opremljenosti, te jačanje izvaninstitucionalne zdravstvene i socijalne skrbi
Mjera 26: Promocija i provođenje športsko-rekreativnih aktivnosti građana te provođenje programa tjelesne i zdravstvene kulture djece i mladih
Mjera 27: Unaprjeđenje infrastrukture i opremljenosti obrazovnih institucija – sadržajno prilagođavanje potrebama razvoja Grada
Mjera 28: Značajna institucionalna i financijska podrška razvoju civilnog društva
PRIORITET 8: Unapređenje kulturne ponude i razvoj zapostavljenih oblika kulture
Mjera 29: Podrška razvoju programa institucionalne i vaninstitucionalne kulture i kulture mladih
Mjera 30: Očuvanje, obnova i stavljanje u funkciju kulturnih, arheoloških i etnoloških znamenitosti i lokacija
Mjera 31: Informatizacija ustanova u kulturi putem novih tehnologija komuniciranja i umrežavanja
PRIORITET 9: Povećanje kvalitete života lokalnog stanovništva uz primjenu principa održivog razvoja
Mjera 32: Izgradnja komunalne infrastrukture
Mjera 33: Uspostava sustava praćenja za adekvatno upravljanje kakvoćom zraka, vode i tla i međunarodne suradnje u području zaštite i upravljanja kakvoćom voda,
Mjera 34: Izrada i implementacija programa zaštite i održivog upravljanja šumama
Mjera 35: Izgradnja sustava za pročišćavanje štetnih emisija industrijskih i drugih postrojenja
Mjera 36: Podići izobrazbu i tehničku opremljenost lokalnih sudionika o važnosti procesa prostornoga planiranja, smanjenja štetnih utjecaja na okoliš i ekološkoj održivosti ekonomsko-socijalnog razvoja.
Mjera 37: Povećanje kvalitete zdravlja te produženje trajanja i kvalitete života pojedinca i populacije kroz programe i kampanje usmjerene na zdravlje

Popis projekata čija je realizacija je od osobitog društvenog i gospodarskog interesa za razvoj Grada Buzeta:

Naziv projekta	Promotor projekta	Lokacija projekta	Ukupna investicija
1. Izgradnja oborinske i fekalne kanalizacije stare jezgre Grada Buzeta	Grad Buzet	Grad Buzet	8,000,000 kn
2. Dogradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda s postrojenjem za dehidraciju mulja	Grad Buzet	Grad Buzet	4,100,000 kn
3. Sustav javne odvodnje i zaštita voda Istarske županije	IVS d.o.o.	Grad Buzet	567,000,000 kn
4. Pojačano održavanje i asfaltiranje nerazvrstanih i lokalnih cesta	Grad Buzet	Grad Buzet	7,400,000 kn
5. Promidžba – promidžbeni materijali Turističke zajednice Grada Buzeta	TZ Grada Buzet	Buzet	
6. Projekt izgradnje sportsko-rekreacijskog centra Most	Grad Buzet	Buzet	
7. Izgradnja golf vježbališta Kaštel	Grad Buzet	Kaštel	
8. letilišta Nad Krbavčići i Raspadalica	Grad Buzet		
9. turističko naselje Malinci	Grad Buzet	Malinci	25,000,000 kn
10. turistički punkt Brižac (turističko naselje)	Grad Buzet	Brižac	15,000,000 kn
11. turistički punkt Kortina (turističko naselje)	Grad Buzet	Kortina	9,000,000 kn
12. turistički punkt Lokve (turističko naselje)	Grad Buzet	Lokve	7,000,000 kn
13. turistički punkt Pod Kaštel (kamp)	Grad Buzet	Pod Kaštel	
14. turistički punkt Mlini (kamp)	Grad Buzet	Mlini	
15. turistički punkt Zonti (kamp)	Grad Buzet	Zonti	
16. turistički punkt Škuljari (kamp)		Škuljari	
17. turistički punkt Kotli (kamp)		Kotli	
18. turistički punkt Usoji		Usoji	
19. Zaštita krajobraza	Grad Buzet	Grad Buzet	
20. Projekt obnove i izgradnje «Tradicijske postaje Bužeštine»	Grad Buzet	Grad Buzet	
21. Projekt razvoja clustera ugostiteljstva – gastro brand	Grad Buzet	Grad Buzet	
22. Proizvodnja sira i mliječnih proizvoda	Grad Buzet	Grad Buzet	
23. Proizvodnja maslina i maslinovog ulja	Grad Buzet	Grad Buzet	
24. Proizvodnja domaćih alkoholnih pića – vina i rakija	Grad Buzet	Grad Buzet	

25. Proizvodnja merkantilnog krumpira	Grad Buzet	Grad Buzet	
26. Nabava poljoprivredne mehanizacije u funkciji strojnog prstena	Grad Buzet	Grad Buzet	
27. Proizvodnja jagoda – bobičastog voća	Grad Buzet	Grad Buzet	
28. Proizvodnja gljiva	Grad Buzet	Grad Buzet	
29. Proizvodnja sušenog voća i povrća	Grad Buzet	Poduzetnička zona	
30. Skladište i pakirnica poljoprivrednih proizvoda u Poduzetničkoj zoni	Grad Buzet	Poduzetnička zona	
31. Proizvodnja ljekovitog bilja	Grad Buzet	Grad Buzet	
32. Proizvodnja hrane u ekološkom sustavu	Grad Buzet	Grad Buzet	
33. Uzgoj riba u ribnjacima	Grad Buzet	Grad Buzet	
34. Clusterizacija proizvodnih, obrtničkih i servisnih djelatnosti u gospodarstvu Grada Buzeta	Grad Buzet	Grad Buzet	
35. Radna zona Mažinjica	Grad Buzet	Mažinjica	
36. Radna zona Mala Huba 2	Grad Buzet	Mala Huba	
37. Radna zona Ročko polje 1	Grad Buzet	Roč	
38. Radna zona Ročko polje 2	Grad Buzet	Roč	
39. Proizvodnja vode za piće	Grad Buzet	Grad Buzet	
40. Osnivanje poduzetničkog centra Buzet	Grad Buzet		
41. Razvoj ljudskih resursa – CJELOŽIVOTNO UČENJE	Ustanova za obrazovanje odraslih VERTE Rijeka	Buzet	553,200.00 kn